کۆنگرەی ١٤ی

پارتی دیموکراتی کوردستان

رێبەری کار و چالاکییەکان

و

پرۆگرام و پەیڕەوی ناوخۆی کۆنگرەی ١٤ی

پارتی دیموکراتی کوردستان

دەستەی ئینسکلۆپیدیای پارتی دیموکراتی کوردستان

٢٠٢٤

کۆنگرەی ١٤ی

پارتی دیموکراتی کوردستان

ئامادەکردنی

دەستەی ئینسکلۆپیدیای پارتی دیموکراتی کوردستان

ساڵ و شوێنی چاپ

٢٠٢٤ - هەولێر

چاپخانەی

رۆکسانا

تیراژ

١٠٠٠

لە بەڕێوەبەرایەتی گشتیی کتێبخانە گشتییەکان/ هەرێمی کوردستان

ژمارەی سپاردنی (١١٨٦) ساڵی ٢٠٢٤ پێدراوە

پارتی دیموکراتی کوردستان

KDP

1946

PARTÎYA DÊMOKRATA KURDISTANÊ

پێرست

- پێشەکی ٣
- هەلومەرجی بەستنی کۆنگرەی چواردە ٥
- بڕیاردان و ئامادەکارییەکانی کۆنگرە ٨
- ڕاپۆرتی گشتیی کۆنگرەی چواردەی پارتی دیموکراتی کوردستان ١٢
- بڕیارەکانی کۆنگرەی چواردە ٥٥
- وتاری سەرۆك مەسعود بارزانی ٥٧
- وتاری نێچیرڤان بارزانی ٥٩
- وتاری مەسرور بارزانی ٦٧
- دەقی وتاری سەرۆك مەسعود بارزانی لە کۆتایی کۆنگرەی چواردە ٦٩
- ناوی ئەندامانی کۆمیتەی ناوەندیی پارتی ٧٥
- دەقی ڕاگەیاندنی کۆنگرەی چواردەی پارتی دیموکراتی کوردستان ٨١
- وەرگرانی مەدالیای بارزانی - کۆنگرەی چواردە ٨٧
- دەقی پرۆگرام و پەیڕەوی ناوخۆی کۆنگرەی چواردە ٩٣

▪ پێشەکی

پارتی دیموکراتی کوردستان وەکو زەرورەتێکی مێژوویی، لە ١٦ی ئابی ١٩٤٦ بۆ بەگژداچوونەوەی ستەمی نادیموکراسی لە حوکمڕانیی عێراقدا لە ناوچەیەکدا لە دایکبوو کە بە گەورەترین قەیرانی قووڵی بیرکردنەوەی نادیموکراسی و قبوڵنەکردنی ئەویتر و ڕای جیاوازدا تێپەڕیوە لە سەرجەم قۆناغەکانی حوکمڕانیی خۆیدا، بەتایبەتی لەسەردەمی نوێدا. تا ئەمڕۆش پارتی بە زیاتر لە چارەکە سەدەیەک تێکۆشان لە پێناو هەمان ئامانجدا خەبات دەکات و پرسی دیموکراسی بۆ عێراق و کوردستان و ناوخۆی پارتەکەش بە ئامانجی لە پێشینەی خۆی دەزانێت کە لە ماوەی تەمەنی خۆیدا بەردەوام دیموکراسی بەشێکی دانەبڕاوی خەبات و تێکۆشانەکەی بووە، جا چ لە شار بووبێت، یان لە چیا و چ لە نێو خاکی نیشتیمان بووبێت، چ لە دەربەدەری و ئاوارەیی. لە سەر ئەم بنەمایە، لە ماوەی ٧٧ ساڵی تەمەنی خۆیدا بە پێی پێویستیی سەردەمی خەبات و بەردەوامیدان بە شۆڕش لە پێناو بە دەستهێنانی مافە ڕەواکانی گەلی کوردستان، چواردە کۆنگرەی بەستووە و لەم ڕێگەیەشەوە بەردەوام لە ئاست سەردەمەکاندا پلانی کار و خەبات خۆی نوێکردووەتەوە و درێژەی پێداوە. ژمارەی کۆنگرەکانی پارتی بەڵگەی دیموکراسیخوازی و سەردەمیبوونی پارتی دیموکراتی کوردستانە.

کۆنگرەی چواردە دوا کۆنگرەی پارتی دیموکراتی کوردستانە کە لە ڕێکەوتی ٣-٦ی تشرینی دووەمی ٢٠٢٢ لە شاری دهۆک و بە ئامادەبوونی ١٠٢٢ ئەندامی هەڵبژێردراو بەسترا. لە کۆنگرەدا پرۆگرام و پەیڕەوی ناوخۆی

پارتی بۆ خەبات لە سەردەمی نوێدا ئامادەکرا کە گوزارشت لە تێڕوانینی پارتی بۆ تێکۆشان و کاری سیاسی حزب دەکات لە قۆناغی داهاتوودا و هەروەها سەرۆک و جێگرانی سەرۆک و کۆمیتەی ناوەندیی پارتی بۆ لە ئەستۆگرتنی ئەرکی ڕابەرایەتی و سەرکردایەتیکردن هەڵبژێردران.

کۆنگرەی چواردە، هاوشێوەی کۆنگرەکانی پێشوو، بەشێکی گرنگی مێژووی خەبات و تێکۆشانی پارتی دیموکراتی کوردستان لەخۆدەگرێت، دەستەی ئینسکلۆپیدیای پارتی دیموکراتی کوردستان وەکو دامەزراوەیەکی تایبەتمەند بە کۆکردنەوە و بە دۆکیۆمێنتکردن و ئەرشیفکردنی مێژووی خەباتی پڕ لە شانازی و سەروەریی پارتی، بڕیاریدا ڕاستەوخۆ لەگەڵ بەڕێوەچوونی کۆنگرەدا، دەست بە کۆکردنەوەی زانیاری و بەڵگەی پێویست بکات بۆ نووسینەوەی ئەم وێستگە گرنگەی مێژووی پارتی. ئەم هەوڵەی دەستەی ئینسکلۆپیدیا، وێڕای ئەوەی لە چوارچێوەی کتێبێکدا چاپ و بڵاودەکرێتەوە، لە هەمان کاتدا لە پاڵ هەموو وێستگە و کۆنگرەکانی ڕابردوو، لە ماڵپەڕی پارتی پیدیا بڵاودەکرێتەوە و بۆ خوێنەران بەردەست دەکرێت.

▪ هەلومەرجی بەستنی کۆنگرەی چواردە

کـۆنگرەی سـێزدەی پـارتی لە ڕێکەوتـی ١١ی کـانونی یەکەمـی ٢٠١٠ بە دروشمی نوێبوونەوە، دادپەروەری، پێکەوەژیان لە شـاری هەولێـر بەسـترا. بە گـوێرەی پەیـڕەوی نـاوخۆی پـارتی دیمـوکراتی کوردسـتان پەسـەندکراوی کۆنگرەی سێزدە لە بەندی سـێیەمی مـادەی دووەمـدا سـەبارەت بە بەسـتنی کۆنگرە هاتووە کە تەمەنی یاسایی نێوان دوو کۆنگرە دەبێت چوار ساڵ بێـت لە حـاڵەتی زۆر پێویسـتدا ئەنجـومەنی سـەرکردایەتی مـافی درێژکـردنەوەی تەنیا یەک ساڵ تەمەنی یاسایی کۆنگرەی هەیە، بەم پێیە دەبوو لە چوار ساڵ پـاش کـۆنگرەی سـێزدە و لە کۆتاییەکـانی سـاڵی ٢٠١٤ کـۆنگرەی چـواردە بەسترابا، بەڵام بەهۆی هاتنە پێشـەوەی کۆمەڵێـک ڕووداوی چاوەڕواننەکراو، عێراق بەگشتی و هەرێمی کوردسـتان بە تـایبەتی بەرەو دۆخێکـی ناسـائایی ڕۆیشت، ئەمەش کاریکردە سەر هەموو پرس و پرۆسـە سیاسـی و ئـابووری و کۆمەڵایەتییەکانی ژیانی وڵات.

لە سەروبەندی هاتنە پێشەوەی کاتی ئاسایی بەستنی کۆنکرەی چـواردە و لە دوای ساڵ ٢٠١٤، پەیوەندییەکانی نێوان هەرێمی کوردسـتان و حکـومەتی ناوەند کە خواستی ناوەندگەرایی و جۆرێـک پاشـگەزبوونەوە لە فیـدراڵیزمی هەبوو، لە ڕێڕەوی دروستی خۆی لایدا و گرژی و ئاڵۆزییەکی زۆری تێکەوت، ئەمەش بە بڕینی شایسـتە داراییەکـانی هەرێمـی کوردسـتان و دروسـتکردنی گوشار لەسەر حکـومەتی هەرێـم و موچەخـۆرانی هەرێـم کۆتـایی هـات. لە هەمان ساڵدا ڕێکخراوی تیرۆریستیی بە ناو دەوڵەتی ئیسلامی هێرشـی کـردە سەر عێراق و دەستی بەسەر بەشێکی زۆری خاکی عێراقدا گرت و لە هەمـان

کاتـدا بـووە مەترسـییەکی گەورە لەسـەر سـەقامگیری و ئـارامیی هەرێمـی کوردستان. ڕووبەڕووبوونەوەی ئەم هەڕەشـە و مەترسـییە نـوێیە، نەک تەنیـا هەموو سەرنجی هەرێمی کوردستانی بە لای خۆیـدا ڕاکێشـا، بەڵکـو هەمـوو وڵاتانی ناوچەکە و جیهانیشی گرتەوە و لە مانگی ئەیلوولی هەمان سـاڵدا بە سەرکردایەتی ئەمریکـا و ئەنـدامیەتی حەفتـا و هەشـت وڵات، هـاوپەیمانیی نێـودەوڵەتی دژی داعـش ڕاگەیەنـرا و بەرەیەکـی فراوانـی شـەڕ دژی ئەم ڕێکخراوە تیرۆریستییە لە سەر خاکی هەردوو وڵاتی عێراق و سوریا کـرایەوە، چـونکە هەمـووان بەو ئەنجـامە گەیشـتن کە مەترسـییەکانی ئەم ڕێکخـراوە هەڕەشەیەکی قوڵە بۆ سەر هەموو جیهان. لە ناوبردنی ئەم هەڕەشـەیە و ئەو دۆخە نالەبار و نائاساییەی کە بۆ ناوچەکە بە دوای خۆیدا هێنـابوو، نـزیکەی چوار ساڵی خایاند.

پـاش ڕەوانـدنەوەی مەترسـییەکانی داعـش لەسـەر عێـراق و هەرێمـی کوردستان، گەڕێکی دیکەی تەنگ پێهەڵچنینـی هەرێمـی کوردسـتان لە لایەن حکومەتی فیدڕاڵییەوە دەستی پێکـرد، ئەمەش وایکـرد، گەلـی کوردسـتان بـۆ دیاریکردنی چارەنووسی خۆی، پەنا بۆ ڕیفراندۆم بەرێت کە بەهۆی لاوازیـی بنەماکـانی دیموکراسـیی لە عێـراق وایکـرد، بە هێرشـی چەکـداری بـۆ سـەر کوردستان وەڵام بدرێتەوە و هەرێمی کوردسـتانیش ناچـار بکـات، بە هەمـوو توانایەوە بەرگری لە خۆی و دامەزراوە یاساییەکانی خۆی بکات.

هێشتا دۆخی گرژییەکانی نێوان حکومەتی فیدڕاڵی و هەرێمی کوردستان کۆتایی پێ نەهاتبوو، ڤایرۆسی کۆرۆنا وەکو مەترسـییەکی تەندروسـتی بـووە هەڕەشە بۆ سەر هەموو مرۆڤـایەتی لە هەمـوو جیهـان. ڤایرۆسـی کۆرۆنـا لە ماوەی نێوان ساڵانی ٢٠١٩-٢٠٢٠ ژیانی ئاسایی هەموو جیهانی پەکخسـت و

بووە هۆی ڕاگرتنی هەموو چالاکییەکان، بە جۆرێکی وەها چاوەڕوان نەکراو کە سەردەمی نوێدا وێنەی نەبووە. هەرێمی کوردستانیش وێڕای هاتنی ڤایرۆسە نوێیەکە، بەدەست ئەو ئابلۆقەیەوە گرفتاربووو کە لەلایەن حکومەتی فیدڕاڵییەوە خرابووە سەری، ئەمەش دۆخی ڕووبەڕووبوونەوەی کۆرۆنای هێندەیتر ئەستەم کردبوو، چونکە بودجە و ئامراز و کەرەستەی پێویست بۆ تێپەڕاندنی مەترسییەکانی ڤایرۆسەکە زۆر سنووردار بوون.

هەموو ئەم ڕووداوە نەخوازراو و چاوەڕواننەکراوە یەک لە دوای یەکانە، وایانکرد، ساڵانێک بەسەر وادەی ئاسایی بەستنی کۆنگرەی چواردەیەمدا تێپەڕێت، هەتا ئەوەی کە لە نزیکترین دەرفەتی ئاسایی بوونەوەی دۆخەکاندا کە هێشتا بە تەواوی ئاسۆی ڕوونی ئایندە بەدیارنەکەوتبوو، لەبەر هەستکردن بە پێویستی و پابەندبوون بە فەرهەنگی دیموکراسی، لە کۆبوونەوەی ئەنجومەنی سەرکردایەتیی پارتی لە ڕێکەوتی ١٨ی کانوونی دووەمی ٢٠٢٠ بڕیار لەبارەی بەستنی کۆنگرە درا و لیژنەی تایبەت بۆ ئامادەکارییەکان پێکهێنرا.

▪ بڕیاردان و ئامادەکارییەکانی کۆنگرە

ئەنجوومەنی سەرکردایەتیی پارتی دیموکراتی کوردستان، لە کۆبـوونەوەی ڕۆژی ١٨ی کـانوونی دووەمـی ٢٠٢٠ کە بە سەرپەرشـتی سـەرۆک مەسـعود بارزانی بەڕێوەچوو، بڕیاری بەستنی کـۆنگرەی دا و لیژنەیەکـی بـاڵای حەوت کەسی بـۆ ئەم مەبەسـتە پێکهێنـا (چـوار ئەنـدامی مەکتەبـی سیاسـی و سـێ ئەندامی سەرکردایەتی):

- مەحمود محەمەد مەحمود	ئەندامی مەکتەبی سیاسی
- عزەدین محەمەد عەبدوڵا بەرواری	ئەندامی مەکتەبی سیاسی
- جەعفەر ئیبراهیم میرۆ ئیمێنکی	ئەندامی مەکتەبی سیاسی
- کریستۆفەر یەڵدا تۆرخان (ڕێبوار یەڵدا)	ئەندامی مەکتەبی سیاسی
- هێمن ئەحمەد ساڵح هەورامی	ئەندامی سەرکردایەتی
- چنار سەعد عەبدوڵا	ئەندامی سەرکردایەتی
- عەلی تەتەر تۆفیق نێروەیی	ئەندامی سەرکردایەتی

هەر لەم کۆبوونەیەدا، لە لایەن سەرۆک مەسـعود بـارزانییەوە پێشـنیازی بەڕێوەچوونی کۆنگرە لە شاری دهۆک کرا، کە ئەوە لە مێژووی پارتیـدا (١٦ی ئابی ١٩٤٦) یەکەمجارە پارتی کۆنگرە لەم شارەدا ببەستێ.

دوو ڕۆژ دواتر لە (٢٠ی کانوونی دووەمی٢٠٢٠) لێژنەی باڵا بە مەبەستی گفتوگۆکردن لەبارەی ئامادەکارییەکانی کۆنگرە، لە بارەگای مەکتەبی سیاسـی

پارتی دیموکراتی کوردستان یەکەم کۆبوونەوەی خۆی ئەنجامدا و کۆمەڵێک بابەتی وەکو: پێناسە و پرۆگرام و پەیکەری ڕێکخستن گفتوگۆیان لەبارەوە کرا و بڕیاردرا بۆ زیاتر شیکردنەوەی بابەتەکان، دوو کۆبوونەوەیتر لەگەڵ ئەکادیمیستان و شارەزایانی بواری سیاسی، کارگێڕی، ئابووری، یاسایی و کۆمەڵایەتی سازبکرێت، هەروەها کۆبوونەوە لەگەڵ بەرپرسی ئەنجوومەنی سەرکردایەتی پارێزگاکان، لقەکان و نووسینگەی جێگری سەرۆکی پارتی بۆ ئەم مەبەستە ئەنجام بدرێت. ئەوە بوو یەکەم کۆبوونەوە لە ٢٧ی کانوونی دووەمی ٢٠٢٠ و دووەم کۆبوونەوە لە ٣ی شوباتی ٢٠٢٠ لە بارەگای مەکتەبی سیاسی بەڕێوەچوو.

دواتر ئەکادیمستان و شارەزایان لە ٩ی شوباتی ٢٠٢٠ بەمشێوەیەی خوارەوە تیمەکانیان دیاریکرد:

- تیمی سیاسی
- تیمی یاسایی
- تیمی کارگێڕی و دارایی
- تیمی کۆمەڵایەتی و خزمەتگوزاری

پاش ئەنجامدانی ڕێکارە پێویستەکان و دیاریکردنی نوێنەران بۆ بەشداریکردن لە کۆنگرە، لە ڕێککەوتی ٣ی تشرینی دووەمی٢٠٢٢ لە شاری دهۆک کۆنگرەی چواردەی پارتی دیموکراتی کوردستان دەستی بەکارەکانی کرد کە بۆ ماوەی سێ ڕۆژی خایاند و بە سەرکەووتویی کۆتایی هات و گۆڕانکارییەکی جەوهەری لە پەیکەری پارتیدا کرا.

بڕیاردان لەبارەی شوێنی بەستنی کۆنگرە

بۆ دیاریکردنی شوێنی بەستنی کۆنگرەی ١٤ هەر لەو کۆبوونەوەیە لە لایەن سەرۆک مەسعود بارزانی پێشنیاری بەستنی کۆنگری ١٤ لە شاری دهۆک خرایەڕوو. ئەم پێشنیارە پشتگیری دامەزراوە حکوومی و حزبییەکانی پارێزگای دهۆکی لەگەڵ بوو وەک لە برووسکەی پارێزگاری دهۆک و برووسکەی لقەکانی دەڤەری بادینان (١،٨، ٩، ١٤، ١٧، ١٨ و ٢٠ و پاراستنی دهۆک) هاتووە.

کۆبوونەوەی لێژنەی باڵای کۆنگرە

لیژنەی باڵا بۆ ئامادەکارییەکانی کۆنگرەی ١٤ لە ٢٠ی کانوونی دووەمی ٢٠٢٢ لە بارەگای مەکتەبی سیاسی بەمەبەستی داڕشتنەوەی پێناسە و پرۆگرام و پەیکەری ڕێکخراوەیی حزب و چۆنێتی و گونجاندنیان لەگەڵ گۆڕانکارییەکان و پێداویستیی قۆناغەکە کۆبووەوە و بڕیاردرا دوو کۆبوونەوەی ڕاوێژی و ڕاوەرگرتن سەبارەت بەم تەوەرانە بکرێ.

هەڵبژاردنی نوێنەرانی کۆنگرە

لە ٨ی ئایاری ٢٠٢٢ بڕیاردرا پرۆسەی هەڵبژاردنی نوێنەرانی کۆنگرە دەست پێبکات و لێژنەیەکی باڵا لە ٢١ ئەندام بۆ سەرپەرستیکردنی کۆنفرانسەکان پێکهێنرا.

لە ١٩ی حوزەیرانی ٢٠٢٢، لێژنەی باڵای سەرپەرشتیکردنی کۆنفرانسەکان بە مەبەستی وەرگرتنی بڕیار لەسەر چۆنیەتی بەڕێوەچوونی پرۆسەی هەڵبژاردنەکە لەگەڵ سەرۆک مەسعود بارزانی سەرۆکی پارتی دیموکراتی کوردستان و مەکتەبی سیاسی کۆبووەوە و بڕیار درا، بۆ هەر هەزار ئەندام

یەک نوێنەر و ڕێژەی نوێنەرایەتی ئافرەتان لە سەدا ٢٥ کەمتر نەبێ.

لە ٢٧ی ئابی ٢٠٢٢ هەڵبژاردنی نوێنەرانی کۆنگرە لە سنووری لقەکان دەستی پێکرد و هەر ڕێکخراوێک بە بازنەیەکی هەڵبژاردن دیاریکرا، لێژنەکانیش بەسەر سنووری هەر پێنج پارێزگا و سێ لێژنەی دەرەوەی کوردستان لە ئەوروپا و ئەمەریکا و بەغدا پێکهێنرا.

دەستەی سەرۆکایەتی سەرپەرشتیکردنی کاروبارەکانی کۆنگرەی ١٤

بۆ سەرپەرشتیکردنی کاروبارەکانی کۆنگرەی ١٤، ئەندامانی کۆنگرە دەستەیەکیان هەڵبژارد، دواتر دەستەکە لەناوخۆیاندا بە هەڵبژاردن، د. ناسیح غەفور ڕەمەزانیان وەکو سەرۆکی دەستەکە هەڵبژارد، دەستەکە لەم بەڕێزانە پێکهاتبوو:

١ - د. ناسیح غەفور ڕەمەزان

٢ - عیسا ئەحمەد ئاغا

٣ - د. جەبار قادر

٤ - د. عەبدولفەتاح علی بۆتانی

٥ - مستەفا گۆران

٦ - وەحیدە یاقۆ

- **ڕاپۆرتی گشتیی کۆنگرەی ١٤ی پارتی دیموکراتی کوردستان**

بەڕێز سەرۆک مەسعود بارزانی سەرۆکی پارتیمان، پارتی دیموکراتی کوردستان

بەرێزان هەڤاڵانی مەکتەبی سیاسی و ئەنجوومەنی سەرکردایەتی پارتیمان

بەرێزان هەڤاڵانی ئەندامانی کۆنگرەی ١٤...

ئەمرۆ ڕۆژی دەستبەکاربوون و کۆبوونەوەی یەکەمی کۆنگرەی ١٤ی پارتیمانە، پارتی دیموکراتی کوردستان و لە ژێر دروشمی (ئازادی، دیموکراسی، دادپەروەری)، هەموومان پێکەوە لێرە بە نوێنەرایەتیی سەرجەم ئەندامان و کادیرانی پارتەکەمان کە ئێمەیان کردۆتە نوێنەری خۆیان، پیرۆزبایی لە بەستنی کۆنگرەکە دەکەین و بە ناوی سەرکردایەتی پارتیمان بەخێرهاتنی هەمووتان دەکەین، هیواداریین ئەو ئەرکە پیرۆزەی پێی ڕاسپێردراوین بەوپەڕی سەرکەوتوویی و دڵسۆزییەوە ئەنجامی بدەین.

خوشک و برایان، هەڤاڵانی هێژا...

کۆنگرەی ١٤ لە قۆناغێکی هەستیار دەستی بەکارەکانی کردووە، ڕووداو و پێشهاتی زۆر ڕوویان داوە و هاتۆتە پێش کە پێویستیان بە لێوردبوونەوە و لێکۆڵینەوە و هەڵسەنگاندن هەیە. هیواداریین ئەم کۆنگرەیەشمان وەکو کۆنگرەکانی پێشووی پارتەکەمان کەرنەڤاڵێکی نوێخوازانە و دیموکراتخوازانە بێت، کە هاندەر و پاڵنەری تەواوی هێز و توانای هزریمان بێت، بۆ دارشتنی بەرنامەیەکی شایستە بۆ داهاتووی پارتیمان کە لە ئاست خواستی تەواوی چین و توێژەکان و نەوەی ئەمڕۆی کوردستان بێت، بەرنامەیەک کە خواستی نەتەوەیی و نیشتیمانی و مرۆڤدۆستی و پێکەوەژیان و ئاشتی و ئازادی و

لێبوردەیی و یەکترقبوڵکردن تیایدا ڕەنگ بداتەوە، هەروەها وەڵامدەرەوەی خواست و پێداویستییەکانی قۆناغی ئێستا و ئایندەی گەلەکەمان بێت و لە ئاستی ئەو فەلسەفەیە دابێت کە پارتی لە بنەڕەتدا بۆی دامەزراوە و بارزانی نەمر ویستویەتی، کە هەر بە پارتی سەرتاسەریی کوردستان بمێنێتەوە، بۆ ئەمەش بەردەوامیی لە خەبات و پێکەوەبوونی هەموومان و دەرفەتی یەکسان لە ژێر دروشمی ئازادی، دیموکراسی دادپەروەری پێویستە.

هەڤاڵانی بەڕێز

ئەندامانی کۆنگرەی ١٤ی پارتیمان

لە نێوان کۆنگرەی ١٣ تا ئەم کۆنگرەیە، ژمارەیەک سەرکردەی گەلەکەمان، بەداخەوە شەهیدبوون، یان کۆچی دواییان کردووە، کە تەواوی ژیانی خۆیان بۆ گەل و نیشتیمانەکەیان تەرخان کردبوو، ئێستا لەگەڵمان نین. لێرەدا چەند هەڤاڵێکیان لەجیاتی تەواوی ئەو هەڤاڵانە ناو دەهێنین (مامۆستا عەلی عەبدوڵڵا، هەڤاڵ د. ڕۆژ نوری شاوێس، هەڤاڵ فەلەکەدین کاکەیی، هەڤاڵ محەمەد مەلا قادر، هەڤاڵ فەرەیدون جوانڕۆیی، هەڤاڵ ڕەمزی شەعبان، هەڤاڵ نادر هەورامی، هەڤاڵ محەمەد هەرکی)، بۆ ڕێزگرتن لە خەبات و یادکردنەوەی ئەو هەڤاڵانەمان و سەرجەم شەهیدانی پێشمەرگە و کادیر و ئەندامانی پارتیمان کە لە شەڕەکانی دژ بە داعش و بەرگریی لە کوردستان شەهید بوون، هەروەها ئەو هەڤاڵانەی کۆچی دواییان کردووە، دەقیقەیەک بەبێ دەنگی دەوەستین.

هەڤاڵان، ئەندامانی بەڕێزی کۆنگرە

سەرەتا بە پێویستی دەزانین ئاماژە بۆ هۆکاری دواکەوتنی بەستنی

کـۆنگرەی ١٤ بکەیـن، کە بە گـوێرەی پەیـڕەوی نـاوخۆ دەبـووا زووتـر ئەم کۆنگرەیە ببەسترێت، هۆکارەکانیش لە دەرەوەی ئیـرادەی پارتەکەمـان بـوون، لێرەدا ئاماژە بە هەندێک لەو هۆکارە سەرەکییانە دەکەین:

١. شەڕی داسەپاوی داعش و داگیرکردنی بەشێکی خاکی کوردسـتان لە سـاڵی ٢٠١٤، کە تەواوی حـــزب و حکـــومەت هەر لە پێشـــمەرگە و کـــادیر و ئەندامانی پارتی و سەرکردایەتی لە ژێر فەرمان و سـەرکردایەتیی جەنـابی سەرۆک مەسعود بارزانی بەم شەڕ و ڕەوشەوە سـەرقاڵ بـوون و هەرچـی هێز و توانا بوو، خرابووەگەڕ بۆ بەرپەرچدانەوەیان و پاراستنی کوردستان.

٢. ڕیفراندۆم کە دیارە پێش ئەنجامدانی و دوای ئەنجامدانی، کـاتێکی باشـی پێویست بوو، پارتی و سەرۆک بارزانی تەواوی کاتی خۆیان بـۆ ئەو پرسـە مێژووییە تەرخان بکەن.

٣. خیانەتی ١٦ی ئۆکتۆبەر و لێکەوتەکانی و شـەڕی بەرگـری لە کوردسـتان و دەستکەوتەکانی، ئەمەشیان هەر کاتی ویست، تـا ڕەوشـەکە سـەقامگیر و ئارام بکرێتەوە.

٤. پەتـــای کۆرۆنـــا، کە بەداخەوە زیـــانێکی زۆری بە کوردســـتان گەیانـــد، لە ئەنجامـــدا چەنـــدین کـــادیری پێشـــکەوتوو و ســـەرکردە و ئەنـــدام و پێشمەرگەی دڵسۆزمان، هەروەها هاووڵاتیان بوونە قوربانیی ئەو پەتایە.

خۆشەویستان، ئەندامانی کۆنگرەی ١٤ی پارتیمان

جەنـابی سـەرۆک و سـەرکردایەتی پـارتیمان لە هەوڵـدابوون، دەرفەتێـک بدۆزنەوە بـۆ بەسـتنی کـۆنگرە، هەروەکـو لە سـەرەتای سـاڵی ٢٠٢٠ بڕیـاری بەستنی کۆنگرە درا و لێژنەی ئامادەکردنی پڕۆگرام و پەیڕەوی ناوخۆ دامەزرا

و بەشێک لە کارەکانی لە پێش هەڵکشانی پەتای کۆرۆنا ئەنجام دا و هەندێکیش لە کاتی کۆرۆنا بە سیستمی ئۆن لاین ئەنجام درا، بەڵام بۆ خۆپاریزی و ڕەچاوکردنی بڕیار و ڕێنماییەکانی حکومەتی هەرێمی کوردستان، نەکرا کۆنگرە ببەسترێت.

بەڕێزان ئەندامانی کۆنگرە

پارتیمان هەر لە سەرەتای دامەزراندنییەوە تا بە ئەمڕۆ دەگات، وەکو فێرگەیەکی هزری و هەستی مرۆڤدۆستی و پێکەوەژیان و باوەڕبوون بە مافی نەتەوەکان، کادیر و ئەندامانی خۆی پەروەردە کردووە، باوەڕبوون بە ئازادی و دیموکراسی کردۆتە بنەما و پرنسیپ و ئاکارێکی سیاسی و کۆمەڵایەتی و کلتووری، هەم لە کوردستان و هەمیش لە عێراق و هەوڵی داوە پەیڕەو بکرێت و کاری جددی لەو پێناوەدا کردووە.

پارتی باوەڕی بە هەبوونی بیروڕا و بۆچوونی جیاواز هەیە لە کوردستان و عێراق، ئەم جیاوازیانەش بارگاوین بە ئایدیۆلۆژیا و جیهانبینیی جیاوازەوە، کەواتە باوەڕیشی وایە، هەبوونی حزب و لایەنی سیاسیی جیاواز، خەسڵەتی ئەم سەردەمەیە، بەمەرجێک بەرژەوەندیی نەتەوەیی و نیشتیمانیی وەکو پرەنسیپی نەگۆڕ، پێکەوە کۆیان بکاتەوە.

هەڤاڵانی بەڕێز

دوای ئەم پێشەکییە، بە پێویستی دەزانین هەڵسەنگاندنێکی بابەتییانە بۆ ڕەوشی نێودەوڵەتی، هەرێمایەتی، عێراق، کوردستان و پارتیمان بکەین، تایبەت لە ماوەی نێوان کۆنگرەی ١٣ و ئەم کۆنگرەیەدا، کە ماوەیەکی درێژە و هەڵگری چەندین بویەر و گۆڕانکاریی گەورە و هەمەجۆرە وا لە خوارەوە

باسیان دەکەین:

لە ئاستی نێودەوڵەتی دا

جیهـــان ئەمــڕۆ بە گۆڕانکـــارییەکی بەرچـــاو و چـــاوەڕوان نەکـــراودا تێدەپەڕێت، ململانێیەکی زۆری زلهێزەکـان لە ئـارادایە، بەمەبەسـتی زاڵبـوون بەسـەر ئـابووریی جیهـان، هەروەهـا ململانێـی جیۆسیاسـی و لێکەوتەکـانی جەنگـی ڕووسـیا و ئۆکرانیـا و ئیرهـابی دەولـی و قەیرانـی ئـابووری و بەرزبـوونەوەی ئاسـتی هەڵاوسـان بەهـۆی قەیرانـی وزە و بەرزبـوونەوەی ئاستی گرانی و لێکەوتەکانی پەتای کۆرۆنـا لە سـەر مرۆڤـایەتی و زیـادبوونی ڕێـــژەی هەژاری، هەروەهـــا جیهـــان ڕووبەڕووی گـــۆڕانی کەشـــوهەوا و گەشـەکردنی ڕۆڵـی هێـزە ئیقلیمیەکـان بـۆتەوە کە هەرێمـی کوردسـتانیش دەکەوێتـە بەر کـاریگەریی ئەو گۆڕانکاریـانە و پێویسـتیی بە تێـڕوانینێکە بگونجێـت لەگەڵ هەمـوو ئەو گۆڕانکاریانـە، ئەویـش لەمیـانی حـوکمڕانی و دەسەڵاتێکی تۆکمە و کـارامە بـۆ پاراسـتنی هەرێـم لەو قەیرانـانە لە ڕێـگەی پتەوکردنی یەکدەنگی و یەکڕیزیی گەلەوە.

سەرەڕای ئەمانەی سەرەوە، جیهان بەگشتی نەک هەر نەیتوانیوە گرفت و ئاریشـە سیاسـی و ئابوورییەکـانی چارەسـەر بکـات، بەڵکـو سـەرباری گرفتـە چارەسەر نەبووەکان، تایبەت پرسی سیاسی کورد و کێشـەی تـری نـاوچەکە و هەڕەشـەی تیـرۆر، لە مـاوەی ئەم دوو کـۆنگرەیەدا گرفتـی گەورەتـریش خوڵقاون، لەوانە:

شـەڕی گرووپـی تیرۆریسـتیی (داعـش) لە مـانگی حـوزەیرانی ٢٠١٤ کە کـورد و هەرێمـی کوردسـتان بە سـەرۆکایەتی جەنـابی سـەرۆک بـارزانی لە

سەنگەری پێشەوەی شەڕی تیرۆر و بەرگریکردن لە ئازادی، ڕۆڵێکی ئەوەندە مەزن و مێژوویيان گێڕا، دەبێ مێژوو بە پیتی زێڕین وەك سەروەریی بینووسێتەوە.

لە پاڵ شەڕی تیرۆردا پەتای کۆڤید ١٩ (کۆرۆنا) لە کۆتاییەکانی ٢٠١٩، کە هەموو جیهانی تووشی شۆک کرد، لە ڕووبەڕووبوونەوەی ئەو شۆکە پڕ ئازارە دا حکومەتی هەرێمی کوردستان بە سەرۆکایەتی بەڕێز مەسرور بارزانی توانی ئەوەی لە توانایدا بێت بۆ پاراستنی گیانی هاووڵاتییانی کوردستان بیکات، لێرەوە سوپاسی خۆڕاگریی هاووڵاتییان و دەستخۆشیش لە سەرجەم وەزارەت و دامەزراوە پێوەندیدارەکان دەکەین.

شەڕی ڕووسیا لەگەڵ ئۆکرانیا، لە ٢٠٢٢/٤/٢٤ شەڕێکی چاوەڕوان نەکراو بوو، لێککەوتەکانی تا ئێستا و بۆ دواتریش، نەرێنییانە کار دەکاتە سەر تێگەیشتنی سیاسی و پێوەندیی گەلان. بە ڕای ئێمە چارەسەرکردنی کێشە و گرفتەکان لە نێوان هەردوولا بە دیالۆگ و لێکتێگەیشتن و یەکترقبووڵکردن چارەسەر دەکرێت.

پارتیمان بەردەوام کاری لە سەر پتەوکردنی پێوەندییە دیبلۆماسییەکان کردووە و بڕوای قووڵی بەو ڕاستییە ڕۆشنە هەبووە کە دۆزی کورد و هەرێمی کوردستان و پاراستنی ئەزموونە دیموکراسییەکەی پێویستی بە ڕایەڵە و پردی پێوەندی و لێکتێگەیشتن هەیە لەگەڵ نەتەوە و گەل و دەوڵەتان، بۆیە دوێنێ و ئێستایش خاوەن پێوەندییەکی باشە و بەرهەمی ئەو پێوەندییەش ئێستا لە هەرێمی کوردستان ٣٦ کونسوڵییەی وڵاتان و (١٤) ئاژانسی (UN) هەیە و کوردستانیش خاوەنی (١٤) نوێنەرایەتیی حکومەتی

هەرێمی کوردستانە لە وڵاتان.

ڕەوشی ئارام و سەقامگیر و جووڵەی بەردەوامی ئاوەدانی و گەشەکردن لە هەرێمی کوردستان بۆتە هەوێنی ڕاکێشانی هێزی وەبەرهێنانی دەرەوە، هاوتەریب لەگەڵ وەبەرهێنانی نێوخۆدا، کوردستانی گەیاندۆتە ئاستێکی پێشکەوتوو، کە ببێ بە مایەی خێروخۆشی و ژیانێکی باشتر بۆ هاووڵاتییانی کوردستان و تەنانەت دەوروبەر و ناوچەکەش.

لە ئاستی هەرێمایەتی دا

پارتیمان، پارتی دیموکراتی کوردستان بەرخوردێکی هاوچەرخانەی دروست لەگەڵ وڵاتە هەرێمایەتییەکان دەکات، دروست بە مانا نەتەوەیی و واقیعیەکەی، هەم دەیەوێ کورد لە تورکیا، ئێران و سوریا لە ڕێگەی خەبات ئاشتی و دیموکراسی بگەنە مافە ڕەواکانیان، هەمیش واقیعبینانە دەڕوانێتە پرسەکانی سەروەریی وڵاتان، هەستیاریی دراوسێیەتی، سنووری هاوبەش، بەرژەوەندی و ناکۆکییەکان، بەردەوام دەیەوێت فاکتەری خێر بێت بۆ کوتاییهێنان بە گرژی و شەڕ و ئاڵۆزییەکان و چارەسەرکردنی ئاشتییانەی پرسی کورد لەو وڵاتانەدا. گەلان پێویستییان بە ئاشتیی جیهانییە، پێویستییان بە چارەسەرکردنی کێشە کەڵەکەبووە چارەسەرنەکراوەکان هەیە، کە کێشەی کورد یەکێکە لە کێشە چارەسەرنەکراوە هەرە سەرەکییەکانی دونیا، خوازیارین لە ئاستی نێودەوڵەتیدا، تایبەت وڵاتە زلهێزەکان ڕوانگەیان بگۆڕن، گۆڕینێک بە ئاراستەی ئاشتی، ماف، ئازادی و یەکسانیی گەلان لە چوارچێوەی مافی چارەی خۆنووسیندا.

هەرێمی کوردستان و تورکیا سنوورێکی دوورودرێژی هاوبەشیان لەگەڵ

یەکدا هەیە و پارتیمان ڕێز لە دۆستایەتیی و پەیوەندیی مێژوویی نێوان هەرێمی کوردستان و تورکیا دەگرێت، هەروەها پەیوەندییەکی نەتەوەیی و مێژوویشی لەگەڵ هێزە سیاسییەکانی کوردستانی تورکیادا هەیە، سەبارەت بە پەیوەندیشی لەگەڵ پەکەکەدا پارتیمان و سەرۆک بارزانی لە نێوان ساڵانی ٢٠١٣ تا ٢٠١٥ لە پرسی چارەسەریی ئاشتی لە نێوان پەکەکە و دەوڵەتی تورکیادا ڕۆڵێکی گرنگ و بەرهەمداری بینی، ئەگەر ئەو ڕوانگە و ڕێگە دروستە بەردەوامی هەبووایە، بێگومان ئێستا لە بری خوێنڕشتن و بەهەدەردانی تواناکان، کێشەی کورد لە تورکیا پێنگاڤێکی باشی دەبڕی و لە سایەی ئەو پێنگاڤەدا کورد لە تورکیا بە بەشێک لە ماف و دەسکەوت و شەرعیەتی خۆبەڕێوەبردن دەگەیشت.

شایانی باسە، پەکەکە لەجیاتی خەمخۆری بۆ چارەسەری کێشە و بەدەستهێنانی مافەکانی گەلی کورد لە کوردستانی تورکیا، هەموو هێز و چالاکییە سەربازییەکانی خۆی گواستۆتەوە قووڵایی هەرێمی کوردستانی عێراق و بۆتە هۆکاری گرفتی زۆر و وێرانکردن و چۆڵبوونی سەدان گوندی هەرێمی کوردستان.

کۆماری ئیسلامی ئێران و هەرێمی کوردستان پەیوەندییەکی مێژوویی و سنوورێکی زۆری هاوبەش بەیەکەوە کۆیان دەکاتەوە و لە زۆر وێستگە و بارودۆخی نالەباری ساڵانی ڕابردوودا هاوکار و یارمەتیدەری گەلەکەمان بووە کە پێزانینمان بۆ ئەو هەڵوێستانەی هەیە. بۆیە ئێمە بە گرنگییەوە دەڕوانینە پەیوەندییەکانی نێوان پارتیمان و حکومەتی هەرێم لەگەڵ کۆماری ئیسلامی ئێران. سەبارەت بە کێشەی کورد لە کوردستانی ئێران، بڕوامان وایە باشترین ڕێگای چارەسەر، چارەسەری ئاشتیانەیە بە دیالۆگ و لێکتێگەیشتن کە لە

قــازانجی هەردوولا دەبێــت، نەك بە زەبروزەنــگ و خوێنڕشــتن کە بەزیــانی هەردوولا دەشکێتەوە. لەو ڕووەوە داوا لە برایانمان لە حزب و هێزە سیاسـییە کوردســتانیەکانی ئێــران دەکەیــن، ڕێــز لە یاســا و ڕێنماییەکــانی حکــومەتی هەرێمــی کوردســتان بگــرن لە دروســتکردنی کێشــە لە ســەر ســنوورەکان کە دەبێتە هۆی پەرچەکرداری ناخۆش لەلایەنی بەرامبەرەوە و نابێ ڕێگا بدرێت هەرێمی کوردســتان ببێــتە هەڕەشــە بــۆ ســەر ئەمنییەتــی کۆمــاری ئیســلامی ئێران.

ســـەبارەت بە کۆمـــاری ســـووریاش پـــارتیمان چ لە ڕێـــگەی پێوەنـــدییە سیاسییەکانی خۆی، یا لە ڕێگەی پێوەندییە فەرمییەکانی حکومەتی هەرێمــی کوردستانەوە، بەردەوام هەوڵی ئەوەی داوە، حکومەتی ســووریا دان بە مافــە سیاسی و کلتوورییە ڕەواکانی گەلی کورد لە سووریا بنێــت. شــەڕی داعــش و لێکەوتەکانی لە سووریا، تایبەت لە کوردستانی سووریا، مژارێکی قسەهەڵگری فرەڕەهەنــدە، بە ڕەهەنــدە نێودەوڵەتییەکەیشــیەوە. هەرێمــی کوردســتان، حکومەتی هەرێم و پــارتیمان بــڕوای نەگــۆڕی بەو ڕاســتییە هەیــە، کە دەبــێ گەلی کورد لە کوردستانی ســووریا خۆیــان بڕیــار بــدەن، هەڵبــژاردن بــکەن و نــوێنەری شــەرعی خۆیــان هەڵبژێــرن و نــابێ بە هەر پاســاوێکەوە بێــت، هێزگەلێــک بە زۆر خۆیــان بە ســەر گەلــی کــورد بســەپێنن. ئێســتایش داوا دەکەین سەرجەم دەستێوەردانەکان بوەستن و گەل خۆی بڕیار بدات و کێشە سیاسییەکانیش بە دیالۆگ چارەسەر بکــرێن و لە ڕێــگەی ئاشــتییەوە کــورد بە مافە ڕەواکانی خۆی بگات. بەشداریی لاوانی پێشمەرگەکانی لەشــکری ڕۆژ لە شەڕی داعش و تێکشکاندنی لە هەرێمی کوردستان بەرز دەنــرخێنین و وەك هێزێکی کارامە لە پــاڵ پێشــمەرگەکانی تــر، ڕۆڵــێکی ســەرەکییان لە پاراســتنی

کوردستان هەبووە.

داوا لە هێزە سیاسییەکانی هەر سێ پارچەکەی کوردستان دەکەین، سەردەمیانە خەباتە مەدەنییەکانیان بەگەڕبخەن و داواش لە هەر سێ وڵاتی دراوسێ دەکەین، سنووری جوگرافی، قووڵایی مێژوویی تێگەیشتنی دیبلۆماسی، بەرژەوەندیی هاوبەشی ئابووری و بازرگانی و کلتووری و کۆمەڵایەتییمان پێکەوە هەیە، بە کردەیی بیر لە چارەسەری سیاسی پرسی کورد بکەنەوە، چارەسەرێک، کە ببێ بە مایەی ئاشتی و سەقامگیری و بوژانەوەی ناوچەکە بە گشتی.

لە ئاستی عێراق دا

هەر لە دوای کۆنگرەی ١٣ەوە تا ئەمڕۆ پارتی دیموکراتی کوردستان بەشداریی کارای لە ئەنجومەنی نوێنەران و حکومەت و دەستە سەربەخۆکانی عێراقدا کردووە، تایبەت لە دوای کۆنگرەی هەولێر بۆ پاڵپشتی کردنی حکومەتی (یەکێتیی نیشتمانی)ی عێراق، کە لە سەر دەستی سەرۆك بارزانی بەڕێوەچوو. ئەوەبوو زۆر هەوڵ درا عێراق بکرێتە دەوڵەتی دەستوور و یاسا و دابینکردنی خزمەتگوزارییە سەرەکییەکان، هەوڵ درا سوود لە داهاتەکانی عێراق وەربگیرێت بۆ ئاوەدانیی وڵات، تایبەت لە ساڵی ٢٠١٢ کە نرخی نەوت لە بازاڕەکانی جیهان بەرزبۆوە و هەوڵیش درا بەشە بودجەی هەرێمی کوردستان لە بودجەی گشتیی عێراق دەستەبەر بکرێت. لە کۆتایی ساڵی ٢٠١١ و بە پێی ڕێککەوتنی هەردوو لایەنی عێراقی و ئەمریکی، هێزەکانی ئەمریکا و هاوپەیمانان لە عێراق کشانەوە، هەرچەندە ئەوسا تێبینییەکی زۆر لە سەر جێبەجێکردنی ئەم ڕێککەوتنە هەبوو، ئەویش

لەبەر شپرزەیی هێزە سەربازی و ئەمنییەکانی عێراق، کە توانای پاراستنی ئاسایشی عێراقیان نەبوو، ئاکام عێراق کەوتە نێو گێژاوی ئاڵۆزیی تایەفەگەری، کاری تیرۆریستی، تێکچوونی دۆخی ئەمنی، لاوازبوونی هاوپەیمانی سیاسیی نێوان لایەنەکان، جێبەجێنەکردنی ئاشتبوونەوەی نیشتمانی و بەلاوەنانی پێکهاتەکانی عێراق لە دامودەزگاکانی دەوڵەتدا، هەرچەندە لایەنە بەشداربووەکانی حکومەت بەڵێنیان دابوو پابەندی دەستوور و یاسا بن و ڕێز لە دامودەزگاکانی دەوڵەت بگرن و تایەفەگەری بەلاوەبنێن و وڵات لە ژێر گەمارۆی بەندی حەوتەمی نەتەوە یەکگرتووەکان دەربهێندرێت، کە لە ئەنجامی داگیرکردنی کوێت، لە ساڵی ١٩٩١ لە سەر عێراق سەپێندرابوو، بەڵام ڕووداوەکان بە ئاراستەیەکی تر نیشتنەوە بە شێوەیەك تاکڕەوی، خۆسەپاندن، ڕێز نەگرتن لە دامودەزگاکانی دەوڵەت، حیساب نەکردن بۆ دەستوور، بەلاوەنانی کورد و سوننە لە ڕیزەکانی سوپای عێراق و هێزە ئەمنیەکان، کەمکردنەوەی ڕۆڵی دادگا، لاوازکردنی دەستە سەربەخۆکان و بە ئامانجگرتنی سەرکردەکانی عێراق بە تۆمەتی تیرۆر گرنگترین سیماکانی ئەو قۆناغە بوون، سەرۆك بارزانی پێش هەمووان هەستی بەوەکرد، کە دیموکراسییەتی عێراق و سیستەمی فیدراڵی و دەستووری وڵات و پێکەوەژیانی سیاسی لەژێر مەترسی و هەڕەشە دایە.

لە بەهاری ٢٠١٢ پارتیمان هەوڵی زۆریدا بۆ ڕاستەڕێکردنی حوکمڕانی لە چوارچێوەی دەستوور و لەو پێناوەدا کۆششێکی زۆری کرد، بەڵام سەرکەوتوو نەبوو، لەئاکامدا پێوەندیی نێوان هەرێمی کوردستان و بەغدا پێی نایە قۆناغێکی خراپەوە. ئەوەبوو دامودەزگاکانی دەوڵەتی عێراق زیاتر ڕووی لە گەندەڵی کرد، تایبەت لە ناو هێزی سەربازیی عێراق، هەروەها لە ڕێگەی

دامەزراندنی ئەنجومەنی عەشایەر، جگە لەو گەندەڵییەی لە گرێبەستەکانی کڕینی چەك ئەنجامدرا، دواتر گەندەڵی خزایە نێو هەموو کایەکانی دەوڵەت و کەرتەکانی خزمەتگوزاری، وڵاتیش بە تەواوی پاشەکشەی کرد.

لەو ماوەیەدا لە هەندێك لە وڵاتانی عەرەبی وەك، تونس، میسر، سوریا، یەمەن و لیبیا شۆڕشی بەهاری عەرەبی سەریهەڵدا، لە هۆکارە سەرەکییەکانیش: بابەتی هەژاری و سنووردارکردنی ئازادییەکان و پاراستنی کەرامەت بوو، کە پروشکی ڕووداوەکانی بەهاری عەرەبی بە ڕێژەیەک گەیشتە هەندێك لە شارەکانی عێراق و هەرێمی کوردستان، هەندێ سیاسەتمەداری ڕقن و بەرژەوەندخواز هەوڵی کۆپیکردنی و گواستنەوەی ڕووداوەکانی بەهاری عەرەبییان بۆ ناو هەرێمی کوردستان دا، لەبەرئەوەی زەمەن و زەمینی سیاسیی و دیموکراسی و کلتووریی و جڤاکی هەرێمی کودستان جیاواز بوو، هەوڵەکەیان شکستی خوارد.

لە ساڵی ٢٠١٣ حکومەتی (یەکێتیی نیشتمانی)ی عێراق بەردەوام بوو لە کارەکانی بە شێوەیەکی ناجێگیر، ئاکام ژێرخانی ئابووریی عێراق داتەپی، ئەوەبوو کێشە سیاسییەکان گەورەتر بوون و بووە هۆی سەرهەڵدانەوەی تیرۆر. حکومەتی عێراق لە سەرەتای ساڵی ٢٠١٤ هەڵوێستێکی نادەستوورییانە و نادیموکراسییانەی لە بەرامبەر هەرێمی کوردستان و مافە دەستوورییەکانی گرتەبەر، تا کار گەیشتە بڕیاری بڕینی بەشە بودجەی هەرێم و قووت و نانی هاووڵاتییانی کوردستان، هەموو ئەو بڕیارانەش لە دەرەوەی یاسا و دەستووری عێراق و بە ڕاسپاردە و بڕیاری تاکەکەسی و بە فەرمانی حکومەتی سێبەر بەڕێوەچوون. لە ساڵی ٢٠١٤ دوای ئەو هەموو فشارە بۆ برسیکردنی هاووڵاتییانی هەرێمی کوردستان، پارتی دیموکراتی

کوردستان له ٢٠١٤/٤/٣٠ بەشداریی هەڵبژاردنەکانی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراقی کرد و ئەنجامێکی باشی له شارەکانی دهۆك، هەولێر، سلێمانی، مووسڵ، کەرکووك بەدەستهێنا. سەرباری ئەو ڕەوشە نالەبارە، له ٢٠١٤/٦/١٠ ڕێکخراوی تیرۆریستی داعش توانی دەست بەسەر مووسڵ و تکریت و ئەنبار و چەند ناوچەیەکی تری عێراق بگرێت، که به سێ یەکی خاکی عێراق مەزەندە دەکرا. هەر له سەرەتاوە داعش به پێی بەرنامەیەکی ڕێکخراو دەستی کرد به جینۆسایدکردنی ئێزیدییەکان له شنگال و دەورووبەری. ئەوەبوو هەزارەها هاوولاتی له خوشک و برا ئێزیدییەکانمان بوونە قوربانی و ماڵ و منداڵ و کەسوکار و موڵکیان تالان کرا و بەشێک له ئافرەتەکانیان به سەبایا بردران و دووچاری ڕاگواستن و کوشتنی به کۆمەڵ و وێرانکارییەکی گەورە بوونەوە، که مێژوو و نەوەکان هەرگیز ناتوانن له بیری بکەن. له بەرامبەردا هێزی پێشمەرگەی کوردستان گیانفیدایانە هاتنە مەیدان و توانیان هەزارەها هاوولاتی ئێزیدی و هاوولاتیانی دیکەی شنگال ڕزگار و دەرباز بکەن، هەروەها کریستیانەکانیش کەوتنە بەر هێرشی دڕندانەی داعش له دەشتی نەینەوا، له ئاکامدا جگە له شەهید و بریندار و قوربانی، کڵێسا و ماڵ و موڵکیان خاپوور و وێران کرا و ئاوارەی هەرێمی کوردستان بوون.

له ڕووبەڕووبوونەوەی داعشدا هێزی پێشمەرگەی کوردستان به چەکێکی سادە، بەڵام به بڕوایەکی پتەو، به سەرکردایەتی سەرۆك مەسعود بارزانی له مەودای پتر له هەزار کیلۆمەتر توانیان جوانترین تابلۆی ئازایەتی و گیانفیدایی تۆمار بکەن و سنوورێك بۆ هزری ڕەش و پاوانخوازیی داعش دابنێن. لێرەدا دەبێ ئاماژە بەو ڕاستییە دیرۆکییەش بکەین، تا ئەو کاتەی هێزەکانی هاوپەیمانان توانیان دووبارە هێزەکانی سوپای عێراق ڕێکبخەنەوە

پێشمەرگە بەرگرییەکی قارەمانانەی کرد، کە بەرگریی بوو لە ئازادی، بەرگریی بوو لە دیموکراسی و سەرجەم مرۆڤایەتی.

لە ئەنجامی هەوڵە دیبلۆماسییەکانی سەرکردایەتیی پارتیمان، ویلایەتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا، بۆ تێکشکاندنی داعش و پاراستنی کوردستان، بڕیاری دا یارمەتیی سەربازی و ئاسمانی و مەیدانی پێشکەشی هەرێمی کوردستان و هێزەکانی پێشمەرگەی کوردستان بکات، ئەوەبوو بە شێوەیەکی پراکتیکی هاتنە ناو شەڕەکە و هاوپەیمانییەکی نێودەوڵەتی بۆ لێدانی داعش دامەزرا، کە زیاتر لە (٦٣) وڵاتی جیهانی لەخۆگرتبوو. لە گەرمەی شەڕ و ڕووداوەکاندا، لەو کاتەی سیاسییە هەڵتۆقیو و نانیشتیمانییەکان موزایەدەیان بە ڕەوشی شنگالەوە دەکرد، سەرۆك بارزانی بەڵێنی ڕزگارکردنی شنگالی بە ئەنجومەنی ڕوحانیی ئێزیدی دا و بەڵێنەکەیشی بە پشتیوانی پێشمەرگە قارەمانەکان بە جێگەیاند و لە ٢٠١٥/١١/١٣ لە سەر چیای شنگال، موژدەی ئازادکردنی شنگالی ڕاگەیاند. هەر دوا بەدوای ئەوە لە پرۆسەیەکی ڕێکخراو و دوورمەوداد کە تا ئێستاش بەردەوامە، حکومەتی هەرێمی کوردستان توانی ٣٥٦٢ کەس لە دەستی داعش ڕزگار بکات کە زۆربەیان ئافرەت و منداڵی ڕفێندراوبوون.

حکومەتی عێراق گۆڕدرا و حەیدەر عەبادی بوو بە سەرۆکوەزیرانی عێراق و لە ساڵی ٢٠١٤ هەماهەنگییەکی زۆرباش لە نێوان هێزەکانی پێشمەرگە و سوپای عێراق دروست بوو، بەڵام زۆری نەخایاند و دیسان حکومەتی تازەی عێراق لە سەر هەمان هەڵەکانی حکومەتی پێشوو بەردەوام بوو، هەڵەی سیاسی بۆ برسیکردنی گەلی کوردستان و هەوڵدان بۆ بچووککردنەوەی دەستکەوتەکانی هەرێمی کوردستان و گرفت دروستکردن

له ڕێــگەی بەســتنەوەی مافــە داراییەکــانی هەرێمــی کوردســتان بەڕادەی هەناردەکردنی نەوت و کارکردن بۆ زیادکردنی خەرجیەکانی سـیادی لە سـەر حیسابی پشکی بەشە بودجەی هەرێم. لەو ئانوساتەدا و لە کاتی فراوانبوونی قەڵەمڕەوی سنووری داعش لە عێراق مەرجەعیەی باڵای شیعەکانی عێـراق لە شاری نەجەفی پیرۆز، بۆ پاراستنی خاکی عێراق، فەتوای (جیهادی کەفـائی)ی دەرکرد، کە بووە هۆکاری دامەزرانـدنی (حەشـدی شـەعبی)، بەڵام بەداخەوە لەلایەن کۆمەڵە گرووپێکی سیاسییەوە کـرا بە دەرفەتێـك بـۆ خـۆبەهێزکردن و پڕچەککــردن و فراوانکردنــی تواناکــانی دارایــی و ســەربازی لە دەرەوەی دەســەڵاتی دەوڵەت، بە پـێچەوانەی دەسـتوور کـە ڕێگـە بە دامەزرانــدنی میلیشیای چەکدار نادات.

له نێو هەموو ئەو بـاس و ڕووداوانەدا نـاکرێ باسـی دەسـتووری عێـراق نەکەیـن، کە گەرەنتـی یەك پـارچەیی خـاکی عێراقـە، دەسـتووری عێـراق، کە لەلایەن گەلانـی عێـراقەوە لە ٢٠٠٥/١٠/١٥ بە ڕێـژەی (٧٨,٥٩٪) پەسـەندکرا، ئەوسا و ئێستایش کاری پێناکرێت، هەرسێ بنەمای (شـەراکەت، هاوسـەنگی، سـازان) پێشـێل کـرا، عێـراق زیـاتر لە (٤٥) مـاددەی دەسـتووری جێبەجـێ نەکــردووە، ســەرباری سیاســەتی تــاکڕەویی، خۆســەپاندن، برســیکردنی هاووڵاتییـان، ڕێـزنە گـرتن لە قەوارە و ئەزمـوونی بە دیموکراسـی هـاتووی کوردستان، ژێر پێنانی فیدراڵیزم و هەڕەشە و گوڕەشـەی سـەربازیی، هەمـوو ئەمـانە بە سـەریەکەوە بـووە هـۆی ئەوەی هەرێمـی کوردسـتان بـیر لە چارەسەرێکی بنەڕەتی بکاتەوە، چارەسەرێک کە کـۆک بێـت لەگەڵ ئاشـتی و دیموکراسی و مافی مرۆڤ. ئەوەبوو بڕیاریدا بگەڕێـتەوە بـۆ ڕای گەل، بەڵـێ بڕیاریـدا ڕیفرانـدۆم ئەنجـام بـدات. سـەرۆك بـارزانی، بە پشـتیوانیی گەل و

هاوکاریی حزب و لایەنە سیاسییەکانی هەرێمی کوردستان ڕابەرایەتی مەزنترین پڕۆژەی مێژوویی کرد، کە (ڕیفراندۆمی سەربەخۆیی کوردستان)ە، دەکرێ بە شای شانازییەکان ناوزەد بکرێت. ڕیفراندۆم بوو بە کەڕنەڤالی نەتەوە، (٩٣٪)ی گەلی کوردستان (بەڵێ)یان بۆ سەربەخۆیی کوردستان کردە فەخری مێژوو، مێژوویێک دەبێ بەردەوام بەرهەمدار و بەهرەمەند بکرێت.

دوای ئەوەی خیانەتی (١٦ی ئۆکتۆبەر) ڕوویدا کە گەرەکە هەڵوەستەی زۆری لە سەر بکرێ، هەڵوەستە لە سەر نێوخۆی کوردستان، بکەرە کوردییەکانی، دەستتێوەردانی نێودەوڵەتی و ئیقلیمی، پەنابردنی حکومەتی عێراق بۆ هێز و شەڕ بۆ خنکاندنی هەرێمی کوردستان و ئابلووقەدانی، لەو پێناوە نارەوایەشدا حکومەتی عێراق هەموو توانا سەربازی و یاسایی و تەشریعییەکانی خستەگەڕ و لە ئەنجامی ئەو خیانەتە، کەرکووك و بەشێکی خاکی کوردستان داگیرکرایەوە، بەڵام جارێکی تر خۆڕاگریی خەڵکی دڵسۆزی کوردستان، گیانفیدایی پێشمەرگە قارەمانەکان و ڕۆڵی سەرۆک بارزانی و پارتیمان، چۆکی بە هێزی سەربازیدا و سیاسەتی خنکاندن و ئابڵووقەدانی تێکشکاند و هەرێمی کوردستانی پاراست و خستیەوە سەر ڕاستەڕێ.

لەو ماوەیەدا حکومەتی هەرێمی کوردستان بە سەرۆکایەتیی بەڕێز نێچیرڤان بارزانی هەنگاوگەلێکی دیبلۆماسی سەرکەوتووی نا لە پێناو کەمکردنەوەی فشار و ئابڵووقەکانی سەر هەرێم و ژمارەیەك وڵاتی کاریگەریشی کردە پاڵپشت و هاریکار، بە تایبەت فەڕەنسا و سەرۆك ماکرۆن و ژمارەیەك وڵاتانی تری ئەورووپی و توانی چارەسەری زۆر لە گرفت و ئاریشەکان بکات.

لە ٢٠٠٨/٥/١٢ پرۆسـەی هەڵبژاردنـی ئەنجـومەنی نـوێنەرانی عێـراق بەڕێوەچوو، پارتی دیموکراتی کوردستان دەنگێکی باشـی هێنـا و تـوانی (٢٥) کورسـی مسـۆگەر بکـات، ئەمەش ئامـاژە بـوو بـۆ ئەو ڕاسـتییەی، کە گەلـی کوردستان لەگەڵ دۆزە ڕەواکەیەتی، ئەو دۆزە ڕەوایەی پارتیمان خاوەنـداریی و نوێنەرایەتی و ڕابەرایەتی دەکات. لەکاتی پێکهێنـانی حکـومەتی عێـراقیش، پارتی بەشداری هیچ هاوپەیمانیەتییەکی نەکرد، بەڵام شەریکی دامەزرانـدنی حکـومەت بـوو لە نێـوان هەردوو بەرەی (بینـاء و ئیسـلاح) بە سـەرۆکایەتی عـادل عەبدولمەهـدی. نـاوبراو هەوڵـی زۆری دا بـۆ سـەرکەوتنی کارەکـانی حکـومەت و تێپەڕانـدنی سـەرجەم ئاسـتەنگەکان، تـایبەت ئاسـتەنگەکانی بەردەم ئاسـایش و ئـابووریی وڵات، بەڵام نەبـوونی یەکدەسـتیی لە کـاری حکومەت و جێبەجێنەکردنی بەڵێنەکـان، هاووڵاتیـانی تـووڕەکرد، تـووڕەییش سەری کێشا بـۆ سـەرهەڵدانی خۆپیشـاندانەکانی مـانگی تشـرینی ٢٠١٩ لە بەغـدا و شـارەکانی ناوەڕاسـت و باشـووری عێـراق، کە تیایـدا هێزەکـانی کۆمەڵگەی مەدەنی، تایبەت لاوان ڕۆڵێکی کارایان تیایدا بینی.

خۆپیشـاندانەکانی تشـرین ئـاڵۆزی و تونـدوتیژیی تـێکەوت، تـایبەت ئەوکاتەی میلیشیا چەکدارەکان کەوتنە وێـزەی خۆپیشـاندەران و هـاووڵاتیی سڤیلیان شەهید و بریندار کرد، ڕەوشەکە بەڕادەیەک ئالۆز و مەترسیدار بوو، کـار گەیشـتە ئەوەی جەمـاوەر و مەرجەعـی شـیعەی وڵات داوای دەسـت لەکارکێشانەوەی حکومەت و سەرۆکی حکومەت بـکەن. لێـرەدا نـاکرێ بـاس لەو هەڵوێسـتە مێـژووییەی هەرێمـی کوردسـتان نەکەیـن، کە لە کـاتی خۆپیشاندانەکاندا ژمارەیەکی زۆری چالاکوان و برینـدارانی خۆپیشـاندانەکانی تشرین ڕوویان لە کوردستان کـرد، گەل و دامودەزگاکـانی حکـومەتی هەرێـم

پێشوازییەکی گەرمیان لێ کردن و وەک هەمیشە دەرگاکانیان بە ڕووی هەمووواندا ئاوەڵا کرد. دوای بەدەنگهاتنی مەرجەعی شیعەکان، دەست لە کارکێشانەوەی حکومەتی عێراق بووە کارێکی پێویست. پارتی دیموکراتی کوردستان بەشداری حکومەتە نوێیەکەی عێراقی کرد بە سەرۆکایەتیی مستەفا کازمی، ئەمەش بە مەرجی هەڵبژاردنێکی نوێی مەرجدار، کە لە سەر بنەمای یاسای نوێی هەڵبژاردن ئەنجام بدرێت و لەلایەن چاودێرانی نێودەوڵەتییەوە سەرپەرشتی بکرێت و دەسەڵاتداران پابەندی (میساقی شەرەف) بن. شایانی گوتنە هەردوو حکوومەتەکەی عادل عەبدولمەهدی و مستەفا کازمی لە سەر هەمان سیاساتی پێشوو، لە بڕین و نەناردنی بەشە بودجەی هەرێم بەردەوامبوون.

لە ٢٠٢١/١٠/١٠ پرۆسەی هەڵبژاردن لە عێراق ئەنجامدرا و لە ماوەیەکی کەمدا ئەنجامەکانی هەڵبژاردنەکە پەسندکرا، کە پارتیمان ٣١ کورسی بەدەستهێنا، سێ لایەنی سیاسی بوونە براوەی هەڵبژاردنەکە و داوای دامەزراندنی حکومەتی زۆرینەی نیشتمانییان کرد، حکومەتێک، کە لە بەرامبەر گەلانی عێراقدا بەرپرسیار بێت، چاکسازی جێبەجێ بکات، دژی گەندەڵی بێت و چەکی بێ مۆڵەت داماڵێت، بەڵام هێزگەلێکی دژ بە گۆڕانکاری و حکومەتی زۆرینە دەستیان کرد بە پشێویی و پەنابردن بۆ چەك و دەستتێوەردان لە کاری دادگادا. پارتی دیموکراتی کوردستانیش لە نێو ئەو ڕەشەبایەدا سەرمەشقی گۆڕانکاری و سەرخستنی پڕۆژەکە بوو لەگەڵ (ڕەوتی سەدر) و (هاوپەیمانیی سیادە)دا، لە بەرامبەریشدا هێزەکانی دژ، هەروەها دەستتێوەردانی ئیقلیمی و دەرەکی لەمپەر بوون لە بەردەم ئەم پڕۆژەیەدا، پڕۆژە و پرۆسەکە لە ڕێگەی چەند بڕیارێکی ناعادیلانەی دادگاوە

پەکخرا و کاندیدی هاوپەیمانیەتییەکەش دوورخرایەوە و کۆمەڵێك بڕیاری نادەستووریش دژی ئابووریی هەرێم و مافە دەستووریەکانی کوردستان دەرکران، ڕۆژی ١٣ی ئۆکتۆبەری ئەمساڵیش، کە پرۆسەی هەڵبژاردنی سەرۆککۆماری عێراق بەڕێوەچوو، پارتیمان بەپێی بەرژەوەندیی گشتی و جێگیرکردنی ئیرادەی کۆدەنگی گەلی کوردستان دەنگی بە عەبدوللەتیف ڕەشید دا و بوو بە سەرۆک کۆماری عێراق و پارتیمان هەوڵیش دەدات، لە پێناو کوردستانێکی بە هێزدا دەرگای هەماهەنگی وەک هەمیشە بەسەر هەمووانا بکاتەوە.

پارتییمان لە سۆنگەی ڕۆڵی لە پەرلەمان و حکومەتی عێراقی فیدراڵدا، کار دەکات لە سەر یاسادانان و کاراکردن و جێبەجێکردنی کۆمەڵێک یاسای گرنگ و بنچینەیی بۆ پاڵپشتی سیستمی فیدراڵی و دیموکراسی لە عێراق وەك لە دەستووردا هاتووە:

- دانانی یاسای نەوت و گاز بۆ بەدەستهێنانی دابەشکردنێکی دادپەروەرانەی سەروەت و سامان بەپێی بڕگەکانی دەستوور.
- دانانی یاسای دادگای فیدراڵی بەپێی ماددەی ٩٢ی دەستوور بۆ ئەوەی دادگایەکی دەستووری تۆکمە بێتە کایەوە وەك ئەو بنەمایانەی لە پێکهێنانیدا هاتووە.
- دانانی یاسای ئەنجومەنی فیدراڵی بۆ پاراستنی سیستەمی فیدراڵی و پاراستنی مافی هەرێم و ئەو پارێزگایانەی کە لە هەرێمێکدا ڕێک نەخراون.
- جێبەجێکردنی ڕێکارەکانی ماددەی ١٤٠ کە دەستوور بۆ چارەسەرکردنی

پرسی کەرکووک و ناوچە جێناکۆکەکانی نێوان هەرێم و ناوەند دیاری کردووە.

- دانانی یاسای داهاتە داراییە ناوخۆییەکان و دستەبەرکردنی دادپەروەری لە دابەشکردنیدا، چونکە ئەم یاسایە لە ماددەی ١١٤ی دەستوور ئاماژەی پێکراوە، بەڵام بە یاسا ڕێك نەخراوە.
- چالاککردنی کاری دەستە سەربەخۆکان، بە تایبەت دەستەی گشتی چاودێری و تەرخانکردنی داهاتی فیدراڵی کە لە ماددەی ١٠٦ی دەستووردا ئاماژەی پێکراوە، هەروەها دەستەی گشتی بۆ دەستەبەری مافەکانی هەرێم و پارێزگاکان کە لە هەرێمێکدا ڕێک نەخراون و لە ماددەی ١٠٥ی دەستووردا هاتووە.
- جێبەجێکردنی ڕێککەوتنی شنگال بۆ ئاساییکردنەوەی دۆخی قەزاکە و دەستەبەرکردنی ئاسایش لەو دەڤەرە و گەڕانەوەی ئاوارەکان بە سەربەرزی بۆ سەر زێد و ماڵی خۆیان.
- کارکردن لە سەر گەڕانەوەی ئاوارەکان بۆ سەر ماڵ و حاڵی خۆیان لە پارێزگاکانی ڕۆژئاوا و ناوەڕاست و ئاشکراکردنی چارەنووسی ئەو کەسانەی بێسەروشوێنن، هەروەها ئاشکراکردنی بکوژانی خۆپیشاندەرانی تشرین پێویستە لێپرسینەوەیان لەگەڵدا بکرێت و قەرەبووکردنەوەی قوربانییان.

لە ئاستی هەرێمی کوردستان دا

کوردستان سەرچاوەی بیر و زەمینەی خەبات و خەونە گەورەکانی پارتیمانە، لە نێوان کۆنگرەی ١٣ و ئەم کۆنگرەیەدا گەلێک ڕووداو و

گۆڕانکـاریی هەمەجـۆر ڕوویانـداوە، کە پـارتیمان هەڵوەسـتە و هەڵوێسـت، هەروەها نەخش و ڕۆڵی مەزنی تیادا گێڕاوە.

لە نێو ئەو ڕووداو و گۆڕانکاریانەدا، ئەو کاریگەری و دەرهاوێشـتانەی بە دەوریـانەوە ئـاڵاون، کوردسـتان سـوودمەند و هەروەهـا پڕۆسـکی ئاگریشـی بەرکەوتووە. ئەوەی گرنگە ئەوەیە، کوردستان لە سەرپێ، بەهێز و ئاینـدەبین ماوەتەوە. ڕاستە لە ئاکامی خیانەتی ١٦ی ئۆکتـۆبەردا بەشـێکی زۆری خـاکی کوردستانمان لە دەستدا، بەڵام بەرگریی گەورەمـان کـرد، هەڵبژاردنـی زۆرمـان ئەنجامـدا، خزمەتـی گەورەمـان لە بـواری ئـاوەدانی، ئـارامی، پەرەپێـدان، گەشـەکردن و ژیـانی دیموکراسـیدا پێشـکەش کـرد، ئەفسـانەی داعشـمان تێکشکاند، پەیڤی پێشمەرگەمان کردە پەیڤێکی جیهانی، ڕیفراندۆممان کـردە تـاجی سـەرکەوتنەکان بە دونیامـان گـووت، ئەگەر لە ئاسـت ئـێمەی خـاک داگیرکراوی پارچەکراودا بێ بەڵێنیش بـن، ئەگەر لەگەڵ بـڕوا و پرەنسـیپەکان خۆیشـتان ڕاسـت و کـۆک نەبـن، لـێ ئێمـە هەر ڕوومـان لە ئـازادی و سەربەخۆیی و ئاشتی و دیموکراسییە.

جێی خۆیەتی ئاماژە بۆ کابینەی هەشتەمی حکومەتی هەرێمی کوردسـتان بە سەرۆکایەتیی بەڕێز نێچیرڤـان بـارزانی بکەیـن کە بـۆ تێپەڕانـدنی قۆناغـە سـەختەکان هەوڵـی زۆر و هەمەلایەنەی دا، لەوانە: لە بانـک و کۆمپانیاکـان قەرزێکی زۆری وەرگرت تا بشـێ ژیـان و گـوزەرانی مووچەخـۆران و خەڵـک چارەسەر بکات، ئەمە جگە لەلایەنە سایکۆلۆجی و کۆمەڵایەتییەکەی خەڵکی کوردستان، لەو پێناوەدا بە ئاراستەی دڵنیایی و ئارامی و ئاشتیی کـۆمەڵایەتی کاری زۆریشی کرد.

بەداخەوە پتر لە ٣١ ساڵە کوردستان لە ڕووی حکومڕانیدا نەبۆتە یەک زەمین و یەک دەست و یەک بڕیار، بەڵام پارتیمان وەک هەمیشە بەردەوام دەبێت لە سەر ڕوانگە نەتەوەیی و نیشتمانییەکەی، کە سەرچاوەی لە هزری ڕابەری نەتەوە (مستەفا بارزانی) وەرگرتووە، کە بریتییە لە ئازادیی مرۆڤ، ئازادیی بیر، ئازادیی خاک و ئایندەسازی لەپێناو ژیانێکی باشتردا.

پارتی دیموکراتی کوردستان، ڕوانگە و ئایندەبینی

پارتی دیموکراتی کوردستان (٧٦) ساڵە لەپێناو ئازادیی کورد و کوردستان خەبات دەکات و لەو ڕێگە پڕ ئیفتیخارەشدا ڕووبارێک خوێن و پەرتوکێک لە دەسکەوتی خستۆتە نێو مێژووەوە. ڕوانگە و ئایندەبینیی پارتیشمان لە بوارەکانی سیاسی، نەتەوەیی، نیشتمانی، پەیوەندییەکان، خزمەتگوزاریی فرەچەشن، ئەمن و ئاسایش، پێکەوەژیانی نەتەوەیی و ئایینی و سیاسی، ئاشتیی کۆمەڵایەتی، پێشخستنی هەرێم و هەموو بوارەکانی پەیوەست بە ژیانی هاووڵاتیانەوە لە پڕۆژەی ئامادەکراوی پڕۆگرامی پارتیمان بۆ کۆنگرەی ١٤ بە تێروتەسەلی داڕێژراوە، هەروەك چۆن لە دوا هەڵبژاردندا (کوردستانی بەهێز) دروشمی پارتیمان بوو، لەپێناو ئەو کوردستانە بە هێزەدا کار دەکەین، خەبات دەکەین، تواناکان یەک دەخەین، گرفتەکان چارەسەر دەکەین، بە یەکڕیزی نیشتیمانییەوە، بە هاوکاریی دڵسۆزانی گەل بەرەو سەرکەوتنی پتر هەنگاو دەنێین.

لە بواری ڕێکخستن دا

پارتیمان، بە هیمەت و حیکمەتی جەنابی سەرۆك و سەرکردایەتی و کادیر و ئەندامان و لایەنگرانی و جەماوەری کوردستان لە سایەی ڕێبازە

پیــرۆزەکەی بــارزانی نەمــر و دەســکەوت و قوربانیەکــانی، هەر بەهێزیــی دەمێنێــتەوە ســەرکەوتنی پــارتیمان لە کــۆی هەڵبژاردنەکــانی ســەر ئاســتی کوردستان و عێراق و مانەوەی لە ڕیزی یەکەمەکان ئەو ڕاستیە دەسەلمێنێ و نیشانەشــە بــۆ بەهێزیــی پــارتیمان، ســەرەڕای ئەوەش دەبــێ بەردەوام لە تێکۆشاندابین، تا ڕووەو هەورازتر هەڵکشێت.

تــا بەر لە کۆتــایی ٢٠١٨، ئەگەر هەر جــۆرە هەڵســەنگاندنێک بــۆ گەشەکردن، یا داکشانی ڕێکخستنەکانی پارتیمان بکرایە، بە دڵنیاییەوە ڕاست و دروست دەرنەدەچوو، چونکە تۆماری ئەنـدامان کەلێنـی تێـدابوو، بەڵام دوای ٢٠١٨، واتــە دوای بەکۆتاهــاتنی پرۆســەی نــوێکردنەوەی تۆمــاری ئەندامان، بە پێی بەرنـامەیەکی پێشـکەوتووی داتـابێیس، ژمـارەی ئەنـدامانی تۆمارکراو بەدیارکەوت و لە دوای ئەو مێژووەوە ئیتر ئاسانتر توانرا ساڵ بۆ ساڵ ڕێژەی ئەو گەشەسەندنە، یا داکشانە لە گشت ئۆرگانەکان بزانرێت، ئەمە بـۆ کادیرانیش بە هەمان شێوە.

لە ڕاپۆتی مەکتەبدا ئاماژە بە چەندین پرۆژە کـراوە کە دوایـین پـرۆژە، لە دوا هەڵبژاردنەکـانی ئەنجـومەنی نـوێنەرانی عێـراق پێشکەشـی کـرد، لەگەڵ پرۆژەی گونجاندنی هەیکەلیەتی ڕێکخستنەکانی حزب لەگەڵ یەکە ئیداری و نەخشەی کۆمسیۆن بۆ هەڵبژاردن.

لە ڕووی ئۆرگانەکانەوە: پارتیمان ٢٤ لق، (٢٤٣) ناوچە، (١٦١٥) ڕێکخـراو، (١٧٤٣٥) بنکەی ڕێکخستنی هەیە.

هەر لە ڕاپۆرتەکەی مەکتەبی ڕێکخستندا کە لە چەندین بەش پێکهاتووە، وێــڕای بــواری ڕێکخســتنەکان، کاروبــاری کــادیران، داتــابێیس، ســەرچاوە

مرۆییەکان، توێژینەوە، وەرگرتن و هیتر کە بەشەکانی مەکتەب پێکدێنن، داتا و زانیاریی هەمەجۆریش هەن، لە پاڵیشیدا چەندین پێشنیار لە بواری ڕێکخستندا، خراونەتەڕوو، لەوانە:

- گونجاندنی هەیکەلیەتی حزب لەگەڵ یەکە ئیدارییەکان یا نەخشەی کۆمسیۆن.
- تەجدیدکردنی میلاکات لە ڕووی کادیرانەوە بەرەچاوکردنی قەبارەی هەر ئۆرگانێك و پێداچوونەوە بە کاروباری کادیران لە هەموو ڕوویێکەوە.
- پێداچوونەوە بە باروگوزەرانی کادیرانی لە ڕووی داراییەوە.
- پاڵپشتیکردنی ئۆرگانەکانی خوارەوە بە تایبەتی بنکە و ڕێکخراوەکان.
- دانانی پێوەر بۆ بەردەم هەر داواکارییەك بۆ بەرزکردنەوەی پلە، یا پاڵاوتنی کادر بۆ دەزگاکانی حکومەت و پەرلەمان و ئەنجومەنەکان و ... تاد.
- بایەخدانی زیاتر بە تەکنەلۆژیا بۆ کاروباری ڕۆژانە، تا ئاستی ئۆرگانەکانی خواروو.

لە بواری ڕاگەیاندن دا

ڕاگەیاندن بوارێکی هەرە گرنگ و کاریگەری ئەم سەردەمەیە، زۆرترین نمایش و خستنەڕوو، هەروەها زۆرترین شەڕ و بەرگریش هەر لەو بوارەدا بەڕێوەدەچێت، تەنانەت نەیار و ناحەز و دوژمنەکانیشمان هەر لە ڕێگەی ڕاگەیاندنەوە پەلامارمان دەدەن و شەڕی پیرۆزییەکانمان دەکەن.

لە ڕاپۆرتی دەزگای ڕۆشنبیریی و ڕاگەیاندنی پارتیمان بەوردی خشتەکانی

دەزگاکانی ڕاگەیاندن خراونەتەڕوو، کە ژمارەیان (٥٢) دەزگایە، باس لە ڕاگرتن، یان خرانەسەر، یا گۆڕین، یا گواستنەوەی دەزگاکان بەوردی دەکات، کە هەریەکەیان هۆکاری تایبەت بە خۆیان هەیە و ڕوون کراونەتەوە کە دەکرێت بەم شێوەیە پۆلێنیان بکەین:

بارەگای دەزگای ڕۆشنبیری و ڕاگەیاندن، بارەگای ناوەندی ڕۆشنبیری کوردستان، بارەگای ناوەندی خانی، بارەگای دەزگای دەلال، بنکەی توێژینەوە، خانەی موکریان، دەزگای تەکنیکی ناوەند، کۆمپانیای تەتەر، ١٠ تەلەفزیۆن، ١٢ ڕادیۆ، ٩ ڕۆژنامە، ٦ گۆڤار، ٥ ماڵپەڕ، ٣ چاپخانە، ٣ نووسینگە.

ڕاپۆرتەکە بەوردی باس لە بەرهەمی مانگانە دەکات کە چەند بووە، چۆنیش خەرج و دابەشکراوە، ئەوەی پێوستە لێرەدا جەختی لێ بکەینەوە گرفتەکان و چارەسەری گرفتەکانە، کە بەم شێوەیە پۆلێن کراوە:

- گرفتی کەمی بودجە.
- گرفتی فرە مەرجەعی.

سەبارەت بە چارەسەریش، ڕاپۆرتەکە پێیوایە:

- نوێخوازی.
- ڕاهێنانی زانستییانە.
- چاوخشاندنەوە بە بودجە.
- گەڕانەوەی یەک مەرجەعی.
- نوێکردنەوەی ئامێر و دەزگاکانی ڕادیۆ و تەلەفزیۆن و چاپخانەکان بە چارەسەری گونجاو دەزانرێ.

لێرەدا دەبێ ئەوەش بگوترێ، ڕاگەیاندنی پارتیمان لە هەموو قۆناغەکاندا بەرگریی گەورەی لە کوردستان، ڕێبازی بارزانی، جەنابی سەرۆک بارزانی، حکومەتی هەرێم و دامەزراوە و دەستکەوتەکان کردووە و وەڵامی دەستبەجێ و لۆژیکیانەی ناحەزانی پارتیمانی داوەتەوە و هەوڵی داوە جەماوەری گەلی کوردستان لە دەوری ڕێبازی بارزانی کۆبکاتەوە و لە بواری ڕۆشنبیریدا هەوڵی داوە ببێتە هاوکار بۆ گۆڕانکاری و پێشخستنی کۆمەڵگەی کوردستانی.

لە بواری پەیوەندی دا

پارتیمان لە چەند بوارێکەوە کاری پەیوەندییەکانی ڕێکخستووە، پەیوەندیی کوردستانی، پەیوەندیی نیشتمانی، پەیوەندیی عێراقی، پەیوەندیی هەرێمی، پەیوەندیی عەرەبی و جیهانی.

لەبواری پەیوەندیی کوردستانیدا کە (٥٢) حزب لە کوردستان هەن، پارتیمان لەگەڵ بەشێکی زۆر لەو حزبانە پەیوەندیی قووڵ و مێژوویی هەیە، لەگەڵ بە شێکشیان پەیوەندی و هەروەها گرفتیشی هەیە، سەبارەت بە عێراقی و عەرەبی و هەرێمی و جیهانییش، ئاستەکان جیاوازن، چونکە پەیوەستە بە بەرژەوەندیی سیاسی و ڕوانگە نەتەوەیی و نیشتمانییەکانی پارتییەوە. پارتی خودان قەزیەیە، کێ لەگەڵ قەزیەی عادیلانەی کورد و هەرێمی کوردستان بێت، پارتیمان لەگەڵیدا کۆکە، پێچەوانەکەشی ڕاستە، کێ لەگەڵ دۆزی کورد و هەرێمی کوردستان کۆک نەبێ و بەرژەوەندی باڵای کوردستان ڕەچاو نەکات، پارتیمان لەگەڵی کۆک نابێت.

بۆ نموونە، پارتیمان لەگەڵ یەکەکە گرفتی قووڵی هەیە، چونکە لە

دەرەوەی ئیرادەی کورد کاردەکات و ئعتیراف بە هەرێمی کوردستان و دەستکەوتە شەرعیەکانی ناکات. ئاریشە دروست دەکات و گیان و ماڵ و سامان و ڕەز وباخ و ژیانی خەڵکی کوردستان دەخاتە مەترسییەوە و تا ئێستا زیانێکی زۆری پیگەیاندوون. هەروەها هۆکارە بۆ تۆپباران و هێرشی سوپای تورکیا، بۆیە تا پەکەکە دێتەوە سەر ڕاستەڕێ، ئێمە لێیان دوور دەبین. زۆرمان هەوڵدا، بە تایبەت لە سەردەمی پرۆسەی چارەسەری ئاشتی، بەڵام بێ سوود بوو. پەکەکە نەیتوانی سیاسەتێکی ژیرانە و کوردانە و کوردستانییانە و واقیعیانەی بەرهەمدار پەیڕەو بکات.

سەبارەت بە (یەکێتیی نیشتیمانی)ش، پارتیمان ناکۆکی و تەبایی لەگەڵ یەکێتیدا هەبووە و هەیە، لە زەمەنی ڕێککەوتننامەی ستراتیژیی نێوانماندا، گەلەکەمان قازانجی زۆری کرد، بەڵام بەداخەوە دوای کۆچی دوایی خوالێخۆشبوو مام جەلال، پەیوەندییەکانمان باش نین، ئەوەش بۆ ئەوە دەگەڕێتەوە کە یەکێتی ناڕوونی لە هەڵوێست و سیاسەتیاندا هەیە، دوای هەموو پرۆسەیەکی هەڵبژاردن کە سیمای دیموکراسیەتە، بەربەست بۆ هەنگاوەکانی جێبەجێکردنی ئاکامی هەڵبژاردنەکان دروستدەکەن.

پارتیمان، تا ئێستا بابەتی بەردەوامی حوکمڕانی و پاراستنی قەوارەی هەرێم بە ئەولەویەتی خۆی زانیوە و لە سەر ئەو هەڵوێستەی بەردەوام دەبێت، بەڵام بەداخەوە کە بارودۆخی نەخوازراو دێتەپێشێ و سیاسەت و هەڵوێستی هەندێ لە لایەنە سیاسیەکان یارمەتیدەر نین لەدروستبوونی ناوەندێکی بڕیاری کوردستانی، سەرەڕای هەبوونی فاکتەری شەرعیەتی هەڵبژاردن و متمانە پێبەخشینی خەڵکی کوردستان، ئەمەش بێگومان هەندێجار ئاڵۆزی لە نێو پرۆسەی سیاسیی لە کوردستان دروست دەکات و

دەبێتە کۆسپ لە بەردەم پێشکەوتنەکان و بەدیهێنانی مافی ڕەوای گەلەکەمان.

ئێمە، خوازیارین لەگەڵ هەموو حزبەکان دۆستایەتیمان پتەوتر بێت، تەنانەت لەگەڵ هەموو حزبە عەرەبی و هەرێمی و جیهانیەکانیش، چونکە کاری حزبایەتی، بەشێکی واتە پەیوەندیە سیاسییەکان و لە یەکتر تێگەیشتنی هاوبەشە، لەو ڕووەوەش پارتیمان پلانی هەیە و هەنگاوی پێویست دەهاوێژێ بە مەبەستی بەرهەمدارکردنی پەیوەندییە سیاسیەکان بۆ بەرژەوەندی کوردستان و پارتیمان.

هەر لێرەدا جارێکی تر ئاماژە بۆ ئەوە دەکەین کە (٥٢) حزب لە کوردستاندا هەن، (٣٦) کۆنسوڵگەری هەن، (١٤) ئاژانسی (UN) هەن، حکومەتی هەرێم لە (١٤) وڵاتی جیهاندا نوێنەرایەتیی هەیە، هەموو ئەمانە بەسەر یەکەوە سەلمێنەری ئەو ڕاستییەیە کە کوردستان ژینگەیەکی لە بارە بۆ ئازادی و دیموکراسی و پێکەوەژیان

لە بواری هەڵبژاردن دا

هەڵبژاردن یەکێکە لە کلیلەکانی سەرکەوتنی هەر حزبێکی سیاسی، ئەمڕۆ بە یەکێک لە زانستە فرەڕەهەندەکان هەژمار دەکرێت و حزبە سیاسییەکان بە چڕی کاری لەسەر دەکەن. پارتیمان ڕاستە لە هەڵبژاردنەکاندا براوەیە، بەڵام دەبێت پتر بایەخ بە هەڵبژاردن و ڕەهەندەکانی بدات.

دەزگای هەڵبژاردن بە هاوکاری دەزگا و مەکتەبەکانی دیکەی پارتیمان بە شێوەیەکی ڕێکوپێک سەرپەرشتی پرۆسەی هەڵبژاردنەکانی کردووە لەسەر هەردوو ئاستی عێراق و هەرێمی کوردستان.

دەزگـای هەڵبــژاردن ڕاپــۆرتێکی ورد و پەیــکەرداری ئامــادەکردووە، لە ڕاپۆرتەکەدا هاتووە: کارگێڕی و هەیکەلیەتی دەزگای هەڵبـژاردن چـۆن بێـت، سـوود و گرنگییەکانیشـی خسـتۆتەڕوو، لە پـاڵ ئەمەدا بە گرنـگ دەزانـرێ دەزگای هەڵبژاردن بکرێتـە دامەزراوە (مؤسسـة) هەروەک چـۆن لەو بـارەوە پرۆژەشـیان هەیـە، هەروەهـا گرنگیـی بە ڕاهێنـان و ئامـادەکردنی بریکـار و چاودێرەکان بدرێت.

لە بواری ڕێکخراوە جەماوەری و پیشەییەکان دا

پـارتیمان لە ڕۆڵـی پـڕ جـووڵەی ڕێکخـراوە جەمـاوەری و پیشـەییەکان تێدەگات و ئەو ڕاستییە باش دەزانێت کە کەرت و چین و توێژە جیاوازەکـانی کۆمەڵگە، حزبی سیاسی دەگەیەنێتە دەسـەڵات و حکـومڕانی. هەروەهـا لەو ڕاسـتییەش تێـدەگات، کە ڕوانگـا و تێگەیشـتنی کەرت و چـین و توێژەکـان گۆڕانکاریی گەورەیان بەخۆیـانەوە بینیـوە و دەبێـت ئـێمەش خۆمـان لەگەڵ ئەم گۆڕانکارییە نوێیانە بگونجێنین.

دەستەی جەماوەری و پیشـەییەکانی پـارتیمان لە ڕاپـۆرتێکی دوو بەشـیدا هەڵسەنگاندن و ڕوانگەیان بۆ (جەماوەرییەکان و پیشەییەکان) خسـتۆتەڕوو، بە نموونە: بەشی ڕێکخراوە جەماوەرییەکـان کە (ئافرەتـان، لاوان، قوتابیـان و وەرزش) دەگرێتەوە، پێشنیار دەکەین:

- نوێبــوونەوە و نوێکـاری لە ســەرجەم کارەکانــدا و چـالاککردنی پرۆســەی پێگەیاندن، بە تایبەتی نەوەی تازە.
- دەرفەتی پتر بۆ هێنانەپێشەوەی ئافرت لە کایەی سیاسی و ڕێکخراوەییـدا و دابینکردنی ئەمنیەتی کارکردن.

- لە کار و بەڕێوەبردندا بەشێک لە سەربەخۆیی بۆ ڕێکخراوەکان دەستبەر بکرێت.
- دووبارە داڕشتنەوەی سەرلەنوێی هەر سێ ڕێکخراوی (قوتابیان، لاوان و ئافرەتان) و دیاریکردنی ئامانجەکانیان بە پێی واقیعی سەردەم و دابینکردنی بودجەیەکی گونجاو بۆیان.

بایەخدانی پتر بە وەرزش و دروستکردنی بۆردێکی وەرزشی.

ڕێکخراوە پیشەییەکان، زۆرجار بە داینەمۆی کۆمەڵگە لە قەڵەم دەدرێ کە ڕۆڵێکی کاریگەریان هەیە لە هەڵبژاردنەکاندا. بەشی ڕێکخراوە پیشەییەکان سەرپەرشتی (٦٠) سەندیکا و کۆمەڵە و یەکێتی دەکات کە بەشێکی زۆری هاوبەش و بەرەیین و هەندێکیشیان بە پارتیمان تایبەتن.

بەپێی ئامار، تاکو ئێستا (٥٨٠٠) ڕێکخراوی ناحکومی مۆڵەتیان پێدراوە، لەم ژمارەیەدا تەنیا (٢٥٠) ڕێکخراو لە دەستەی ڕێکخراوە جەماوەرییەکانی پارتیمان تۆمارکراون، بەشێك لەو ڕێکخراوانە لەبەر نەبەستنی کۆنگرەیان کێشەیان هەیە، هەست دەکرێ نارووونیەک لە دیدگای پارتی بۆ ئەو ڕێکخراوانە هەیە کە پێویستە چارەسەر بکرێ.

لە بواری دیراسات و توێژینەوە و ئەکادیمیای پارتی

سەنتەری دیراسات و توێژینەوە و ئە کادیمیای پارتی لە دوو بواری سەرەکی **(لێکۆڵینە و توێژینەوە، پێگەیاندنی ئەندام و کادیرانی پارتیمان)** کاردەکات. لە پاڵ ئەو دوو ئەرکە سەرەکییەی بایەخ بەبواری چاپکردنی کتێب دەدات، گۆڤارێک بەناوی شرۆڤە لەچاپ دەدات.

ئەم سەنتەرە وەکو ناوندێکی لێکۆڵینەوە بایەخی بە کۆکردنەوەی زانیاری و دۆکیۆمێنتکردنی مێژووی خەباتی پارتیمان داوە، بۆ ئەو مەبەستە چەندین پرۆژەی وەکو (**دۆکیۆمێنتکردنی خولەکانی کادیران، دۆکیۆمێنتکردنی کۆنگرەکانی پارتی، دۆکیۆمێنتکردنی ڕیفراندۆمی سەربەخۆیی کوردستانی لە میدیای ناوخۆیی و نێودەوڵەتی**) ئەنجام داوە.

بەشی ئەکادیمیا و پێگەیاندن لە نێوان کۆنگرەی ١٣ەوە تا ساڵی ٢٠١٧ سێ خولی ١٧ و ١٨ و ١٩ی کردۆتەوە کە ٢٢٥ ئەندام و کادیری پارتیمان لێیان سوودمەندبوون.

بە شی دیراسات و توێژینەوە، چەندین توێژینەوە، ڕاپرسی، دیدار، کۆنفرانس و پانێڵ، سمینار و وێبینار لە هەمبەر پرس و بابەتی تایبەت بە پارتیمان و کوردستان بە گشتی ئەنجام داوە.

دیدگاو پیشنیارەکانی سەنتەر بۆ داهاتووی ئۆرگانەکەیان:

١- بۆئەوەی پرۆگرامی پێگەیاندن و تواناسازیی کادیر و ئەندامان بەپێی پلان و ڕێکاری نوێ، لە ئاستی گشت لق و ئۆرگانەکاندا بە شێوەیەکی باشتر و بەردەوام بەڕێوەبچێت، پێویستە بە هەماهەنگی لەگەڵ سەنتەر ئەنجام بدرێت و لەلایەن گشت دامەزراوەکانی پارتیمان پشتیوانی بکرێت.

٢- پێداچوونەوە بە پێکهاتەی سەنتەر لە ڕووی کادیرانەوە بە گوێرەی پێویستیی ئەرک و ڕۆڵی ئەم دامەزراوەیە.

٣- پێگەیاندن و تواناسازیی ئەندام و کادیران وەکو پێویستی بە پێی پلان و پرۆگرامێکی سەرتاسەری و بەردەوام بە میتۆدی ئامادەکراو، بە هەماهەنگی لەگەڵ ئۆرگانە پەیوەندارەکان ئیقرار بکرێت.

٤- بەشــداری کــردن لە خــول و ڕاهێنانەکــان، بە یەکێــک لە پێوەرەکــانی بەرزکــردنەوەی پــلەی کــادیر هەژماربکرێــت، پێویســتە لە چوارچێــوەی دامەزراندنی سیســتمی ســەرمایەی مرۆیــی پــارتی لەم بــوارە ڕێکبخرێــت. بایەخدان بە دامەزراندن و چالاککردنی بەشی سەرمایەی مرۆیــی (HR) لە گشت لق و مەکتەبە ناوەندییەکان.

لە بواری دارایی دا

کارگێڕی و دارایی پارتیمان وەك هەڵســەنگاندنێك بــۆ بــارودۆخی دارایــی پارتیمان و ڕێکخستنەوەی بە شێوەیەکی گونجاو، ئاماژەی بە چەنــد گرفــت و پێشنیازێک و چۆنیەتی بۆ چارەسەرکردنیان دەکات، لەوانە:

- گرفتی مووچەی کادیرانی تازە دامەزراو.
- گرفتی مووچەی ئەو کادیرانەی پلەیان بەرزکراوەتەوە.
- گرفتی تەعدیلی مووچەی بەشێك لە کادیرانی دەرچــووی کــۆنفرانس و پــلە بەرزکراوەکان.
- گرفتی جیاوازیی مووچەی کادیرانی فەرمانبەر.

بۆ چارەسەرکردنی ئەو گرفتانەی سەرەوە پێشنیاری ئەم خاڵانەی خوارەوە دەکرێ:

١- مەکتەبی دارایی بتوانێت بڕێک داهــات دەســتەبەر بکــات بــۆ کــردنەوەی پڕۆژەی بەرهەمهێنەر لە لق و دەزگاکانی دیکەی پارتیمان بە هەمــاهەنگی لەگەڵ دەزگای وەبەرهێنان.

٢- دارِشتن و دیاریکردنی میزانیەی ساڵانەی پارتیمان وەك پێشچاوڕوونیەك تا

٣- پارتیمان باشتر بتوانێ لەبەر ڕۆشناییدا بەرنامەڕێژیی بکات.

٤- پێداچوونەوە بە نەسرییەی لق و مەکتەبەکان و دەزگاکانی تری پارتیمان بە ڕەچاوکردنی گرنگی بارودۆخی هەریەکەیان.

٥- پێداچوونەوە بە مووچەی کادیران بە شێوەیەک گونجاوبێت بۆ دابینکردنی ژیان و بژێوییان بەڕەچاوکردنی ئاستی ژیان لە کوردستان.

لە بواری وەبەرهێنان دا

دەزگای وەبەرهێنان ڕۆڵێکی گرنگی دەبێت لە کاری وەبەرهێنان و سەپەشتیکردنی موڵک و پڕۆژەکانی وەبەرهێنان لە پێناو دابینکردنی داهات بۆ پارتیمان بە هەماهەنگی لەگەڵ بەشی کارگێڕی و دارایی. هەروەها چارەسەرکردنی کێشەی بارەگاکان و پێداویستیەکانی ئۆگانەکانی پارتیمان لەگەڵ ڕەخساندنی هەلی کار لە ڕێی پڕۆژەکانەوە بۆ هەڤالانی پارتیمان.

لە بواری چاودێری و بە دواداچوون

بەگوێرەی ئەو ڕۆل و ئەرک و بەرپرسیاریەتیەی لە مادەی (١٦)ی پەیڕەوی ناوخۆی پارتیماندا بۆ دەستەی چاودێری و بە دواداچوون دیاری کراوە، دەستە یەکێکە لە ئۆرگانە هەرە گرنگ و کاریگەرەکانی پارتیمان. لەو ڕوانگەیەوە، پێمان وایە ئەگەر دەستەی چاودێری و بە دواداچوون وەکو ئۆرگانێکی گرنگ ڕۆڵی پێ بدرێت و سەرنج و پێشنیارەکانی لەبەر چاو بگیرێت، کەموکوڕیەکان کەمتر دەبن و ئیشوکارەکان ڕێکخراوەییتر دەبن.

دەستە بە شێوەیەکی مەیدانی سەردانی زۆربەی زۆری ئۆرگانەکانی پارتیمانی کردووە، لەو سۆنگەیەوە هەڵسەنگاندنی بۆ ئۆرگانەکان کردووە و

بە شێوەیەکی گشتی پەنجەی خستۆتە سەر کەموکوڕیەکان وەك لە:

ئەدای بەرپرسیارێتی، گۆڕانکاری و پلە بەرزکردنەوە، پابەندبوون بە پەیڕەوی ناوخۆ، پەیوەندی نێوان مەکتەبەکانی سەر بە مەکتەبی سیاسی و لقەکان، ئیستعاب یان وەرگرتن، ژیان و گوزەرانی کادیران، ڕۆڵی ئافرەت، سنووری ئیداری و ڕێکخراوەیی، بارودۆخی ئەو کادیرانەی دەرنەچوون، دارایی و میزانیە و چۆنیەتی مامەڵەکردن لەگەڵیدا، هەڵبژاردنەکان، بارودۆخی ڕێکخراوە جەماوەری و پیشەیەکان، ڕۆشنبیری و ڕاگەیاندن، پەیوەندییەکان، پەیوەندی نێوان حزب و حکومەت، میدالیای بارزانی نەمر، بارودۆخی پارتیمان لە سلێمانی- گەرمیان - هەڵەبجە و ڕاپەڕین.

بەلامانەوە پێویست دەکات بایەخێکی زۆر بە ڕاپۆرتەکانیان بدرێ لە پێناوی نەهێلانی کەموکوڕیەکان.

هەڤاڵان، ئەندامانی کۆنگرەی ١٤ی پارتیمان

دوای ئەوەی بە کورتی باسی سەرجەم مەکتەب و دەزگا و دەستەکانی پارتیمان کرد، ئێستاش بە کورتی باسی سەرۆکایەتیی هەرێمی کوردستان، حکومەتی هەرێمی کوردستان، پەرلەمان و ئەنجوومەنی ئاسایشی هەرێمی کوردستان دەکەین.

سەرۆکایەتیی هەرێمی کوردستان

سەرۆکایەتیی هەرێمی کوردستان کە لە ڕێی دەنگی دیموکراسییانەی گەلی کوردستانەوە هاتۆتە ئاراوە، لە ماوەی (١٧) حەڤدە ساڵی تەمەنیدا توانیویەتی لە ئاستی نێودەوڵەتیدا ڕۆڵێکی کارا و کاریگەر بگێڕێت، تایبەت لە بواری دیپلۆماسیەتی هەرێمی کوردستان و کۆکردنەوەی جیهان لە دەوری

ئەزموونی دیموکراسی کوردستان و کۆکردنەوەی نێوخو لە دەوری یەکڕیزیـی نیشتیمانیدا، کە ئەمـانە وەک دەسـکەوت دەچـنە نێـو مێـژووەوە تـایبەت لە سەردەمی شەڕی داعشدا، کە سەرۆک مەسـعود بـارزانی وەک پێشـمەرگە لە نێو سەنگەردا توانی سەرنجی هەموو دونیا بخاتە سەر هەرێمی کوردسـتان و پێشمەرگەش بکات بە سیمبوڵی ئازادیی لە جیهاندا.

سەرۆکایەتیی هەرێـم بە شـاهیدیی هەمـوو لایەك، تـوانی ببێـتە چەتـری کــۆکەرەوەی لایەنە سیاســییەکان و پێکهاتەکــانی کوردســتان بەبــێ هــیچ جیاکارییەك.

ســەرۆکایەتیی هەرێـم درێژەیـدا بە دانوسـتان و هەوڵـی بەردەوام لەگەڵ بەغدا و هاوبەشانی نێودەوڵەتی بۆ دۆزیـنەوەی چارەسـەرێکی ڕیشـەیی بـۆ کێشەکانی نێوان هەولێر و بەغدا لە چوارچێوەی دەستووردا.

هەوڵ و تەقەلـــلای بەردەوام بـــۆ یەکگـــرتنەوە و ڕێکخســـتنەوە و بەهێزکردنــی هێزەکــانی پێشــمەرگە و دابینکردنــی پێداویســتییەکانی ســەنگەرەکانیان و زامنکردنــی مــاف و شایســتەکانیان وەك بەشــێک لە سیستمی بەرگریی عێراقی فیدراڵ.

هەروەهـا بەڕێـز نێچیرڤـان بـارزانی وەک دووەم سـەرۆکی هەرێمـی کوردســتان، بە هەمــان ڕێگــە و ڕۆشــنیدا هەنگــاوی هەڵهێنــا، ئێســتایش بەردەوامە لە کار و بزاڤە بەرهەمدارەکانی، کە گرینگترینیان:

کـۆکردنەوەی هەمـووان بە دەور کـۆکی و یەکڕیـزی و چارەسـەرکردنی ئاریشەکان.

پەپرەوکردنی سیاسەتێکی سازندە بۆ پەرەپێدان و پتەوکردنـی پەیوەنـدیی

لەگەڵ وڵاتانی دراوسێ و ناوچەکە لەسەر بنەمای لێکتێگەیشتن و ڕێزگرتنی بەرژەوەندی هەمەلایەنە لە چوارچێوەی یاسای نێودەوڵەتی و داب و دستووری دیپلۆماسی و ڕێزگرتنی سەروەری یەکتردا.

گەشەپێدانی پەیوەندییە دیپلۆماسییەکانی هەرێم لەگەڵ کۆمەڵگەی نێودەوڵەتی و ئەو وڵاتانەی جیهان کە مانەوە و سەقامگیری هەرێمیان مەبەستە.

بە دروشمی (**سەرکەوتنی هەریەک لە ئێمە سەرکەوتنی هەموومانە**) بەڕێز سەرۆکی هەرێم پشتیوانی و هاوکاری بەڕێز سەرۆکی حکومەتی هەرێم و کابینە و وەزیرەکانی کرد.

سەرۆکایەتیی هەرێم بەردەوام بوو لە هەوڵ و هەنگاوەکان و ڕاگۆڕینەوە و هەماهەنگی لەگەڵ کۆی لایەنە پەیوەندیدارەکان بۆ نووسینەوەی دەستووری هەرێمی کوردستان و پەسەندکردنی لەم گەڕەی سەرۆکایەتیدا.

ڕوانگەی پارتیمان بۆ حکومەتی هەرێمی کوردستان

پارتی دیموکراتی کوردستان وەک دامەزرێنەری سەرەکی پرۆسەی حوکمڕانی لە هەرێمی کوردستان خاوەنی جیهانبینی خۆیەتی بۆ سەرجەم پرسەکانی حوکمڕانی ئەوەی پەیوەستە بە ستراتیژییەتی پارتیمان لە بواری حوکمڕانیدا، کە لە پرۆگرامی کۆنگرەی ١٣دا هاتووە بریتیە لە: گرنگیدان بە پەرەپێدانی سیستەمی کارگێڕی، ئابووری، پەروەردە، ڕۆشنبیری، خوێندنی باڵا، تەندروستی، کاروباری کۆمەڵایەتی، پەیوەندییەکان، گواستنەوە و گەیاندن، کشتوکاڵ، پیشەسازی و بازرگانی و وەبەرهێنان، هەروەها سیاسەتی نیشتەجێبون و بیناسازی و پەرەپێدانی شارەوانی و گەشتوگوزار و

سوودوەرگرتن لە داهاتی سامانە سروشتییەکان بۆ بەهێزکردنی ژێرخانی ئابووری، هەروەها پەرەپێدانی کەلتوری پێکەوەژیان لە هەرێمی کوردستان و دروستکردنی ژینگەیەکی گونجاو لە رووی کۆمەڵایەتی و سیاسییەوە کە هاندەر بێت بۆ پەرەپێدانی کەلتور و کەلەپوور، ڕاگەیاندن و چاپەمەنی: کاروباری ئایینی و ئایینزاکان، هەروەها گرنگیدان بە پەرەپێدانی پرسەکانی کاروباری ئافرەتان، قوتابیان، لاوان و ڕێکخراوەکانی کۆمەڵگەی مەدەنی.

پارتیمان هەموو تواناکانی بۆ سەرخستنی حکومەتی هەرێم تەرخان کردووە، سەرجەم کابینەکانی حکومەتی هەرێم خزمەتی باشیان کردووە، بە تایبەت کابینەی یەکگرتنەوەی هەردوو ئیدارەی هەولێر و سلێمانی، کە بەشێک لە برینەکانی چارەسەرکرد. هەروەها کابینەی هەشت کە قەیرانی تێپەڕاند و زاڵبوو بەسەر گرفتەکاندا، کابینەی نۆیەمیش بە سەرۆکایەتی هەڤاڵ مەسرور بارزانی، کە کابینەی چاکسازییە، توانی یاسای چاکسازی تێپەڕێنێت و ڕووبەڕووبێتەوە لەگەڵ کۆمەڵێک قەیرانی هەمەجۆر، کە سەرکەوتووانە تێپەڕاند، لەوانە: گرفتە داراییەکان، مووچەی مووچەخۆران، پەتای کۆرۆنا و دەرهاوێشتەکانی، هەروەها گرفتەکانی هەرێم و بەغدا و بەردەوامبوون لەسەر دۆزینەوەی ڕێگەچارەی گونجاو، سەرەڕای هەموو جۆرە فشارەکان، توانی بەبێ ئەوەی پەنا باتە بەر قەرزی زیاتر، قەیرانی دارایی تێپەڕێنێت.

ڕوانگە و ستراتیژییەتی پارتیمان بۆ حکومڕانی، بریتیە لە پاراستنی قەوارەی هەرێمی کوردستان و بەرقەرارکردنی ئاسایش و کۆمەڵێک پرسی تری چارەنووسسازە وەک: عەدالەت، دابینکردنی مووچە، خزمەتگوزاریی هاووڵاتیان لە سەرجەم سێکتەرەکانی ژیان، بەهێزکردنی پەیوەندییەکان،

چاکسازی، ژینگەپارێزی، مافەکان، پێشکەوتن و .....هتد. هەروەها پشتیوانی لە هەوڵە بەردەوامەکانی جەنابی سەرۆک بارزانی لە بواری چاکسازیدا و پشتگیریکردن لە شێوازی لامەرکەزی و شۆڕکردنەوەی دەسەڵات و بەهێزکردنی ژێرخانی ئابووری و بەدامەزراوەییکردنی هێزەکانی پێشمەرگە و هێزەکانی ناوخۆ.

پاراستنی حکومەتی هەرێم و دەستکەوتەکانی ئەرکی هەرە لە پێشینەی پارتیمانە و لەو پێناوەدا درێخی ناکەین و پێوستیمان بە سەرجەم تواناکانی گەلی کوردستانە.

پەرلەمانی کوردستان و ڕوانگەی پارتیمان

سەبارەت بە پەرلەمانی کوردستان دەبێت ئاماژە بە ڕۆژێکی گرنگ و مێژوویی بکەین، کە یەکەمجار لەلایەن جەنابی (سەرۆک بارزانی)یەوە لە ڕۆژی ٢٣ی ئاداری ١٩٩١دا، لە گردبوونەوەیەکی فراوانی جەماوەریدا لە شاری کۆیە بەڵێنی بە گەلی کوردستان دا، لە پێناو گواستنەوەی شەرعیەتی شۆڕشگێڕی بۆ شەرعیەتی یاسایی دەبێت گەل هەڵبژاردن بۆ دامەزراندنی پەرلەمانی کوردستان بکات، ئەوەبوو لە ١٩٩٢/٥/١٩ دا ئەم هەنگاوە مێژووییە مەزنە نرا.

لە ماوەی نێوان کۆنگرەی ١٣ و ئەم کۆنگرەیەدا، لە سەر ئاستی پرسە نەتەوەیی و نیشتمانییەکان، لە بوارەکانی مافی مرۆڤ، لە پرسی شەفافیەت و چاکسازی، لە بواری خزمەتکردنی بنەماڵەی شەهیدان و زیندانیانی سیاسی لە بواری خزمەتگوزاری و باشترکردنی ئابووری هەرێم و ژیان و گوزەرانی خەڵک، پەرلەمانی کوردستان ژمارەیەک یاسای دەرکردووە، کە

پارتیمان و پەرلەمانتارەکانی پارتیمان ڕۆڵی سەرەکییان تیایدا بینیوە.

داتا و ئامار و ژمارەکان لە بارەی کارایی پەرلەمانی کوردستان لە هەردوو بواری یاسادانان و چاودێریکردن لە ماوەی خولەکانی سێیەم و چوارەم و پێنجەمدا، زیاتر ڕەنگدانەوەی کاریگەریی و هەنگاوەکانی دامەزراوەی پەرلەمانی کوردستانە.

بۆ نموونە لە ماوەی خولی سێیەمی پەرلەمانی کوردستاندا کۆی گشتی ٧٨ یاسا و ٧٣ بڕیار دەرچوێنراون. لە کاتێکدا لە خولی چوارەمدا تێکڕا ٣٣ یاسا و ٥٨ بڕیار دەرکراون. لە خولی پێنجەمیشدا تا ٢٠٢٢/١٠/١ بەگشتی ٤١ یاسا و ٤١ بڕیار دەرکراون.

لە بواری چاودێریکردن و بە دواداچوونیشدا، لە میانەی خولی پێنجەمی پەرلەمانی کوردستاندا، زۆرترین وەزیرەکانی کابینەی نۆیەم ئامادەی دانیشتنەکانی پەرلەمان بوون کە (١١٠) جار بووە. لە کاتێکدا ٢١٠ جار وەزیر و بەرپرسانی حکومەت لە کۆبوونەوەی لێژنەکانی پەرلەماندا ئامادەبوون. بە گشتی کۆی (٤٨٩٣) پرسیاری نووسرا و زارەکی ئاراستەی حکومەت کراون، لەو ژمارەیەش(٤٤٢٩) پرسیاریان وەڵام دراونەتەوە، بەهەمان شێوەش لێژنەکانی پەرلەمانی کوردستانیش بە گشتی (٧٢٢) سەردان و بە دواداچوونیان بۆ پرسە جیاوازەکان ئەنجامداوە.

سەرباری ئەوانەی پێشتر ئاماژەیان پێکرا، کۆمەڵێك ئاستەنگ و گرفتی بابەتی و خودی هەبوون، کە کاریگەرییان لە سەر ڕۆڵ و پێگەی پەرلەمان بە گشتی و بەجێگەیاندن و بەرجەستەکردنی دیدی پارتیمان بۆ پەرلەمان و پێگەکەی هەبووە، لەوانە:

١- نەبوونی دەستووری کوردستان.

٢- هەوڵدان بۆ تێکشاندنی سازان لە پرسە نیشتیمانییەکاندا.

٣- ڕەنگ نەدانەوەی هاوپەیمانێتیەکانی پێکهێنانی حکومەت لە ناو پەرلەماندا.

٤- تەشەنەکردنی ڕەوتی پۆپۆلیزم.

٥- یاسای هەڵبژاردن.

٦- پەتای کۆرۆنا و ناکۆکییە سیاسییەکان.

ڕوانگەی پارتیمان بۆ داهاتوو:

داڕشتنی ستراتیژییەتێك بۆ ئامادەکردن و پێگەیاندنی لێهاتووترین کادیری حزبی بۆ پەرلەمانی کوردستان، بەمەبەستی بەرزکردنەوەی کوالێتی و ئەزموونی پەرلەمانتارانی پارتی لە پەرلەمانی کوردستاندا.

دیاریکردنی ژمارەیەکی زیاتری سەرکردایەتی پارتیمان لە پەرلەمانی کوردستاندا، بە مەبەستی زیاتر ڕۆل بینین و کاریگەریی زیاتر لە سەر میکانیزمی کارکردن و بڕیاردان لە نێو فراکسیۆن و لەگەڵ فراکسیۆنەکانی دیکەدا بەمەبەستی دروستکردنی پردی پەیوەندی لەگەڵ فراکسیۆنەکانی دیکەدا پێویستە پێداچوونەوە بە شێوازی مامەڵەکردن و پەیوەندییەکانمان بکەین، چونکە سەرەڕای هەبوونی زۆرینەی پەرلەمانی و پاڵپشتی هەندێ فراکسیۆنی دیکەش وەکو پێویست لەو بوارەدا کاریگەر نەبووین.

ڕۆڵی ئەنجومەنی ئاسایشی هەرێمی کوردستان

ئەنجومەنی ئاسایشی هەرێمی کوردستان، لە ساڵی ٢٠١١ و بە پێی یاسای ژمارە (٤)ی پەرلەمانی کوردستان دامەزراوە.

دوای دەستبەکاربوونی بەڕێز مەسرور بارزانی وەک یەکەم ڕاوێژکاری ئەنجومەنی ئاسایشی هەرێمی کوردستان، لە مانگی ئابی ٢٠١٢ بەخێرایی دەستکرا بە ڕێکخستنەوەی دەزگاکانی سەر بە ئەنجومەنی ئاسایش، بە شێوەیەک کە پیشەییانەتر کاربکەن بۆ کۆکردنەوەی زانیاری و پلان و بەرنامەی سەرکەوتوو لە بەرپەرچدانەوەی هەڕەشە و مەترسییەکان.

ئەنجومەنی ئاسایشی هەرێم بە هەموو پێکهاتەکانیەوە لە (ئاژانسی پاراستن، دەزگای ئاسایش، دژەتیرۆری کوردستان و هەواڵگریی سەربازی) توانی لە ڕووبەڕووبوونەوەی هەڕەشە جۆراوجۆرەکاندا ڕۆڵێکی کارا بگێڕی کە بۆتە مایەی دڵنیایی هاووڵاتیان.

ئەنجومەن لە ڕووداو و پێشهات و گۆڕانکارییەکاندا ڕۆڵێکی گەورەیان گێڕاوە بە نموونە؛ لە ساڵی ٢٠١٤ دامەزراندنی (ژووری ئۆپراسیون و هەماهەنگی) لەگەڵ هاوپەیمانان بۆ تێکشکاندنی داعش و پاراستنی کوردستان، هەروەها لە کۆڕ و کۆبوونەوە نێودەوڵەتییەکان ئامادەییەکی کارای هەبووە و زۆرترین پەیوەندی لەگەڵ دەزگا هاوشێوەکانی دۆستانمان دروستکردووە. لە پرۆسەی ڕیفراندۆمدا ڕۆڵێکی کارا و گرنگی گێڕاوە، هەروەها لە ڕووبەڕووبوونەوەی حەشدو هاوپەیمانەکانیان، ڕۆڵی قارەمانانەیان گێڕاوە بە تایبەتی هێزەکانی دژەتیرۆر. هاوکات لە ڕووبەڕووبوونەوەی گرووپەکانی مادەی هۆشبەر و لە بەرەنگاربوونەوەی

گەندەڵی و چەسپاندنی دادپەروەریدا ڕۆڵێکی بەرچاویان هەبووە. ئەنجا لە بەرەنگاریی تەزویر و گرووپەکانی سیخوڕی و ئاسایشی وزە و خۆراک و شوێنەوارەکان و بەقاچاخبردنی مرۆڤ ڕۆڵێکی دیاریان گێڕاوە، هەموو ئەمانە بەیەکەوە ژینگەیەکی ئارامی بۆ وەبەرهێنانی ناوخۆیی و بیانی، بازاڕ، گەشتیاران، ئاوارە و پەنابەران، هاووڵاتیان بەگشتی ڕەخساندووە.

هەڤاڵانی بەڕێز

لێرەدا گرنگە ئاماژەیەك بە ڕۆڵی ڕەوەندی کوردستانی بدەین و بەرزی دەنرخێنین کە وەک چۆن لە سەردەمی شۆڕشدا دەنگی زوڵاڵی شۆڕش بوون، لە ماوەی ئەو چەند ساڵەشدا بە هەمان گوڕوتین دەنگی پاراستنی ئەزموونی دیموکراسییانەی هەرێمی کوردستان بوون و لەسەرجەم پێشهات و ڕووداو و گۆڕانکارییەکاندا هەڵوێستی نیشتیمانییانە و کوردستانییانەی خۆیان نواندووە و گوزارشتیان لە دەنگ و ئیرادەی گەلی کوردستان کردووە بە تایبەتی لە سەروبەندی کەرنەڤاڵەکانی ڕیفراندۆمی سەربەخۆیی کوردستان و لە ڕۆژی مێژوویی ڕیفراندۆمیشدا ٢٠١٧/٩/٢٥ توانیان نەخشێکی پڕ لە شانازیی بخەنە نێو لاپەڕەکانی مێژووەوە، جێی خۆیەتی لێرەوە بە پێزانینەوە سڵاویان بۆ بنێرین.

هەڤاڵانی خۆشەویست

ئەندامانی هێژای کۆنگرەی ١٤

لە کۆتاییدا

لە کۆنگرەی ١٣دا، بە دروشمی (**نوێبوونەوە، دادپەروەری، پێکەوەژیان**) زۆر قۆناغی قورس و گرفتی گەورە و سەرکەوتنی مەزنمان بینی و بڕی، لەم

کۆنگرەیەشدا بە دروشمی (**ئازادی، دیموکراسی، دادپەروەری**) پێ دەنێینە نێو قۆناغێکی نوێ، قۆناغێکی پڕ لە ئەرک و تەحەدیات، قۆناغێک کە پێویستە کاری جیددی بکەین لە پێناو سەرکەوتنی پارتیمان بە تێگەیشتن لە دروشمی کۆنگرەکەمان، واتا بە ئازادی بەرەو دیموکراسی بڕۆین و کار بکەین لە پێناو دادپەروەریدا.

کورد و کوردستانیان، لە نێوخۆ، لە پارچەکانی تر، لە هەموو جیهان، چاوی ئومێدیان بڕیوەتە پارتیمان، دەبێ هەموومان سەرجەم هەوڵەکانمان بخەینەگەڕ لە پێناو ژیانێکی باشتردا، دەبێ هەڵە و کەموکوڕییەکانمان چارەسەر بکەین و لە ڕووناکی سەرکەوتنەکانیش هێز و شیان وەربگرین.

بژی کورد و کوردستان.

بژی پارتیمان، پارتی دیموکراتی کوردستان بە سەرۆکایەتیی سەرۆک مەسعود بارزانی.

درود بۆ گیانی پاکی شەهیدانی کوردستان لە سەروویانەوە بارزانیی نەمر و کاک ئیدریسی جوانەمەرگ.

ئەنجومەنی سەرکردایەتیی پارتی دیموکراتی کوردستان

٢٠٢٢/١١/٣

- **بڕیارەکانی کۆنگرەی چواردە:**

گۆڕانکارییەکانی نێو کۆنگرەی پارتی

بۆ یەکەمجار لە دوای کۆنگرەی یەکەم، دوو جێگر بۆ سەرۆکی پارتی دیموکراتی کوردستان دانران؛ نێچیرڤان بارزانی بە جێگری یەکەم و مەسرور بارزانی بە جێگری دووەم هەڵبژێردراون. هەروەها پارتی دیموکراتی کوردستان لە کۆنگرەی ئەمجارەدا ئەنجوومەنی سەرکردایەتی کردەوە بە کۆمیتەی ناوەندی.

لەم کۆنگرەیەدا ئۆرگانێکی دیکە بۆ پارتی دیموکراتی کوردستان بە ناوی ئەنجوومەنی تێکۆشەران زیاد کرا؛ ئەو ئەنجوومەنە پێکدێت لەو کەسانەی "سەرکردە و تێکۆشەری دیاری پارتین کە بەتەمەندا چوون و ڕەنگە نەتوانن وەک پێویست لە ئۆرگانەکانی دیکەدا کارەکانیان ڕاپەڕێنن"، بۆیە لەنێو ئەو ئەنجوومەنەدا کاردەکەن و ڕاوێژیان پێ دەکرێت.

گۆڕانکارییەکی دیکەی کۆنگرەی ١٤ـی پارتی، نەهێشتنی پۆستی سکرتێری مەکتەبی سیاسی و دروستکردنی دەستەی کارگێڕییە، کە لە جیاتی سکرتێری مەکتەبی سیاسی کەسێک دەکرێتە بەرپرسی دەستەی کارگێڕی مەکتەبی سیاسی.

کەمکردنەوەی کارگێڕی لق و ناوچەکانی پارتی دیموکراتی کوردستان لە کۆنگرەکەدا یەکێکی دیکە بوو لەو گۆڕانکارییانەی دەنگی لەسەردرا، بەشێوەیەک ژمارەی کارگێڕانی لق بۆ شەش کارگێڕ و کارگێڕانی ناوچەش بۆ چوار کارگێڕ کەمکرایەوە.

ئازادی دیموکراسی دادپەروەی بە دروشمی پارتی دانرا.

لە پەیڕەوی ناوەخۆدا ناوی ئەنجومەنی سەرکرایەتی گۆردرا بۆ کۆمیتەی ناوەندی کە ٥٢ ئەندامی سەرەکی و ٩ ئەندامی یەدەگ پێک دێت.

ناوی ئەنجومەنی سەرکردایەتی پارێزگا بوو بە مەکتەبی ڕێکخستنی پارێزگا.

بڕیار لە دامەزراندنی ئەنجومەنی باڵای تێکۆشەران درا کە سەر بە سەرۆکی پارتی دەبێت.

هاوکات سکرتاریەتێک بۆ بارەگای بارزانی دامەزرا.

دەستەی کارگێڕی مەکتەبی سیاسی پارتی لە بەرپرس و چوار کارگێڕ پێکدێت.

کۆنگرەی پارتی پێنج ساڵ جارێک دەکرێت، کۆنفرانسی خۆجێیی لق و ناوچەکان دوو ساڵ.

بەرزکردنەوەی ڕێژەی بەشداریی ئافرەت لە کۆمیتەی ناوەندی بە جۆرێک لە ڕێژەی سەدا پازدە کەمتر نەبێت.

بڕیار درا مەکتەبی سیاسی لە ١٥- ١٧ ئەندام پێک بێت.

دەستەی کارگێڕی لق لە ٦ ئەندام پێکدێت بە ڕەچاوکردنی بوونی کادیری ئافرەت.

▪ وتاری سەرۆک مەسعود مستەفا بارزانی، دوای ئەوەی بە کۆی دەنگی ئەندامانی کۆنگرە بە سەرۆکی پارتی دیموکراتی کوردستان متمانەی پێدرایەوە.

بەناوی خوای گەورە و میهرەبان

خوشک و برایان، هەڤاڵانی بەڕێز

بڕ بە دڵ سوپاستان دەکەم بۆ ئەم متمانەیە و شەرەفێکی گەورەیە کە من لە خزمەتی ئێوە دابم، بەڵام من حەز دەکەم لە دڵەوە پێتان بڵێم، بەخوا من هەر چیەک بم، لای من گەورەترین و پیرۆزترین ناو و ئەرک پێشمەرگایەتیە و من پێشمەرگەم.

من لەو کەسانە نیم کە تا دەمرێت حەز بکات سەرۆک یان بەرپرس بێت. حەزم دەکرد ژینگە و دۆخێکی وەها لە هەرێمی کوردستان و ناوچەکە دروست بووبا، لەم کۆنگرەیەدا داوای مۆڵەتم لە ئێوە کردبا، چونکە هەموو دەستپێک کۆتاییەکی هەیە، هەموو مرۆڤێک حەز دەکەی چەند گەورە بێت و لە چ پلە و پایەکدا بێت لە ئەنجامدا ڕۆژێک دێت و هەر بەجێتان دەهێڵێت. منیش مرۆڤێکم وەک هەر یەک لەو مرۆڤانە، بمانەوێ و نەمانەوێ، بتانەوێ یا نەتانەوێ، ڕۆژێک کە خودا ئیرادەی تەواو بوو، من جێتان دەهێڵم. بۆیە ئەوە بە ئاسایی وەربگرن، بەڵام پشت بە خودا لە کۆنگرەی داهاتوو ئەگەر زووتریش بیکەین من بتوانم ئەو ئەمانەتە ڕادەست بکەم، چونکە حەز ناکەم مردن من لە ئێوە جیا بکاتەوە، دەمەوێ پێش بەئێوە بڵێم ماڵئاوا، بەڵام ئێستا بۆئەوەی بەردەوام بی، پارتیش بەردەوام

بێت، لەبەرئەوەی واتان پێ خۆشە من سوپاستان دەکەم و لە خزمەتی ئێوەدا دەبم.

هەڤاڵان، هەر مرۆڤێک لە جیهاندا هەندێک تایبەتمەندی خۆی هەیە، ئێمەش هەندێک تایبەتمەندی خۆمان هەیە، جەنابی بارزانی پێش ئەوەی وەفات بکات، لای من و کاک ئیدریس وەسیەتی کرد و گوتی، دەبێ ئێوە یەک گیان بن لە دوو جەستەدا. سوپاس بۆ خودا ئێمە وەسیەتەکەی ئەومان بە جێگەیاند، نەک وەک بڵێی یەک گیان لە دوو جەستەدا، هەموو وەختێک من ئامادە بووم خۆم لە جێی کاک ئیدریس دابنێم و لە جیاتی ئەو بم. بەخوا قەدەر بە دەست مرۆڤ نییە و بە دەست خودایە، ئەگینا ئەگەر هەڵبژاردن بە دەست من با، من خۆم لە جێگەی کاک ئیدریس دادەنا بۆ ئەوەی من بڕۆم و کاگ ئیدریس بمێنێ، بەڵام بە دەستم نەبوو. ئێستاش هەر وەکوو لە وتارەکەمدا باسم کرد پیرۆزبایی لە ئێوە و هەموو لایەنگران و هەموو دڵسۆزانی گەلەکەمان دەکەم کە کۆنگرەکەمان کۆنگرەیەکی جۆرایەتی دەبێت و لە هەمان کاتیشدا سەرەخۆشی لەوانە دەکەم کە خۆیان ئامادە کردبوو فاتیحە بۆ پارتی بخوێنن.

بۆ ئەوەی دۆخەکە ڕێکوپێکتر بێت و بتوانین ئیشوکارەکان بەڕێوەببەین، منیش پێشنیاز بۆ ئێوە دەکەم کە نێچیرڤان کوڕی کاک ئیدریس وەکو جێگری سەرۆکی پارتی پەسند بکەن و سوپاستان دەکەم.

هیوای سەرکەوتنتان بۆ دەخوازم و پشت بە خودا کۆنگرەیەکی جۆرایەتی دەبێت و پشت بەخوای گەورە جۆرایەتیش دەبێت. سوپاستان دەکەم و هەر سەرکەوتوو بن.

- **وتاری نێچیرڤان بارزانی دوای ئەوەی لەلایەن جەنابی سەرۆک بارزانی پێشنیار لە ئەندامانی کۆنگرە کرا وەک جێگری سەرۆکی پارتی پەسندی بکەن.**

جەنابی سەرۆك مەسعود بارزانی،

هەڤاڵانی بەڕێز،

ئەندامان و جەماوەری پارتی دیموكراتی كوردستان..

ئەم كاتەتان باش..

لەم ڕۆژەدا هیوای سەركەوتن بۆ جەنابی سەرۆك، بۆ هەمووتان و بۆ كۆنگرەی پارتیمان دەخوازم. سەركەوتنی كۆنگرەی ١٤ی پارتی، دەبێتە سەركەوتنی هەموو پارتییەک و مایەی بەهێزبوونی هەموو گەلی كوردستانە.

دەمەوێت لێرەدا زۆر سوپاسی جەنابی سەرۆک مەسعوود بارزانی بکەم بۆ متمانەدانەوەی بە من وەک جێگری سەرۆکی پارتی. متمانە و ڕەزامەندیی جەنابیان گەورەترین و گرنگترین هێزە بۆ من لە هەموو ڕوویەکەوە. جەنابی سەرۆك، بەڵێنی ئێمە هەمیشە ئەوە بووە کە دڵسۆزی بیر و باوەڕ و ئامانجەكانی ئێوە بین. هەموو کار و ئامانجەکانی ئێوەش تێكۆشان بووە لەپێناو ئاشتی و ئازادی و پێشكەوتنی كوردستاندا.

جەنابی سەرۆك، ڕەمزی خەبات و بەرخودانی گەلی كوردستانە. كاتێك سەرۆک بارزانی ڕابەرایەتی دەكات، هەموو گەلی كوردستان خۆی بەهێز دەبینێت. دڵنیایە لەوەی بەرگری لە مافە نەتەوەیی و نیشتمانییەكانی دەكات.

گەلی کوردستان زۆر دەستکەوتی مێژوویی بەدەستهێناوە. سەرۆک بارزانی ڕۆڵی هەرە سەرەکی هەبووە لە بەدەستهێنانی هەموو ئەو دەستکەوتانە بۆ گەلی کوردستان. هەمیشە بەرگری کردووە بۆ پاراستنی هەموو ئەو دەستکەوتانە. لە کاتی فەرماندەییکردنی شەڕی داعشدا، لە جیاتی هەموو جیهان بەرگری لە بەهاکانی ئازادی و پێکەوەژیان و لێبوردەیی کرد.

دەبێ هەموومان هاوکار و یارمەتیدەری جەنابی سەرۆک بین بۆ یەکڕیزیی ناوخۆیی هەموو حزب و لایەنەکانی کوردستاندا، چونکە ئامانجی جەنابیان هەمیشە ئەوەیە گەلی کوردستان بە ئاشتی و ئازادی بژیت، تەنیا ئەوەشە کوردستان پێشدەخات.

یەکگرتوویی ناوخۆیی پارتی، سەرچاوەی هێزی سەرەکییە بۆ ئەندامان و جەماوەری پارتیمان کە هەمیشە باوەڕێکی مەزنیان بە سەرکەوتنی بەردەوامی پارتی هەیە. لەبەر ئەوەش دەبینن پارتی بەردەوام سەردەکەوێت. بە هەر نرخێک بێت، دەبێ ئەو یەکگرتووییە بپارێزین.

لە کۆنگرەی ڕابردوودا گوتم: پارتی دەبێت ببێتە حزبی خاوەن زۆرینەی کوردستان، بە هیمەتی هەموو لایەك توانیمان و کردمان. ئێستاش بەردەوام دەبین تاکو بە کاری زیاتر و فراوانکردنی خزمەتگوزارییەکان، بە باشترکردنی گوزەران و ژیانی خەڵکی کوردستان و بەهێزکردنی یەکگرتوویی هەرێمی کوردستان، ببینە حزبی خاوەن زۆرینەی تەواو لە کوردستان .

جێگەی دڵخۆشییەکی گەورەیە کە بەشداریی ئافرەتان لە کۆنگرەی ١٤ی پارتیماندا فروان بووە، بەڵام دەبێ ئەو فراونبوونە لە کاری پارتیدا

ڕەنگبـداتەوە. دەبـێ پـارتی زیـاتر ڕێـگە بـۆ بەشـداریی ئافرەتـان لە کـاری حکوومەتدا بکاتەوە. ئافرەتانی کوردستان زیرەک و لێهاتوون، ئافرەتانی پارتی لەو بوارانەدا کە کار و بەرپرسیاریەتییان گرتووەتـە ئەسـتۆ، ئـەرکی خۆیـان بە باشی بەجێگەیاندووە.

دەبێ دەنگ و ڕۆڵی ئافرەتان لەناو پارتیدا زۆر زیاتر بکەین. گۆڕانکاری و چاکسازی یاسایی زۆرمان کرد بـۆ دابینکردنـی مـافی ئافرەتـان، دەبـێ هێشـتا زیـاتریش بکەیـن. دەبـێ ڕۆڵـی ئافرەتـان لە کـۆمەڵگەی کوردسـتاندا کـاراتر بکەین. ئازادیخوازان بەر لە هەمووان، دەبـێ ئافرەتـان ئـازاد بـکەن. ئـازادیی ژنـان لە کوردسـتان، وڵاتەکەمـان و کـۆمەڵگەی کوردسـتان زۆر بەهێزتـر و بەرهەمهێنەرتر دەکات.

هەڤاڵانی هێژا..

لە کاتی ئامادەکارییەکانی کـۆنگرەدا، گـوڕوتینێکی زۆرم لەنـاو ئەنـدامانی پارتی بـەدی دەکـرد. زۆر گـرنگە بـۆ هەمـوو ئۆرگانەکـانی پـارتی درێـژە بەو گەرموگوڕییە بدەن. هەروەها دەبـێ بە هەموومـان ڕێـگە خـۆش بکەیـن بـۆ دەستپێشخەریی گەنجانی پارتی. نەوەی تازە لەناو پارتیدا خـاوەنی بیـرۆکە و داهێنـانی تـازەن، ئەم هـزرە تـازەیە بە تێکەڵبـوون لەگەڵ شـارەزاییی خەباتگێڕانی پارتیدا، دەتوانێت پارتی زۆر بەهێزتر بکات.

لەبەرئەوەش ئـێمە لە هەمـوو ئۆرگانەکـانی پارتیـدا دەبـێ ڕێـگە بـۆ دەستپێشخەرییەکانی لاوانی پارتی خـۆش بکەیـن . لێـرەوە بە هەمـوو کـچ و کوڕانی پارتی دەڵێین، مەوەستن و بەردەوام کاری نوێ و داهێنانی نوێ بکەن و پـارتی لە هەمـوو ئاسـتەکاندا یارمەتیـدەری ئێـوە دەبێـت. لاوانـی پـارتی

هێزێکی تازەو داهێنەری پارتین و زۆر هیوابەخشن.

بارزانیی نەمر، مێژوویەکی ئەفسانەیی خوڵقاند، چونکە باوەڕێکی زۆری بە هێزی لاوانی کوردستان هەبوو. بارزانیی نەمر بزووتنەوەکەی بە هێزی لاوانی بارزانی دەست پێ کرد، دوای ئەوەش شۆڕشی سەرتاسەریی کوردستانی بەهێزی لاوانی هەموو کوردستان هەڵگیرساند و درێژەی پێدا.

باوەڕی بارزانیی نەمر و مێژووی خەباتەکەی، هێزێکی گەورە و بەردەوامە بۆ هەموومان. بارزانی باوەڕێکی بەهێزی بە پشتیوانیی خوای گەورە بۆ ستەملێکراوان هەبوو، هەروەها باوەڕی بە هێز و توانای گەلی کوردستان هەبوو.

بارزانی ئەو باوەڕ و توانایەی کردە بزووتنەوەیەکی شۆڕشگێڕی گەورە کە هەموو گەلی کوردستانی خستە جووڵەوە. بەهۆی خەباتی بارزانیی نەمر و پارتییەوە، بۆ یەکەم جار لە مێژووی هاوچەرخی گەلی کوردستاندا دەوڵەتی عێراق لە دەستووری دوای شۆڕشی ١٤ی تەمووزی ١٩٥٨دا، کورد و عەرەبی کردە هاوبەش لە عێراقدا، هەروەها ڕێککەوتننامەی ١١ی ئاداری ١٩٧٠ بووە گەورەترین بەڵگەنامە کە دەوڵەتی عێراق بە شێوەیەکی فەرمی دان بە مافەکانی گەلی کوردستاندا بنێت.

ئێمە لە هەموو سەرکەوتنەکانماندا دەبێ خەبات و قوربانیدانی بارزانیی نەمرمان لەبیر بێت. لێرەوە سڵاو دەنێرین بۆ گیانی پاکی بارزانیی نەمر و کاک ئیدریس و هەموو شەهیدانی پارتی و کوردستان.

بێگومانم هەموومان لەم کۆنگرەیەدا، چاومان لە شوێنی ئەو قارەمان و تێکۆشەرە دێرینانەی نەوەی زێڕینی پارتییە کە لە کۆنگرەکانی ڕابردوودا

لەگەڵمان بوون و ئێستا لە ژیاندا نەماون. سڵاو لە گیانی پاکی هەموویان.

هەڤاڵانی خۆشەویست..

پارتی دیموکراتی کوردستان هێزێکی سەرەکیی کوردستانی عێراقە و یەکێکە لە کاریگەرترین و گەورەترین هێزە سیاسی و جەماوەرییەکانی عێراق، هەروەها جێگەی ئومێدی هەموو گەلی کوردستانە. لەبەر ئەوەش سەرکەوتنی کۆنگرەی ١٤ی پارتی دیموکراتی کوردستان، سەرکەوتنێکی گەورەیە بۆ هەموو کوردستان و عێراق.

هەر لێرەوە جەخت لەسەر ئەوە دەکەینەوە کە پارتی دیموکراتی کوردستان دوای ئەم کۆنگرەیە بە گوڕوتینێکی تازەوە بەرەو چارەسەریی کێشەکان هەنگاو دەنێت. پارتی هەوڵێکی تەواو دەدات بۆ بەهێزکردنەوەی دامەزراوەکان لە هەرێمی کوردستان و دەستپێکردنی گفتوگۆیەکی کراوە لەسەر باشکردنی بەڕێوەبردن و دۆخی سیاسی لە هەرێمی کوردستان.

لەگەڵ حزبەکانی کوردستان گفتوگۆیەکی ڕاشکاوانە دەست پێ دەکەین، بەتایبەتیش دەبێت ئەو گفتوگۆیە لەگەڵ هاوبەشەکانمان، یەکێتی و لایەنەکانی دیکە بکەین و کێشەکانی نێوان هەردوولا دەبێت چارەسەر بکرێت. چارەسەرکردنی ئەم کێشەکانە، زۆر پێویستە بۆ بەهێزیی هەرێمی کوردستان.

زۆر پێویستە پارتی دیموکراتی کوردستان لەگەڵ هەموو حزبەکانی کوردستاندا، کراوە بێت. حزبەکان لە زۆر قۆناغدا دڵنیا بوون لە پارتی. دەبێ ئەو دڵنیاییە بەردەوام نوێ بکەینەوە. فراکسیۆنەکانی پارتی لە ئەنجومەنی پارێزگاکان، لە پەرلەمانی کوردستان و عێراق، دەبێ زۆر بە کراوەیی

هەڵسوکەوت و کار لەگەڵ فراکسیۆنەکانی دیکەدا بکەن.

کێشەی گەلی کوردستان کێشەیەکی گەورەی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستە. پارتی وەک هەمیشە سوورە لەسەر بنەمای نەگۆڕی خۆی بۆ چارەسەری ئاشتیانەی کێشەکە، بۆ ئەو مەبەستەش هەموو هەوڵێک دەدات. گەلی کوردستان دەتوانێت سوود لە پێشکەوتنەکانی ئەم سەردەمە وەربگرێت بۆ چارەسەرکردنی کێشەکەی بە شێوەیەکی ئاشتیانە و دوور لە توندوتیژی، ئەوەش باشترین و گونجاوترین ڕێگەیە.

بەڕێزان..

پارتی هەر لە ڕۆژی دامەزراندنییەوە، هێزێکی گەورەی بزووتنەوەی سیاسی و دیموکراسیی عێراق بووە. بەهێزیی پارتی لە بەرژەوەندیی هەموو خەڵکی عێراقدا بووە. ئێستاش دوای تەواوبوونی کارەکانی کۆنگرە، بە هێزێکی تازەوە لەگەڵ هەموو لایەنەکانی عێراق بەشدار دەبین کە کار بۆ بەرژەوەندیی هەموو عێراقییەکان بکەین و جیاکاری لەنێوان نەتەوە و پێکهاتەکانی عێراقدا نەکەین.

داوا لە حکوومەتی تازەی عێراق دەکەین، هەلی کار و خزمەتگوزاری لە ناوچەکانی باشوور و ناوەڕاستی عێراق زۆرتر و باشتر بکەن و یارمەتیی کەرتی تایبەت بدەن. ناوچە وێرانکراوەکانی سوننە ئاوەدان بکەنەوە، دۆخی کەرکووک و شنگال و خانەقین و مەخموور ئاسایی بکەنەوە، مادەی ١٤٠ی دەستوور وەک خۆی جێبەجێ بکەن و ڕێگە لە پێشێلکردنی ماف و دەسەڵاتەکانی هەرێمی کوردستان بگرن.

ئەگەر بمانەوێت دۆخی عێراق چارەسەر بکەین، نابێ مافی هیچ

پێکهاتەیەکی عێراقی پێشێل بکرێت. نابێ هیچ هێزێکی جەماوەریی عێراقی دوور بخرێتەوە. لەبەرئەوەش حکوومەتی عێراق و هەموو هێزە عێراقییەکان دەبێ باوەشێکی گەورە بۆ دانوستاندنی تازە لەگەڵ ڕەوتی سەدر بکەنەوە، چونکە سەدرییەکان هێزێکی گەورەی سیاسی و جەماوەریی عێراقن. بە کردنی عێراق بە دەوڵەتی هەموو پێکهاتە و هێزەکان، بە جێبەجێکرنی دەستوور و سیستمی فیدراڵی، دەتوانرێت سەقامگیری و سەروەریی عێراق بپارێزرێت، ئەوەش لە بەرژەوەندیی گەلی کوردستان و هەموو پێکهاتەکانیدایە.

هەڤاڵانی خۆشەویست..

ئەندامانی کۆنگرەی چواردەیەمی پارتی...

لێرەوە دەمەوێت کەسێکی خۆشەویست بۆ پۆستێکی تازەی پارتی دیموکراتی کوردستان بەربژێر بکەم، ئەویش کاک مەسروورە بۆ پۆستی جێگری دووەمی سەرۆکی پارتی دیموکراتی کوردستان. کاک مەسروور پەروەردەی جەنابی سەرۆک مەسعوود بارزانییە و کەسێکی زۆر خۆشەویستیش بووە لەلای باوکم کاك ئیدریس.

کەسێکی بەتوانایە. ئەندامانی مەکتەبی سیاسی و سەرکردایەتیی پارتی بەر لە هەمووان شایەتن بۆ توانای ئەو بەڕێزە. خزمەتێکی گەورەی سەقامگیری و ئارامیی کوردستانی کردووە، ئێستاش وەك سەرۆك وەزیران، ئەرکێکی زۆر قورسی لەسەر شانە کە دەبێ هەموومان بەیەکەوە یارمەتی بدەین بۆ سەرکەوتنی لەو ئەرکە قورسە کە لە ئەنجامدا سەرکەوتنی ئەو، سەرکەوتنی پارتی دیموکراتی کوردستانە و دەبێت پشتی بگرین و یارمەتی

بدەین.

پـارتی کـار و ئـەرکی زۆری لەپێشـە، بێگومـان مـن و کـاک مەسروور دەمانەوێـت پـێکەوە بە شـەرعییەتی ئێـوە، هاوکـارییەکی زیـاتری جەنـابی سەرۆک بکەین. داواتان لێ دەکەم پێشنیازەکەم قبووڵ بکەن.

سەرکەوتن بۆ پارتی، ئەو پارتەی ئاڵای شۆڕشی هەڵکرد.

بژی کوردستان.

پێکەوە لەژێر ڕێبەرایەتیی سەرۆکی نەتەوەییمان سەرۆك بارزانی بۆ دەستکەوتی گەورەتر لەم وڵاتە.

زۆر سوپاس بۆ هەموو لایەکتان و بەخێر بێن..

▪ **وتاری مەسرور بارزانی، دوای ئەوەی لەلایەن نێچیرڤان بارزانی پێشنیار کرا بە جێگری دووەمی سەرۆکی پارتی پەسند بکرێ و ئەندامانی کۆنگرەش پەسندیان کرد.**

بە ناوی خوای گەورە و میهرەبان

جەنابی سەرۆک، ئەندامانی کۆنگرەی چواردەی پارتی

برای بەڕێز و خۆشەویستم کاک نێچیرڤان

زۆر سوپاسی هەستی هەمووتان دەکەم و سوپاسی برای بەڕێزم کاک نێچیرڤان دەکەم بۆ ئەو پێشنیارە. من خۆم بە قەرزداری هەمووتان دەزانن، هەر وەک جەنابی سەرۆک فەرمووی، ئێمە هەموومان بە هۆی پارتییەوە گەورەین و بەیەکەوە دەتوانین سەربکەوین.

بەڕێزان، بۆ من شەرەف و شانازییە ئەندامی پارتێک بم کە جەنابی بارزانی نەمر دامەزرێنەریەتی و جەنابی سەرۆک بارزانیش سەرۆکی ئەو حزبەیە. سوپاسی متمانەی ئێوەی بەڕێز و خۆشەویست دەکەم، من هەمیشە فەرموودەی جەنابی بارزانی نەمر کە دەفەرموێ، "مرۆڤ دەبێت خزمەتکاری گەلی خۆی بێت"، کردوومەتە سەر مەشقی ژیانی خۆم. ئێمە لە هەر ئەرک و پۆستێک دابین پێویستە خزمەتکاری گەلی خۆمان بین، هەر پۆست و ئەرکێک بە لای منەوە ئەرکە بەرپرسیارەتیە و لە هەر شوێنێک بم پێش هەموو شتێک خۆم بە خزمەتکاری ئێوە و گەلەکەم دەزانم. بەڵێن دەدەم لەگەڵ برای بەڕێزم و شان بە شانی کاک نێچیرڤان بارزانی لە سایەی جەنابی سەرۆک لە خزمەتی ئێوەدا بین و هەموو ئەو پرەنسیپانەی کە پارتی لەسەری

دامەزراوە و لە پێناوی خۆمان بەخت بکەین.

جەنابی سەرۆک بەڵێن دەدەم هەروەک چۆن فەرمووتانە "تەعدا لە کەس مەکەن و تەعداش لە کەس قبوڵ مەکەن" ئـێمە ئەو فەرمـوودەیەی جەنابـت بکەینە پیشەی کاری خۆمان و بەردەوام بین لەسەری، ئەوەی پـێمان بکرێـت لە خزمەتــی ئەم حــزبە و لە خزمەتــی ئەم گەلە بەردەوام بــین و درێغــی نەکەین، خوا یارمەتیمان بدات ئێمە بتوانین ئەو ساڵانەی لە پێشمانە زیاتر لە خزمەتی ئێوەی خۆشەویست دابـین، بتـوانین هەم پارتەکەمـان سـەربخەین، هەم ئەزموون و وڵاتەکەشمان بەرەو قۆناغێکی گەشتر و پێشکەوتووتر ببەین. جارێکی دیکە زۆر سوپاستان دەکەم بۆ متمانە بەخشینتان.

▪ دەقی وتاری سەرۆک مەسعود بارزانی لە کۆتایی کۆنگرەی چواردەدا

بەناوی خودای گەورە و میهرەبان

سوپاس بۆ خوای گەورە، بۆ ئەم سەرکەوتنە گەورەیە.

سوپاس بۆ ئێوەی بەڕێز و خۆشەویست کە بە دڵسۆزییەوە هەوڵتاندا کۆنگرەکەتان سەرکەوێت و شوکر بۆ خودا سەرکەوت.

من بە پێویستی دەزانم سوپاسی ئەندامانی کۆمیسیۆن و دادوەرە بەڕێزەکان بکەم کە بەڕاستی زۆر زەحمەتیان کێشا و لەژێر چاودێریی ئەوان پرۆسەی دەنگدان ئەنجامدرا و بۆ ئێمە شانازییەکی گەورەیە کە ئەوان شاهێدی شەفافیەت و دیموکراتیەتی ئەم هەڵبژاردنە دەدەن.

بەداخەوە ئەو شێوەی کە پێشتر دەنگی هەڵبژێردرا بۆئەوەی دەنگی پێبدەین، کە شێوازی ئەلیکترۆنی بوو، سەرکەوتوو نەبوو، خۆم چوومە چوار وێستگە تاوەکو دەنگ بدەم و نیو کاتژێرم پێچوو، دواتر حاکمەکان و کۆمیسیۆن بڕیاریاندا؛ ئەگەر بەردەوام بووبا، ڕەنگە تاوەکو ئەمڕۆش دەنگدان تەواو نەبووبا، لەبەر ئەوە ئەو شێوەیان هەڵبژارد کە دوێنێ دەنگی پێدرا، چونکە زۆر ڕێکوپێکتر و شەفافتر بوو و کەسیش گلەیی ناکات. ئەوەش وانەیەک بوو و باش بوو بۆ ئێمە. هەرچەندە لە سەرەتاوە بۆچوونی من ئەوە بوو کە ئێمە ئەو ئامێرانە بەکارنەهێنین، چونکە هێشتا فێر نەبووین ئەمە یەک، دووهەمیش ئەگەر هەیە بۆ ئەوە بشێت کە تانەی لێبدرێت. شوکر بۆ خوا کە بەم شێوەیە کۆتاییهات.

هەڤاڵان، ئێستا کاتی هیمەتە، کاتی ئەوەیە دەست بدەنە ناو دەستی

یەک و هەمووتـان بە بیروبـاوەڕێکی پـۆڵایین هـیمەت بـکەن و خزمەتـی پارتەکەتـان بـکەن و خزمەتـی گەل و نیشـتمانەکەتان بـکەن. هەمووانمـان سەرکەوتین، هەمووتان سەرکەوتن، کاندیدەکان هەموو سـەرکەوتوون، مـادام حزبەکەتـان سـەرکەوت، کـۆنگرە سـەرکەوت، سـەرکەوتنی هەمووانمـانە. هەمووتـان خوشـک و بـرای یەکـدین و هەمووتـان کـوڕ و کچـی ئـێمەن. کەس زیـاد نیـیە لەم حـزبە، هـیچ کەسـێک لە هەر پـلە و پۆسـتێک بێـت، هەرکەسە و دەتوانێت خزمەتـی حـزبەکەی و نیشـتمانەکەی بکـات. لێـرە نـا لەوێ، لەم شـوێنە نـا لە شـوێنێکی دیـکە. لەبەرئەوە تکاتـان لێـدەکەم کەس دڵگیر نەبێت و حزب حزبی خۆتانە و ئێوە کوڕی ئەم حزبەن. ئەمڕۆ بـرایەک یـان خوشـکێکی تـۆ لەم شـوێنەیە، سـبەی تـۆ دێیـتە ئەو شـوێنە، لەبەرئەوە دەبێت بە گیانێکی برایانە و پـاک و بـێگەرد، هەمـوو بگەڕێـنەوە بـۆ شـوێنی خۆتـــــان و بە دڵێکـــــی خـــــۆش و فـــــراوان پشـــــت بە خـــــودا. هەنـدێک لایەن ژوورێکـی ئۆپەراسـیۆنی هاوبەشـیان دروسـتکردبوو، نـازانم ئێسـتاش مـاوە یـاخود نـا، بەڵام بە تەمـای ئەوە بـوون کە پـارتی لەت لەت دەبێت و ئیدی وەکو خەرتەلی لاشە دێن و هەریەکە و بـۆ خـۆی پـارچەیەک لە پارتی دەبات، وای بۆ چووبوون. نازانم ئێستا جارێکی دیکە سەرەخۆشییان لێ بکەم نازانم چییان پێبلێم.

هەڤاڵان، من دەبینم بۆشایی گەورە هەیە و داواتان لێـدەکەم دەسـەڵاتی ئەوەم بدەنێ ئەو بۆشـاییە چارەسـەر بـکەم. مـن دەبیـنم هـیچ بـرایەک یـان خوشکێکی ئێزدی لەناو لیستەکەدا نییە، ئەمە بۆشاییەکی گەورەیە و دەبێـت پڕبکـــرێتەوە، تەنـــانەت ئەگەر زۆر لەگەڵ پەیـــڕەویش نەگونجێـــت، ئەو دەسەڵاتەم بدەنێ ئێمە ئەو بۆشاییە ڕاست بکەینەوە، چونکە سەربەرزییە بۆ

پارتی، سەرکەوتنە بۆ پارتی و سەرکەوتنە بۆ گەلی کوردستان.

دەتـــوانم بڵـــێم ئێـــوە ڕازیـــن و ئەو دەســـەڵاتەم دەدەنـــێ؟ تێکڕای ئامادەبووانی هۆڵی کۆنگرە: بەڵێ یەک دنیا مەمنوونی ئێوەم.

هەڤاڵان، من جارێکی دیکە دەگەڕێمەوە بۆ بـابەتێکی زۆر گرنـگ، بەبیـر خۆم و ئێوەش دەهێنمەوە، جارێکی دیکە وەسیەتی بـارزانی بـۆ مـن و کـاک ئیدریس. من ئەو ڕۆژە تۆزێک بە دووورودرێـژی باسـم کـرد، بەڵام دەمەوێـت ئەوە بڵێم کە من و کاک ئیدریس، ئەو وەکو بـرا گەورەی مـن، بە دڵ و گیـان ئـێمە وەسـیەتەکەی بـارزانیمان بەجێگەیانـد. ئەو ڕۆژەش کە مـن نێچیرڤـانم پێشـنیاز کـرد و ئەویـش مەسروری پێشـنیاز کـرد، ئەوە پەیـامێکی ڕوون و ئاشکرایە کە ئەوانیش وەکـو مـن و ئیـدریس دەبـن. داوای سـەرکەوتنیان بـۆ دەکەم و هەمـان ئەو وەسـیەتەی بـارزانی لە مـن و ئیدریسـی کـرد، منـیش لەوانی دەکەم و بە هەموو شـێوەیەک پشتیوانیشـیان لێـدەکەم و ئومێدیشـم زۆرە دەتوانن بەکەڵکی هەم خانەوادەی ئـێمە و هەم بە کەڵکـی حـزبەکە و میلـلەتەکەش بێن. داوای سەرکەوتنیان بۆ دەکەم.

زۆر مەمنـوونی لـوتفی ئێوەشـم، پەیـامی ئێـوە لە شـێوەی دەنگـدانتان تێگەیشتم. وا نییە بڵێین ئێمە لە خەڵکـی دیـکە باشـتر بـین یـان زانـاتر بـین، بەڵام ڕێزگرتنە لە مێـژووی بنەمـاڵەی ئـێمە و خەبـاتی شـێخ عەبدولسـەلام و شێخ ئەحمەد و مەلامستەفا.

زۆر لە ئامادەبووان و ئەندامانی کۆنگرە ڕاسـتییەک هەیە ڕەنـگە نەزانـن، لە ساڵی ١٩٠٥ و ١٩٠٦ و ئەو سەردەمە، شێخ عەبدولسەلام ڕۆژهەڵاتناسـێکی بەریتانیی بینیـوە بەنـاوی ڤیگـرام، ئەو لە کتێـبەکەی خۆیـدا گێـڕاویەتیەوە و

دەڵێت، داوای لە من کرد ئاسانکاریی بـۆ بـکەم بـۆئەوەی سـەردانی لەنـدەن بکـات، ئەوکـات سـەردەمی مەلیـک جـۆرجی پێـنجەم بـوو، بـاپیری شـاژن ئیلیزابێس کە پێش ماوەیەک وەفاتی کرد. دەڵێت، لیمپرسی، یا شێخ چ ئیشت هەیە، بۆ دێی بۆ لەنـدەن؟ گـوتی، مـن دەمەوێـت بـێم باسـی سـەربەخۆیی کوردسـتان لەگەڵ مەلیکـی بەریتانیـا بـکەم، ئەوکـات کە دەگـوترا ڕۆژ لە ڕۆژهەڵاتی مەملەکەتی بەریتانیا هەڵدێت و لە ڕۆژئاوای ئەو مەملەکەتە ئـاوا دەبێت، واتە گۆی زەوی هەمووی لەژێر دەسـەڵاتی بەریتانیا بـوو. ئەمە ئەو قوتابخانەیەیە، ئەوانەی ئێستا لێرە دانیشتووین، قوتابیی ئەو قوتابخـانەیەین. پرسی ڕێبازی بارزانی ئەوە نییە هەر کەس جامانەیەکی سـوور بەسـت، ئەوە بــارزانییە. بــابەتەکە بڕواپێبــوون و بیروبــاوەڕە، بیروبــاوەڕی ئێــوە ڕێبــازی بارزانییە.

بـابەتی جەمەدانیـی سـوور ڕەنـگە نهێنییـەک بێـت و زۆر کەس نەیـزانن. سـەرەتای سـەدەی ڕابـردوو کە ئێسـتاش لە هەنـدێک شـوێنماوە ، بەتـایبەت ناوچەی جافایەتی و هەورامـان و تەنـانەت ئـاکرێش مـاوە، خەڵـک مشـکیی دەبەست کە سێ ڕەنگی هەبوو، خەمری و سەوز و ڕەش، نـاوچەی بـارزانیش وەکـو هەمـوو نـاوچەیەکی دیـکە ئەو مشـکیانەی دەبەسـت. وەکـو ئەو ئەفەنـدیانەی بەکەیفـی خـۆی بۆینبـاخ وابـوو و هەرکەس بە حەزی خـۆی ڕەنگێکی دەبەست. کاتێـک بـارزان کەوتە بەر هێرشـی فـڕۆکەی بەریتـانی و پەلاماری سوپای عێـراق کە تێکیشـکاند، دوای مـاوەیەک بەرگـری ناچـاربوون بچــن بــۆ تورکیــا، ئەوکــات جەمەدانــی بە ڕەنگــی ســوور و شــین و ڕەش دەرچووبوو، جەنابی شێخ ئەحمەد جەمەدانیی سۆری هەڵبژارد. لە ئەحکامی عـورفی کە لە نـاوچەکە دەرچـوو، یەک لە یاسـاکان ئەوەبـوو، هەر کەسـێک

ببینن جەمەدانیی سۆری بەسەرەوەیە بیکوژن. جارێک مەفرەزەیەکی پۆلیس لە خوار گوندی بارزان تووشی مێرمندالێکی شوانکارە دەبن جەمەدانیی سۆری بەستووە، بەو جەمەدانیە خنکاندیان و شەهیدیان کرد. خەڵکەکە پەلاماری قشڵەیان دا لە بلێ و لێیاندان و زۆریان لێ بریندار کردن، دواتر ١٢ کەسیان لە ناوچەی بارزان هەڵبژارد و هەر ١٢ کەسەکەیان ڕەمی کرد بۆئەوەی خەڵکەکە بترسێنن، ئیدی لەو ڕۆژەوە لە ناوچەی بارزان و زۆر شوێنی دیکەی کوردستان، جەمەدانیی سوور بووە ڕەمزی بەرخودان و تەسلیمنەبوون و خۆ نەچەماندن. ئەوکات یەکێک لە ناوچەی بارزان جەمەدانیی سۆری نەبەستبا، پێیان دەگوت، تۆ جاش پۆلیسی. من تکای برایانەتان لێدەکەم، حوکم لەسەر ڕێبازی گەورە و پیرۆزی بارزان، لە سۆنگەی ڕەفتاری ئێمەومانان، ئەم نەوەیەی ئێستەی بنەماڵەی ئێمە مەدەن. کاری سەرەکی و ئەرکی قورس لەمەودوا دەستپێدەکات، دەبێت زۆر بە جیددی خەریکی ڕێکخستنەوەی دامودەزگاکانی حزب بین و پشت بە خوا ئەمەش دەکەین. دەبێت زۆر بە جیددی چاودێریی کارەکانی ئێمە لەگەڵ بەغدا و ئەو ڕێککەوتنەی لەگەڵ لایەنەکانی دیکە واژوو کراوە بکەین و جێبەجێ بکرێت، ئەمەش ئیشێکی زۆری دەوێت، پشت بە خوا خەریک دەبین و لە ئاست متمانەی ئێوەدا دەبین. بەڕاستی ئێوە هیمەتتان کرد و سەری ئێمەتان بەرزکردەوە.

سوپاس بۆ هەموو قارەمانەکان، پێشمەرگەکان، دژەتیرۆر، ئاسایش، پۆلیس و پاسەوانی سنوور کە ئەم ماوەیە زۆر بە ڕێکوپێکی ئاسایشی ناوچەکەیان پاراست و نەیانهێشت هیچ ناحەز و دووژمنێک بوێریی ئەوە بکات کارێکی وا بکات ئاسایشی ناوچەکە تێکبدات، زۆر سوپاسیان دەکەم و دەستخۆشییان

لێدەکەم و بەناوی ئێوەش سوپاسیان دەکەم.

سوپاسی هەموو ئەو خوشک و برایانە دەکەم کە ئەو ماوەیە زەحمەتێکی زۆریـان کێشـا، چ ئەوانەی خواردنیـان دروسـتدەکرد و چ ئەوانەی خزمەتیـان دەکرد، هەموویان ماندوو بوون، زۆر سوپاسـیان دەکەیـن. جـارێکی دیـکەش سوپاسی دادوەرەکان و کۆمیسـیۆنیش دەکەم کە لەم دوو ڕۆژە زەحمەتێکـی یەکجـار زۆریـان کێشـا. سـوپاس بـۆ ئێـوەی بەڕێـزیش و خۆشەویسـتیش کە بەرگەتـــان گـــرت و ئەو کـــارەی کە پێویســـت بـــوو بـــیکەن، کردتـــان. سوپاسی جەمـاوەری شـاری دهـۆک و هەمـوو جەمـاوەری پارێزگـای دهـۆک دەکەم کە ئەم مـــاوەیە بەرگەی ئێمەیـــان گرتـــووە و میوانـــدارییان کـــردین، سوپاسیان دەکەم و ئەگەر بەرتەنگـیـیەک بـۆ هەر هـاووڵاتییەک لە هـاتووچۆ هاتبێتە ڕێگە، لە ئێستاوە داوای لێبوردنیان لێدەکەم.

جارێکی دیکە زۆر سوپاس و سەرکەوتوو بن، سەرفراز بن و وەکو هەمـوو جارێک کۆتایی هەموو گوتار و پەیامێـک لەبیـری نەکەیـن و بڵێـین، هەزاران سڵاو بۆ گیانی پاکی شەهیدان و هەر سەرکەوتوو بن.

■ **ناوی ئەندامانی کۆمیتەی ناوەندیی پارتی:**

لەسەر پێشنیاری سەرۆک مەسعود بارزانی وەک پێویستیەکی قۆناغەکان یازدە هەڤاڵ لە ئەندامانی پێشووی ئەنجومەنی سەرکردایەتی پارتی لەگەڵ هەڤاڵ دکتۆر فوئاد حسێن بە دەنگی ڕاستەوخۆی ئەندامانی کۆنگرە بۆ ئەندامێتی کۆمیتەی ناوەندی هەڵبژێردرا، دواتر هەر یەک لە سەلاح دەلۆ و کەریم شنگالی بەهۆی بارودۆخی تایبەتی خۆیان لە قبوولکردنی ئەم ئەرکە ببەخشرێن.

ئەندامانی کۆمیتەی ناوەندی (دەنگدانی ڕاستەوخۆ):

١- فازڵ میرانی

٢- ئازاد بەرواری

٣- هۆشیار زێباری

٤- عەبدولموهەیمەن بازانی

٥- فوئاد حوسێن

٦- مەحموود محەمەد

٧- عارف تەیفوور

٨- ڕێبوار یەڵدا

٩- کەمال کەرکووکی

١٠- زەعیم عەلی

ئەندامانی کۆمیتەی ناوەندی (دەنگدانی نهێنی و ناڕاستەوخۆ):

١- سیداد بارزانی

٢- ڕێبەر ئەحمەد

٣- ئومێد خۆشناو

٤- ئیسماعیل حاچک

٥- عەلی عەونی

٦- ئەشواق جاف

٧- سەربەست لەزگین

٨- ئاراس حەسۆ میرخان

٩- عەلی حوسێن

١٠- ئامینە زکری

١١- دڵشاد شەهاب

١٢- سەگڤان هالۆ

١٣- موحسین کەمال

١٤- سیروان بارزانی

١٥- عەلی تەتەر

١٦- نەجات عەلی

١٧- زاگرۆس فەتاح

١٨- نووری عوسمان شنگالی

١٩- بەهرام عەریف یاسین

٢٠- پشتیوان سادق

٢١- ئومێد سەباح

٢٢- هیوا ئەحمەد

٢٣- جەعفەر ئیمینکی

٢٤- شاخەوان عەبدوڵڵا

٢٥- هێمن هەورامی

٢٦- هیوا گەیلانی

٢٧- گوهدار شێخۆ

٢٨- چنار سەعد عەبدوڵڵا

٢٩- عەبدولخالق بابیری

٣٠- سەربەست تروانشی

٣١- بڵند ئیسماعیل

٣٢- حەمید عەلی

٣٣- ئەڤین هرووری

٣٤- سالار عوسمان

٣٥- نەوزاد هادی

٣٦- ئەحمەد کانی

٣٧- ساناو فەرەیدوون جوانڕۆیی

٣٨- ئاری نانەکەلی

٣٩- لیزا فەلەکەدین کاکەیی

٤٠- ڤیان سلێمان

٤١- ڤالا فەرید

٤٢- مەحمود هاشم ئەلیاس ئێزدی

ئەندامانی یەدەگی کۆمیتەی ناوەندیی پارتی:

١- ساسان عەونی

٢- دیاری حوسێن

٣- محەممەد خورشید

٤- بەرەڤان حەمدی

٥- چیا هەرکی

٦- سەباح بەیتوڵڵا

٧- قادر قاچەخ

٨- نازم هەرکی

٩- جوان ڕۆژبەیانی

ئەندامانی مەکتەبی سیاسی

١- فازڵ میرانی

٢- ئازاد بەرواری

٣- هۆشیار زێباری

٤- عەبدوڵموهەیمەن بازانی

٥- فوئاد حوسێن

٦- مەحموود محەمەد

٧- عارف تەیفوور

٨- ڕێبواری یەڵدا

٩- کەمال کەرکووکی

١٠- زەعیم عەلی

١١- سیداد بارزانی

١٢- نەوزاد هادی

١٣- سەربەست لەزگین

١٤- هێمن هەورامی

١٥- ئامینە زکری

١٦- پشتیوان سادق

١٧- عەلی حوسێن

١٨- زاگرۆس فەتاح

١٩- هیوا ئەحمەد مستەفا

دەستەی کارگێڕی مەکتەبی سیاسی

لەکۆبوونەوەی ١٩ی تشرینی دووەمی ٢٠٢٢ مەکتەبی سیاسی، ئەندامانی دەستەی کارگێڕی هەڵبژێردران:

١- فازڵ میرانی

٢- ئازاد بەرواری

٣- هۆشیار زێباری

٤- سیداد بارزانی

٥- مەحمود محەمەد

▪ دەقی ڕاگەیاندنی کۆتایی کۆنگرەی ١٤ ی پارتی دیموکراتی کوردستان

لە ڕۆژانی ٣، ٤، ٥ و ٦ی نۆڤێمبەری ٢٠٢٢، پارتیمان کۆنگرەی ١٤ی خۆی لە ژێر دروشمی (ئازادی، دیموکراسی، دادپەروەری) لە شاری دهۆك بە بەشداری ١٠٦١ ئەندام گرێدا.

کۆنگرە، بەگوێرەی بەرنامەیەکی ڕێکخراو دەستی بە کارەکانی خۆی کرد و دوای چەند ئایەتێك لە قورئانی پیرۆز، سروودی نیشتیمانیی عێراق و سروودی ئەی ڕەقیب پێشکەش کران.

لە دەستپێکدا سەرۆك بارزانی وتارێکی پێشکەشکرد، تییدا ئاماژەی بەوە کرد کە بەهۆی شەڕی داعش و پاراستنی یەکێتی خاکی کوردستان و پەتای کۆڕۆناوە، کۆنگرە دواکەوتووە. هەروەها بە گشتی باسی لە بارودۆخی هەرێمی کوردستان و عێراق و ناوچەکە و جیهان کرد، بە تایبەتی لە وتارەکەیدا تیشکی خستە سەر دوو خاڵ کە جێگەی شانازیی بەڕێزیانن لەو سەردەمەی کە پۆستی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستانی هەبووە، یەکەمیان؛ ناردنی هێزی پێشمەرگە بۆ پشتیوانیی کۆبانێ بووە، دووەمیان؛ ئەنجامدانی ڕیفراندۆم بۆ سەربەخۆیی کوردستان بووە. لە بەشێکی دیکەی وتارەکەیدا سوپاسی خۆڕاگریی هێزی پێشمەرگەی کوردستانی کرد لە بەرگریکردنی قارەمانانەیان لە شەڕی دژی داعش و پاراستنی خاکی کوردستان، هەروەها سوپاسی خەڵکی کوردستانی کرد بۆ خۆڕاگریی و پشتیوانیی پێشمەرگە و دامودەزگا پەیوەندیدارەکان لە بەرەنگاربوونەوەیان لەو شەڕەدا.

پاشان فیلمێکی دیکۆمێنتاری لەسەر ئەو هەڤاڵانەی سەرکردایەتی کە

لەماوەی نێوان کۆنگرەی سێزدە و ئـەم کۆنگرەیـەدا کـۆچی دواییـان کـردووە نیشاندرا، دواتر دەستەی سەرۆکایەتی کۆنگرە هەڵبژێردرا.

هـەر لـە دانیشـتنی یەکەمـدا؛ کـۆنگرە بـە کـۆی دەنـگ رێـزدار سـەرۆك بارزانیان بە سـەرۆکی پـارتی دیمـوکراتی کوردسـتان هـەڵبژاردەوە، هـەروەها کۆنگرە متمانەی بەخشی بە جێگری یەکەم و دووەمی سەرۆك.

دواتر راپۆرتی سیاسی ئەنجومەنی سەرکردایەتی پـارتی خوێندرایـەوە، لـە ڕاپۆرتەکەدا هۆکاری دواکەوتنی کۆنگرەی بە ڕوونی خراوەتـە ڕوو کـە وێـڕای ئـەوەی لـە سـەرەوە سـەرۆك ئاماژەی پێـداون، ڕیفرانـدۆم و خیانـەتی ١٦ی ئۆکتۆبەر و لێکەوتەکانی، هۆکاربوون بۆ دواکەوتنی کۆنگرە.

لەو راپۆرتەدا، پەیوەست بە پارچەکانی دیکـەی کوردسـتان، ئەوەخراوەتـە ڕوو کـە ئێمـە لەگـەڵ داوا ڕەواکانیـانین لـە هـەمان کاتـدا، داوا لـە هێـزە سیاسـییەکانی هـەر سـێ پارچەکـەی کوردسـتان کـراوە سـەردەمیانە خەباتـە مەدەنییەکانیان بەگەڕ بخەن، داواش لە هەر سـێ وڵاتـی دراوسـێ کـراوە کـە سنووری جـوگرافی، قـووڵای مێژویـی، تێگەیشـتنی دیبلۆماسـی، بەرژەوەنـدی هاوبەشی ئابووری و بازرگانی و کولتوری و کۆمەڵایەتیمان پێکەوە هەیە، بـە کردەیی بیر لە چارەسەری سیاسیی پرسی کورد بکەنەوە، چارەسەرێك کە ببێ بە مایـەی ئاشـتی و سـەقامگیری و بوژانـەوەی ناوچەکـە بـە گشـتی. لەسـەر ئاستی عێراقیشدا هـاتووە کـە پـارتیمان لـە ڕێگـەی پەرلـەمان و حکوومـەتی عێراقی فیدراڵ کـار دەکـات لەسـەر یاسـادانان و کـاراکردن و جێبـەجێکردنی کۆمـەڵێك یاسـای گرنـگ و بنچینـەیی بـۆ پاڵپشـتی سیسـتەمی فیـدراڵی و دیموکراسی لە عێراقدا، وەك لە دەستووری عێراقی فیدراڵدا هاتووە.

دواتر دەستەی سەرۆکایەتی کۆنگرە؛ دەرگای پێکهێنانی لیژنەکانی بۆ ئەندامانی کۆنگرە کردەوە و لە ئاکامدا چوار لیژنە لە لایەن کۆنگرەوە ڕەزامەندی لەسەر درا، کە بریتی بوو لە (لیژنەی پەیڕەوی ناوخۆ، لیژنەی پرۆگرام، لیژنەی ڕاپۆرتی سیاسی، لیژنەی سکاڵا و پێشنیاز).

لە دانیشتنی دووەمی هەمان ڕۆژدا لیژنەکان گفتوگۆی چڕ و وردیان لەسەر ڕاپۆرتەکانیان کرد و بە تێبینی و سەرنجەکانی ئەندامانی کۆنگرە دەوڵەمەند کرا و، لە دانیشتنی یەکەمی ڕۆژی دووەمی کۆنگرەدا، ڕاپۆرتەکان دوای خوێندنەوە، خرانە دەنگدانەوە و لە لایەن کۆنگرەوە پەسەند کران.

هاووڵاتیانی بەڕێز

هەڤاڵانی تێکۆشەر...

کۆنگرە بەپێویستی زانی لەم قۆناغەدا، پێداچوونەوەیەکی ورد بە پەیڕەوی ناوخۆدا بکات، لە ڕووی هەیکەلیەت و ڕێکخستن و پەیوەندیی نێوان ئۆرگانەکاندا، بەشێوەیەك کە بگونجێت لەگەڵ واقعیی ئەمڕۆی کاری حزبایەتیدا. لە لایەکی دیکەوە لە پەیڕەوی ناوخۆدا ناوی ئەنجومەنی سەرکردایەتی گۆڕدرا بۆ کۆمیتەی ناوەندی، هەروەها گۆڕانکاری لە بەشێك لە هەیکەلیەتی حزبدا ئەنجامدرا و ناوی ئەنجومەنی سەرکردایەتیی پارێزگا گۆڕدرا بۆ (مەکتەبی ڕێکخستنی پارێزگا)، هەروا بڕیاری دامەزراندنی ئەنجومەنی باڵای تێکۆشەران درا. یەکێکی دیکە لە گۆڕانکارییەکانی پەیڕەو بریتییە لە بەرزکردنەوەی ڕێژەی بەشداریی ئافرەت لە کۆمیتەی ناوەندی بەجۆرێك لە ١٥٪ کەمتر نەبێت.

لە ڕۆژی دووەمدا، سەرۆك بارزانی پێشنیاری ١٠ هەڤاڵی خستە بەردەم

کۆنگرە کـە، هـەر دە هـەڤاڵ بـە دەنگـی ڕاستەوخۆی ئاشـکرا بـۆ کۆمیتـەی ناوەندی هەڵبژێردران.

پاشان، کۆنگرە دەرگای خۆکاندیدکردنی بۆ کۆمیتەی ناوەندی کـردەوە کـە (١٢٩) هەڤاڵ خۆیان کاندید کـرد بـۆ ٤١ ئەنـدامی کۆمیتـەی ناوەنـدی و (٩) یەدەك. لە ڕۆژانـی سـێیەم و چوارەمیشـدا پرۆسـەی هـەڵبژاردنی ئەنـدامانی کۆمیتەی ناوەندی و لێکجیاکردنەوە و خوێندنەوەی دەنگەکان دەستی پێکـرد کە لە لایەن کۆمیسیۆنی باڵای هـەڵبژاردنی عێـراق و (٧) دادوەری هـەرێمی کوردستان بەڕێوەچوو.

جێگـای باسـە کـۆنگرە کۆمـەڵێك لـە پرەنسـیب و سـتراتیژیەتی پـارتی لـە چەندین بواری جیاجیادا پەسەند کرد کە گرینگترینیان بریتییە لە کارکردن لـە پێناو بەهێزکردنی سیسـتەمی پەرلـەمانی و بـە دیمـوکراتیزەکردنی سیسـتمی حوکمڕانی بە پشتبەستن بە پرەنسیبەکانی: گـەل سـەرچاوەی دەسـەڵاتە؛ لێـك جیـایی و هاوسـەنگی دەسـەڵاتەکان؛ سـەربەخۆیی و کـارایی دامـەزراوەکان؛ سەروەری یاسا و پاراسـتنی مـاف و ئازادییـەکان و مـافی ئـافرەت؛ هـەروەها ڕێزگرتنی مافەکانی مرۆڤ و ئازادییە بنەڕەتییەکان و ڕێزگـرتن لـە پرەنسـیبی شەفافیەت و لێپرسینەوە و سزا و پاداشت لە حوکمڕانی هەرێم و عێراقدا. لـە بەشێکی دیکەدا جەخت لەسەر ئـەوە کراوەتـەوە کـە پێویسـتە چەسـپاندنی مۆدێلی حـوکمڕانی بـاش و وەڵامـدەرەوە بۆئـەوەی باشـترین خزمـەتگوزاریی گشتی پێشکەشی گەلی هەرێمی کوردستان بکات.

لەسەر ئاستی مرۆیی و کۆمەڵایەتیدا، پارتیمان کار دەکات بۆ پەرەپێـدانی کولتوریی، کە بـەجۆرێك ڕەنگدانـەوەی ڕاسـتەقینەی کۆمەڵگـەی کوردسـتانی

بێــت و فرەکولتــوری و فرەئــایینی و یــەکترقبوڵکردن و ڕێزگــرتن لــە جیاوازییـەکانمان تێیـدا بەرجەسـتە بێـت، ئەمـەش لـە پێناو بەرزکردنـەوەی ئاستی هزری و هوشیاری و نیشتیمانی کوردستانیان بێت.

لەسەر ئاستی کوردستاندا، کۆنگرە جەختی لە یەکڕیزی و پەیوەندیی دۆستانە لەگەڵ هەموو لایەنەکان کردەوە و بە پێویستی زانی لاپەڕەیەکی نوێ بۆ پەیوەندییەکان بکرێتەوە و کێشە و گرفتەکان بە دیالۆگ و لێکتێگەیشتن چارەسەر بکرێن.

هەروەها لەسەر ئاستی عێراقیش کۆنگرە جەختی کرد بۆ چارەسەری کێشە هەڵواسراو و چارەسەر نەکراوەکان و، جێبەجێکردنی ڕێککەوتنی سیاسی و دامەزراندنی حکوومەت کە لەگەڵ لایەنە سیاسیەکانی عێراق ئەنجام دراوە.

هاووڵاتیانی بەڕێز

هەڤاڵانی تێکۆشەر..

پارتی دیموکراتی کوردستان سەرکەوتنی کۆنگرەکەی بە سەرکەوتنی خواست و بەرژەوەندیی گەلی کوردستان دەزانێت، بەو پێیەی پارتی هەمیشە و لەمەودواش ئامرازێکی خەبات و تێکۆشانی جەماوەریی گەلەکەمانە بۆ بەدەستهێنانی مافە ڕەواکانی نەتەوەی کورد و گەلی کوردستان، بۆیە پارتیمان پیرۆزبایی لە خەڵکی کوردستان و هەڤاڵانی تێکۆشەر دەکات و بەڵێن دووپاتدەکاتەوە وەك هەمیشە پارێزەری دەستکەوتەکانی گەل و بەدەستهێنەری ماف و پاراستنی دەستکەوتە دەستووری و نیشتیمانی و نەتەوەییەکانی بێت کە درێژەدەری ڕێبازی

بارزانیی نەمرە.

کـۆنگرە بـە تێکـڕای دەنـگ تـەخویلی جـەنابی سـەرۆك بـارزانی کـرد بـۆ دیاریکردنی هەڤاڵێك لە کوردانی ئێزدی بۆ کۆمیتەی ناوەندیی پارتیمان.

سـەرکەوتنی کـۆنگرەی چواردەهـەمینی پـارتی دیمـوکراتی کوردسـتان پیـرۆز بێت.

درووود بۆ گیانی پاکی سەرجەم شەهیدانی کـورد و کوردسـتان و سـەروەریان بارزانی نەمر و کاکە ئیدریسی هەمیشە زیندوو. بژی کورد بژی کوردستان

پارتی دیموکراتی کوردستان

٢٠٢٢/١١/٦

- **وەرگرانی مەدالیای بارزانی - کۆنگرەی چواردە:**

لە ڕێوڕەسمی کۆتاییهێنان بە کۆنگرە، وەک نەریتێکی کۆنگرەکانی پێشووی پارتی دیموکراتی کوردستان، لەلایەن سەرۆک مەسعود بارزانییەوە، بۆ ڕێزلێنان لە خەبات و تێکۆشانیان، مەدالیای بارزانی بەم بەڕێزانە بەخشرا:

١- فەخری کەریم زەنگەنە

٢- عەبدولکەریم سوڵتان عەبدوڵڵا (کەریم شنگالی)

٣- عارف تەیفور

٤- قادر قادر عەلی

٥- مەسعوود مستەفا کاکە حەمە (مەسعوودساڵەیی)

٦- شەمێ دیر و حەسەن دیرۆ (دابێ شەمێ)

٧- سینەم خان جەلادەت بەدرخان

٨- کوردستان گیو موکریانی

٩- سەعدییە عەلی کاتب

١٠- سەبری حەفزوڵڵا یووسف نێروەیی

١١- ساڵح محەمەد کەکشکار شێخ سیدەیی

١٢- میکائیل تەها ئیسلام دۆسکی

١٣- مەحموود مەجید مەحموود (مەحموود گاڤان)

١٤- یاسین تەها مستەفا یاسین (تەها کەرکووکی)

١٥- سەلیم عەبدوڕەحمان سەلیم

١٦- عەبدوڕەحمان ئیسماعیل سەلیم ئاکرێ

١٧- عەزیز نەبی شەللال عەزیز (عەزرۆ بۆسی)

١٨- ئەحمەد عەبدوڵڵا محمد

١٩- شێخ زرار قادر سەیدە

٢٠- عەلی مەحموود ئەحمەد

٢١- محمد عەلی ساڵح (حەمەی مام عەلی)

٢٢- ڕەزا زوبێر مەحموود

٢٣- عەلی عوسمان عومەر

٢٤- ئەحمەد ساڵح عەلی

٢٥- حوسێن ئەحمەد تەمر

٢٦- دەسکۆ حاجی شێخ عومەر بێرۆخی

٢٧- سەروەر ساڵح ئەحمەد پێداوی

٢٨- محەمەد عەلی تەها (شێخ عەلۆ)

٢٩- سەعدی عەزیز یابە (سەعدی گەورە)

٣٠- مەلا عەبدولواحید جەلال عەبدولڕەحیم باڵەکی

٣١- ئەکرەم قادر سادق ئاغا هەرکی (ئەکۆ هەرکی)

٣٢- فوئاد عەبدوڵڵا خەلەف (فوئاد میرانی)

٣٣- مستەفا ئەحمەد مەولوود

٣٤- ئەحمەد خدر ئەحمەد (ئەحمەد دەشتی)

٣٥- گۆرگیس یەڵدا تورخان

٣٦- قاسم شەشۆ خەڵەف

٣٧- شەماشە قورتاس عەزیز حەسەن

٣٨- مورادخان پشو موراد دری

٣٩- هاشم فەقێ محەمەد تاهیر

٤٠- تاهر حەسەن حاجی ئیسماعیل

٤١- حوسێن عەلی ڕەشید (حوسێن سووری)

٤٢- مووسا عەبدوڵڵا سلێمان (مووسا هەرگوندی)

٤٣- جەعفەر محەمەد عوسمان

٤٤- سەلیم ئیبراهیم نیعمەت

٤٥- دکتۆر عیسمەت محەمەد خالید

٤٦- ڕەشید محەمەد تاهیر ڕەشید نێروەی

٤٧- ئیسماعیل مەلا محەمەد ڕەشید بۆسەلی (سمۆ بۆسەلی)

٤٨- بەهائەدین حەمەسەعید ڕەسووڵ

٤٩- ئەحمەد بەکر حەمەد (عادلە ڕەش)

٥٠- کاوە خەسرۆ مەحموود کاوانی

٥١- محەمەد ئەسعەد تەها (محەمەد بازی)

٥٢- زوبێر جوبرائیل عومەر نیعمەت (زوبێر کەژۆ)

٥٣- سادق سۆفی حەسەن (سادق بازی)

٥٤- ئەحمەد عوسمان محەمەد (ئەحمێ گەردی)

٥٥- دینۆ میرک کەریم

٥٦- عەبدولخالیق تاهیر ئەحمەد (سەید هەژار)

٥٧- عەبدوڵا مارف محەمەد شاوەیس

٥٨- محمد عەلی عومەر (محمد عەلی ئۆمەر)

٥٩- سالار ئەمیر عاز عەزیز (سالار شەهید کاکۆ)

٦٠- عەباس مەمەند عەباس

٦١- سەگڤان تۆفیق ئەحمەد قادر

٦٢- کەمال عەباس حەسەن

٦٣- ئاراس ئەحمەد قادر منەوەر (ئاراس قالەمنەوەر)

٦٤- سەرهەد شەمس قادر غەفووری

٦٥- حەسکۆ عەزیز ئیبراهیم کۆلەکەی

٦٦- فازڵ ئیبراهیم مەجید (شێخ فازڵ)

٦٧- عیسا خدر جووجک

٦٨- حاجی ڕەمەزان محەمەد (حەجی خەنجەر)

٦٩- ئیبراهیم ئەحمەد ئەمین (موهەندس ئیبراهیم)

٧٠- دکتۆر موحسن عەبدوڵا عەلی

٧١- موسا موسا مستەفا (بەدەل بەندی)

٧٢- عەبدولکەریم قاسم محەمەد (کەریم ئیتیتی)

٧٣- عزەدین سەعدۆساڵح

٧٤- تاڵب سادق حوسێن

٧٥- نەجم عەبد موراد (ئەبو شیرین فەیلی)

٧٦- عەبدوستار محەمەد عەلی

پرۆگرامی پارتی دیموکراتی کوردستان

کۆنگرەی ١٤

٣ - ٦/١١/٢٠٢٢

دهۆك

پێرست

دەروازەی یەکەم: ناساندنی پارتی	٣
دەروازەی دووەم: ئامانجەکانی پارتی	٥
بەشی یەکەم: ئامانجە نەتەوەییەکان	٥
بەشی دووەم: ئامانجە نیشتمانییەکان	٧
بەشی سێیەم: ئامانجە هەرێمایەتی و نێودەوڵەتییەکان	٩
دەروازەی سێیەم: پرەنسیپ و ستراتیژییەکانی پارتی	١١
بەشی یەکەم: لە بواری پەرەپێدانی سیستمی سیاسی و بنەماکانی حوکمڕانیدا	١١
بەشی دووەم: لە بواری سەرەوەریی یاسا و سەربەخۆیی و کارایی سیستمی دادوەریدا	١٢
بەشی سێیەم: لە بواری ئابووری و کارگێڕی و داراییدا	١٣
بەشی چوارەم: لە ئاستی مرۆیی و کۆمەڵایەتیدا	١٦
بەشی پێنجەم: لە ئاستی فەرنگی و خزمەتگوزارییە کۆمەڵایەتییەکاندا	١٩

دەروازەی یەکەم

ناساندنی پارتی

ماددەی (١): ناوی پارتی

پارتی دیموکراتی کوردستان

ماددەی (٢): پێناسە

پارتی دیموکراتی کوردستان، پارتێکی دیموکراتی نیشتمانیی جەماوەرییە، بڕوای بە مافەکانی مرۆڤ، دادپەروەریی کۆمەڵایەتی، گەشەپێدانی بەردەوام، فرەیی سیاسی و نەتەوەیی و ئایینی و کولتووری، پێکەوەژیانی ئاشتیانە، ئازادییەکان و یەکسانی، مافی بڕیاردانی چارەنووس بۆ نەتەوەی کورد و گەلی کوردستان هەیە. بە شێوازە دیموکراسی و مەدەنییەکان لەسەر بنەمای بیروباوەڕ و ڕێبازی بارزانیی نەمر تێدەکۆشێت و سوود لە ئەزموونی گەلانی دیکەش وەردەگرێت.

ماددەی (٣): بنەما هزرییەکانی کاری پارتایەتی

پارتی لەسەر ئەم بنەما هزریانەی خوارەوە خەباتی نەتەوەیی و نیشتیمانی و دیموکراسیی خۆی بەڕێوە دەبات:

یەکەم: وەکو حزبێکی دیموکراتیی جەماوەریی پێشکەوتنخواز، نوێنەرایەتیی نەتەوەی کورد و گەلی هەرێمی کوردستان لە عێراق دەکات، پشتبەستن بە ڕێبازی بارزانیی نەمر، بڕوابوون بە مافی چارەنووس، لە پێناوی مافە ڕەواکانیان تێدەکۆشێت.

دووەم: پارتی باوەڕی بە دەستاودەستکردنی ئاشتیانەی دەسەڵات هەیە و، گەل سەرچاوەی دەسەڵاتەکانە. بە گوێرەی بنەما دیموکراسییەکان کە خۆیان لە کێبڕکێی ئاشتیانەی سیاسی و هەڵبژاردنی ئازاد و دەوری دەبیننەوە، دەسەڵاتەکان ئاڵوگۆڕ دەکرێن.

سێیەم: لە گۆڕەپانی سیاسیی عێراقیدا وەکو پارتێکی دیموکراتیخواز کار بۆ چەسپاندنی

سیستمی دیموکراسیی فیدراڵی دەکات. لەسەر بنەماکانی هاوبەشێتیی ڕاستەقینە و هاوسەنگی و بەشداریی کارا بۆ بەدیهێنانی مافە ڕەواکانی گەلی کورد و کوردستان لە چوارچێوەی دەستووری هەمیشەیی عێراقی فیدراڵدا.

چوارەم: پارتی باوەڕی بە فرەپێکهاتەیی لە هەرێمی کوردستان هەیە و، دان بە مافی پێکهاتەکاندا دەنێت. خەبات دەکات بۆ هێنانەکایەی کۆمەڵگایەک، لەسەر بنەمای هاووڵاتیبوون و یەکسانی و ڕێزگرتنی مافی هەمووان، بێ ڕەچاوکردنی ڕەگەز و ئایین و مەزهەب و جیاوازییە کولتوورییەکان.

پێنجەم: پارتی باوەڕی بە ڕەوایەتیی دۆزی گەلی کورد و گەلانی دیکەی ناوچەکە هەیە و تێدەکۆشێت بۆ ئەوەی لە ژێر ڕۆشنایی بنەماکانی یاسای نێودەوڵەتی و پرەنسیپەکانی مافی مرۆڤ و بنەما چەسپاوەکانی مافی گەلان لە چارتەری نەتەوە یەکگرتووەکان و دامەزراوە نێودەوڵەتییەکانی دیکە، هەمووان پێکەوە لە ئاشتی و ئارامی لە ناوچەکەدا بژین و زەمینەی ژیانێکی شایستە و ڕێزلێگیراو بۆ هەموو لایەك فەراهام بکرێت.

دەروازەی دووەم

ئامانجەکانی پارتی

بەشی یەکەم:

ئامانجە نەتەوەییەکان

ماددەی (٤):

یەکەم: هێنانەدیی مافی بڕیاردانی چارەنووسی نەتەوەی کورد و گەلی کوردستان بە شێوازی تێکۆشانی ئاشتیانە و دیموکراسیانە.

دووەم: پشتیوانیکردن لە دۆزی ڕەوای نەتەوەی کورد لە پارچەکانی دیکەی کوردستان لە پێناوی هێنانەدیی مافە نەتەوەیی و نیشتیمانییەکانیان بە ڕێگای خەباتی ئاشتیانە و دیموکراسیانە.

ماددەی(٥): پتەوکردنی پەیوەندیی دۆستانە و بەهێزکردنی هەماهەنگی و گیانی هاوکاریکردنی یەکتر لەگەڵ سەرجەم ڕێکخراو و پارتە سیاسییە دیموکرات و ئاشتیخوازەکان.

ماددەی(٦): ناساندنی ئەو تاوانانەی دەرهەق بەگەلی کوردستان کراون بە کۆمەڵگای نێودەوڵەتی و دواکردنی گەرەنتی ناوخۆیی و نێودەوڵەتی بۆ دووبارەنەبوونەوەیان.

ماددەی (٧):

یەکەم: هێنانەدیی یەکێتیی خاك و گەلی کوردستان بە پێی ڕاستییە مێژوویی و جوگرافییەکان و، گێڕانەوەی هەموو ناوچە کوردستانییەکانی دەرەوەی ئیدارەی هەرێم بۆ سەر هەرێمی کوردستان بەپێی ڕێکارە دەستوورییەکان.

دووەم: پەرەپێدانی فرەیی سیاسی و پتەوکردنی کولتووری دیالۆگ و لێبووردەیی لە ناو ماڵی کوردستانیدا.

ماددەی (٨):

یەکەم: داکۆکیکردن لە مافی هەموو ئەو کوردانەی کە لە ناوچەکانی تری عێراق نیشتەجێن وەکو بەشێکی دانەبڕاو لە گەلی کوردستان.

دووەم: داکۆکیکردن لە مافەکانی کوردستانیانی دیاسپۆرا و پتەوکردنی پەیوەندییە کۆمەڵایەتی و ئابووری و سیاسی و کولتوورییەکان لەگەڵیاندا.

ماددەی(٩): پاراستن و پەرەپێدانی شوناسی نەتەوەیی و نیشتمانی **لەناو ڕۆڵەکانی نەتەوەکەماندا.**

بەشی دووەم:

ئامانجە نیشتیمانییەکان

ماددەی (١٠): پارێزگاری لە مانەوە و یەکپارچەیی و بەهێزکردنی قەوارە و دامەزراوە دەستوورییەکانی هەرێمی کوردستان.

ماددەی (١١): دانانی دەستوورێکی دیموکراتی بۆ هەرێمی کوردستان.

ماددەی (١٢): پاراستنی هەموو ئەو دەستکەوتە نەتەوەیی و سیاسی و ئابووری و کولتوورییانەی کە لە ئەنجامی خەبات و قوربانیدانی گەلی کوردستان و پێشمەرگە و هێزە سیاسییەکان و خوێنی شەهیدانەوە بەرهەم هاتوون.

ماددەی (١٣):

یەکەم: چاسپاندن و پتەوکردنی یەکریزیی نیشتیمانی و ئاشتیی ناوخۆیی و پێکەوەژیان و گیانی لێبووردەیی لە نێوان هەموو پێکهاتە نەتەوەیی و ئایینییەکانی هەرێمی کوردستان و عێراق.

دووەم: مسۆگەرکردنی مافە نەتەوەیی و کولتووری و ئیدارییەکانی تورکمان و کلدان سریان ئاشوری و ئەرمەن لە هەرێمی کوردستان و عێراق.

ماددەی (١٤): گەشەپێدانی کۆمەڵگایەکی مەدەنی هاوچەرخ، کە سەروەریی یاسا و دادپەروەری و هاودەرفەتی و رێزگرتنی ئازادییە کەسی و گشتییەکان تێیدا فەراهەم بێت.

ماددەی (١٥): چەسپاندنی سیستمی دیموکراتیی پەرلەمانیی فیدراڵی لە عێراقدا، بە شێوەیەک هاووڵاتیبوونی تەواو بۆ عێراقیەکان گەرەنتی بکات و ببێتە هۆی مسۆگەرکردنی بەشداریی هەموو پێکهاتەکانی عێراق لە دامەزراوە دەستوورییەکاندا لەسەر بنەماکانی هاوبەشی و سازان و هاوسەنگی.

ماددەی (١٦): چارەسەرکردنی کێشەکانی نێوان حکوومەتی هەرێمی کوردستان و حکوومەتی عێراقی فیدراڵ بەپێی دەستووری هەمیشەیی و، جێبەجێکردنی تەواوی برگە و ماددەکانی وەکو خۆی.

ماددەی (١٧): هێنانەدیی بەرژەوەندی سیاسی و نیشتیمانیی هاوبەش لە ڕێگای پەیوەندیی ئەرێنی و هاوسەنگ لەگەڵ هێز و لایەنە سیاسییەکانی کوردستان و عێراق.

ماددەی (١٨): زیاتر بەنیشتیمانیکردنی سیاسەتی دەرەوە و، دامەزراوەی سەربازی عێراق بە شێوەیەک کە نەکرێتە ئامرازی ململانێی سیاسیی ناوخۆیی لە نێوان حکوومەتی فیدراڵی و حکوومەتی هەرێمەکان و لە دژی گەلانی عێراق بەکارنەهێندرێت، هەروەها ببێتە بەرجەستەکەری بەرژەوەندیی گشتیی سەرجەم پێکهاتە نەتەوەیی و ئاینییەکان، بەپێی دەستوور.

ماددەی (١٩): پابەندکردنی کۆماری عێراقی فیدراڵ کە بەرپرسیارێتیی (گێڕانەوە، قەرەبووکردنەوە و ڕازیکردن) بگرێتە ئەستۆ لە بەرامبەر ئەو زیانانەی بە گەلی کوردستان کەوتوون بە هۆی تاوانەکانی جینۆساید، تاوانەکانی دژ بە مرۆڤایەتی، تاوانەکانی جەنگ و ئەو پێشێلکاریانەی مافی مرۆڤ کە لە لایەن حکوومەتە یەک لە دوای یەکەکانی عێراق ئەنجام دراون.

بەشی سێیەم:

ئامانجە هەرێمایەتی و نێودەوڵەتییەکان

ماددەی(٢٠): کارکردن بۆ بەدەستهێنانی دانپێدانانی نێودەوڵەتی بە تاوانەکانی جینۆساید و تاوانەکانی دژ بە مرۆڤایەتی و تاوانەکانی جەنگ، کە بەرامبەر بە گەلی کوردستان ئەنجام دراون.

ماددەی (٢١): کارکردن لەسەر پابەندکردنی دەوڵەتی عێراق بە رێزگرتن و پابەندبوون و پیادەکردنی تێکڕای بەڵگەنامە و پەیماننامە نێودەوڵەتییەکان بە تایبەت ئەوانەی پەیوەنددارن بە مافەکانی مرۆڤ و مافی پێکهاتەکان و مافی بڕیاردانی چارەنووس.

ماددەی (٢٢): پتەوکردنی پەیوەندیی دۆستانە لە نێوانی هەرێم و وڵاتانی دراوسێ لەسەر بنەمای پرەنسیپی بەرژەوەندیی هاوبەش و رێزلەیەکترگرتن و دراوسێیەتیی باش و دەستوەرنەدان لە کاروباری ناوخۆیی یەکتر و چارەسەرکردنی ئاریشە و گرفتەکان بە شێوازی ئاشتیانە و بەپێی بنەماکانی یاسای نێودەوڵەتیی گشتی.

ماددەی (٢٣): وەرگرتنی سیفەتی چاودێر بۆ هەرێمی کوردستان لە رێکخراوی نەتەوەیەکگرتووەکان و دامەزراوەکانی.

ماددەی (٢٤): پەرەدان بە پەیوەندییە سیاسی و ئابووری و کولتوورییەکانی هەرێم لەگەڵ وڵات و هەرێم و گەل و رێکخراوە نێودەوڵەتییەکان و تێکۆشان بۆ ئەوەی هەرێم و دامەزراوەکانی ببنە ئەندامی رێکخراوە هەرێمی و نێودەوڵەتییە ناحکوومییەکان.

ماددەی (٢٥): دروستکردنی پەیوەندیی دۆستانە و هاریکاریی لەگەڵ ئەو گەل و حیزب و کەسایەتی و رێکخراوە ناحکوومییانەی پشتگیری و بروایان بە مافەکانی گەلی کوردستان هەیە.

ماددەی (٢٦): پاراستن و بەهێزکردنی پێگەی نێودەوڵەتیی قەوارەی سیاسی و دەستووریی هەرێمی کوردستان لە ڕێگای بەدەستهێنانی پشتیوانیی نێودەوڵەتیی زیاتر و مانەوە لە چوارچێوەی هاوپەیمانێتییە نێودەوڵەتییەکانی تایبەت بە ڕووبەڕووبوونەوەی تیرۆر لە پێناوی هێنانەدیی ئاشتی و ئاسایشی نێودەوڵەتی لە ناوچەکەدا.

دەروازەی سێیەم

پرەنسیپ و ستراتیژییەکانی پارتی

بەشی یەکەم:

لە بواری پەرەپێدانی سیستمی سیاسی و بنەماکانی حوکمڕانیدا

ماددەی (٢٧): بەهێزکردنی سیستمی پەرلەمانی دیموکراتی کوردستان-عێراق بە پشتبەستن بە پرەنسیپەکانی: گەل سەرچاوەی دەسەڵاتە، لێکجیایی و هاوسەنگیی نێوان دەسەڵاتەکان، سەربەخۆیی و کارایی دامەزراوەکان، سەروەریی یاسا، پاراستنی ماف و ئازادییەکان.

ماددەی (٢٨): ڕێزگرتنی مافەکانی مرۆڤ و ئازادییە بنەڕەتییەکان.

ماددەی (٢٩): ڕێزگرتن لە پرەنسیپی شەفافیەت و لێپرسینەوە و سزا و پاداشت لە حوکمڕانیی هەرێم و عێراق.

ماددەی (٣٠): پابەندبوون بە سەروەری یاسا و یەکسانی لە بەردەمیدا بەبێ ئەوەی جیاوازی بکرێ بەهۆی نەتەوە، ڕەگەز، ئایین و ئایینزا، یان پێگەی کۆمەڵایەتی و سیاسییەوە.

ماددەی (٣١): دەستەبەرکردنی ئازادیی ڕۆژنامەوانی و ئازادیی ڕادەربڕین و کارکردن بۆ ئەوەی ئامرازەکانی ڕاگەیاندن ببنە میکانیزمی کارا و بەرپرس بۆ داکۆکیکردن لە ماف و ئازادییەکانی گەلی هەرێمی کوردستان و عێراق.

ماددەی (٣٢): بڕوابوون بە کاری ئۆپۆزسیۆنی سیاسی و پەرلەمانی وەک پێویستییەکی بنەڕەتی سیستمی دیموکراسی.

ماددەی(٣٣): هەوڵدان بۆ بەهێزکردنی بنەمای دامەزراوەیی لەنێو دامەزراوە دەستووری و سیاسییەکانی هەرێمی کوردستان و عێراق و، ڕێگریکردن لە دەستێوەردان و کاریگەریی هێزە کۆمەڵایەتی و سیاسییەکانی دەرەوە.

ماددەی (٣٤): چەسپاندنی مۆدێلی حوکمڕانیی باش، بۆ ئەوەی باشترین خزمەتگوزاریی گشتی پێشکەشی گەلی هەرێمی کوردستان بکات.

بەشی دووەم:

لە بواری سەروەریی یاسا و سەربەخۆیی و کارایی سیستمی دادوەریدا

ماددەی (٣٥): بەهێزترکردنی سەروەریی یاسا و سەربەخۆکردن و کاراترکردنی دادگاکان و سیستمی دادوەری، کە یەکێکن لە پایەکانی حوکمڕانیی باش و وەڵامدەرەوە.

ماددەی (٣٦): نەهێشتنی هیچ جۆرە دەستێوەردانێکی سیاسی و کۆمەڵایەتی لە کاری دادگاکان، لە پێناوی ئەوەی کە حوکمی یاسا بەسەر هەمووان‌دا جێبەجێ بکرێت و هاووڵاتیان لە سێبەری سەروەریی یاسادا ئەرک و مافەکانی خۆیان پیادە بکەن.

بەشی سێیەم:

لە بواری ئابووری و کارگێڕی و داراییدا

ماددەی (٣٧): بواری ئابووری

پارتی کار دەکات بۆ بنیاتنانی ئابووریەکی بەهێز، سەربەخۆ، نوێبوونەوە و هەمەچەشنکردنی سەرچاوەکانی داهات لە کوردستان. ئەمەش بە پەیرەوکردنی سیستمی ئابووریی بازاڕ و فەراهەمکردنی ژینگەیەکی لەبار بۆ کەرتی تایبەت تا بەشدارییەکی کارا لە بووژاندنەوە و پەرەپێدانی ژێرخانی ئابووری و دروستکردنی هەلی کار بۆ خەڵک بکات. هەروەها کار بۆ پێکەوەکارکردنی کەرتی گشتی و تایبەت – (Public Private Partnership -PPP) دەکەین.

ماددەی (٣٨): بواری کارگێڕی

پارتی کاردەکات بۆ دووبارە ئەندازە دانانەوەی سیستم و پەیکەری دامودەزگاکانی هەرێمی کوردستان، بە شێوەیەك کە بەرژەوەندی گشتی و رەزامەندیی هاونیشتمانیان چەقی سەرجەم پرۆسەکان بێت و، پەیرەوکردنی حوکمڕانی باش (الحكم الرشيد) و حکوومەتی ئەلیکترۆنی و بەدامەزراوەییکردنی دەزگاکان، ئامراز بێت بۆ گەیشتن بە چارەسەرکردن و رێگریکردن لە کێشەکانی گەندەڵیی کارگێڕی و زێدەڕۆیی رۆتین، زامنی بەرجەستەکردنی پرەنسیپەکانی بەشداریکردنی لە بڕیاردان و رەخساندنی دەرفەتی یەکسان لە کارکردن و پیشەدا.

ماددەی (٣٩): بواری دارایی

پارتی کار دەکات بۆ پێداچوونەوە بە سیستم و پەیکەری کەرتی دارایی و بانک بۆ ئەوەی لەسەر بنەماکانی دەربڕین، ڕوونێتی و لێپرسینەوە (الافصاح، الشفافية، المسائلة) بۆ گێڕانەوە و پتەوکردنی متمانە بەو کەرتە. ئەمەش لە پێناوی ئەوەی کە ڕۆڵی خۆی لە بەگەرخستن و خولانەوەی سەرمایەدا بگێڕێت. هەروەها بۆ ئەوەی کە بەشداریی هەرێمی کوردستان لە دارشتن و رێکخستنی سیاسەتی دارایی و نەختینەیی عێراق مسۆگەر بکرێت و شایستە داراییەکانی خەڵکی کوردستان دەستەبەر بکرێن.

ماددەی (٤٠): بواری سامانە سرووشتییەکان

پارتی کار دەکات بۆ ئەوەی سامانە سرووشتییەکان بە شێوەیەکی زانستی دەربهێندرێن و بەکار بهێندرێن، بە جۆرێک نەبنە تاکە سەرچاوەی داهات و زیان بە فرەجۆریی کەرتی ئابووریی وڵات نەگەیەنن. بەڵکو ببنە سەرچاوەیەکی گرنگی داهات بۆ ئەوەی کەرتەکانی دیکەی ئابووری ببوژێننەوە و فرە سەرچاوەیی داهات بپارێزن.

ماددەی (٤١): کەرتی کشتوکاڵ

پارتی کار دەکات لە پێناو بووژاندنەوە و پەرەپێدان و بەپیشەسازیکردنی کەرتی کشتوکاڵ و، هاندان و پێشخستنی توانای جووتیاری خۆماڵی و دابینکردنی پێداویستییەکانیان، بۆ ئەوەی ئاسایشی خۆراك مسۆگەر بکەن و هەرێم بگەیەننە ئاستی خۆبژێوی (الاکتفاء الذاتي)و زەمینەسازی بۆ بەبازارکردنی بەرهەمەکانیان لە ئاستی ناوخۆ و دەرەوە.

ماددەی (٤٢): کەرتی پیشەسازی

پارتی کار دەکات بۆ پەرەپێدانی کەرتی پیشەسازی لە کوردستاندا، ئەمەش لە پێناوی هەمەچەشنکردنی سەرچاوەکانی داهات و زیادکردنی هەلی کار و بەرهەمی خۆماڵی بە سوودوەرگرتن لە تەکنۆلۆژیای سەردەم و کەرستەی خاوی خۆماڵی و هەماهەنگی لەگەڵ وڵاتە پێشکەوتووەکان. بۆ ئەم مەبەستە کار دەکەین بۆ کردنەوەی ناوچەی ئابووریی ئازاد و دروستکردنی ناوچە پیشەسازییەکان و گرنگیدان بە پرۆژەی بچووک و مامناوەند، بە سوودوەرگرتن لە سەرچاوەی بەرهەمهێنانی ناوخۆیی.

ماددەی (٤٣): کەرتی گەشتیاری

پارتی کار دەکات بۆ ئەوەی کەشوهەوا و شوێنە گەشتیارییە جیاوازەکانی کوردستان ببنە سەرچاوەیەکی دیکەی داهاتی نیشتیمانی. ئەمەش لە ڕێگای سەرمایەگوزاریی کەرتی تایبەت و بایەخی زیاتری کەرتی گشتی بە گەشتوگوزار و شوێنەوار و ناوچە دێرینەکانی کوردستان بۆ ئەوەی بە جۆرێک ڕێکبخرێن کە هەلی کاری ناوخۆیی زیاد بکەن و ببنە ناوچەی گەشتیاریی چوار وەرزە و سەرنجی گەشتیاریی ناوخۆیی و هەرێمی ڕابکێشن.

ماددەی (٤٤): کەرتی بازرگانی

پارتی کاردەکات بۆ بووژانەوەی کەرتی بازرگانی لە کوردستان لە رێی ئاسانکاریی بازرگانیی ناوخۆیی و هەرێمی و نێودەوڵەتی، بۆ ئەوەی کاڵاکان بە نرخێکی گونجاو بگەنە خەڵک و بەرهەمی خۆماڵییش لە بازاڕەکانی عێراق و ناوچەکەدا ساغ بکرێنەوە و کوالیتیمان بەرز بکرێتەوە.

بەشی چوارەم:

لە ئاستی مرۆیی و کۆمەڵایەتیدا

ماددەی (٤٥): لە ئاستی خێزان

پارتی کار دەکات بۆ بەدیهێنانی خێزانێکی تەندروست و بەختەوەر و هۆشیار، بە ڕەچاوکردنی بنەماکانی خێزانی تەندروست و، پاراستنی خێزان و ڕێزگرتن لە تایبەتمەندی و بەها کۆمەڵایەتییەکانی، بە شێوازێك خێزان پێگەیەکی کۆمەڵایەتیی بەهێزی هەبێت لە ڕووی ڕێزگرتن لە بەها و تایبەتمەندییە گشتییەکان و بەهەندوەرگرتنی بژێوی و بە یاسا پارێزگاری لێ بکرێت.

ماددەی (٤٦): لە ئاستی تاك

کارکردن بۆ پێگەیاندن و هۆشیارکردنەوەی تاك، بۆ ئەوەی ببێتە کەسێکی کارا و بەرهەمهێنەر و داهێنەر، کە بتوانێت خزمەت بە کۆمەڵگا و دامودەزگاکانی بکات.

ماددەی (٤٧): لە ئاستی منداڵ

هێنانەکایەی کەشێکی لەبار و پێشکەوتوو لە ڕووی پەروەردەیی و تەندروستیی دوور لە توندوتیژیی دەروونی و جەستەیی بۆ منداڵان، بە لەبەرچاوگرتنی جاڕنامەی مافەکانی منداڵ و بەڵگەنامە نێودەوڵەتییەکان.

ماددەی (٤٨): لە ئاستی بەساڵاچووان

پارتی کار دەکات بۆ پەرەپێدانی زیاتر بە خزمەتگوزارییەکانی تایبەت بەساڵاچووان، وەك توێژێکی بەنرخ و ماندونەناسی کۆمەڵگا، بە جۆرێك سوود لە توانا و ئەزموونەکانیان وەربگیرێت و، بە ڕێزەوە لێیان بڕواندرێت و ژیانێکی ئارام و شایستەیان بۆ مسۆگەر بکرێت.

ماددەی (٤٩): لە ئاستی ئافرەتان

ڕەخساندنی کەشێکی لەباری کۆمەڵایەتیی تەندروست و دوور لە جیاکاری و دەمارگیریی ڕەگەزی، کە تێیدا یەکسانی و هاوسەنگیی نێوان نێر و مێ لە هەمبەر بەشداریکردنێکی کارا، بەرپرسیاریەتی و سەرکردایەتیکردن، بنیادنان و پێگەیاندن لە گشت کایەکانی ژیانی سیاسی و حوکمڕانی، ئیداریی، ئابووری، کۆمەڵایەتی، ڕۆشنبیریی و زانستی و خزمەتگوزاری و ڕێکخراوەیی مسۆگەر بکات.

ماددەی (٥٠): لە ئاستی قوتابیان

قوتابی توێژێکی گرنگ و پڕبایەخی کۆمەڵگای کوردستانە، پارتی لە ڕێگای پشتگیریکردنی یەکێتیی قوتابیانی کوردستان و دامەزراوە پەیوەندیدارەکانەوە خزمەتی ئەو توێژە دەکات، بە جۆرێك:

- ڕەخساندنی دەرفەتی یەکسانیی خوێندن و فێربوون بۆ هەموو قوتابیان، **بەبێ هیچ جۆرە جیاکارییەکی ئایینی، نەتەوەیی و ڕەگەزی.**

- برەودان بە پێشخستنی بواری پەروەردە و فێرکردن کە بەرزکردنەوەی ئاستی زانستیی قوتابیان تێیدا ڕەنگ بداتەوە.

- گەشەپێدانی هەست و هۆشیاری نیشتیمانی ونەتەوەیی و ژینگەپارێزی قوتابیانی کوردستان.

-قوتابیان لەسەر بنەمای فرەیی و نادەمارگیریی (ئایینی) پەروەردە بکرێن، بە جۆرێك کە خزمەتی زیاتری دەستەبەرکردنی ئاشتی کۆمەڵایەتی بکات.

ماددەی (٥١): لە ئاستی لاوان

ڕەخساندنی زەمینەی گونجاو بۆ پێگەیاندن و گەشەپێدانی هزری، تەندروستی، فەرهەنگی، ئازادیی کاری ڕێکخراوەیی مەدەنی بۆ لاوانی کوردستان، لە پێناو بەگەڕخستنی لێهاتوویی و توانستیان و، دابینکردنی دەرفەتی کاری گونجاو و بەشدارییەکی کاریگەر و بەرهەمهێن بۆ پێشڤەچوونی کۆمەڵگا.

ماددەی (٥٢): لە ئاستی شەهید و قوربانیانی جینۆساید

یەکەم: ڕەخساندنی ژیانێکی ئاسوودە و سەربەرزانە بۆ خانەوادەی شەهیدان و زیندانیانی

سیاسی و قوربانیانی تاوانە یەک لە دوای یەکەکانی کیمیاباران، ئەنفال، کۆمەڵکوژیی خەڵکی کوردستان.

دووەم: کۆکردنەوە و دۆکیۆمێنتکردن و، پاراستنی هەموو زانیاریی و بەڵگەنامەکانی پەیوەست بە تاوانەکانی کۆمەڵکوژی، وەک بەشێک لە سەروەرییەکانی مێژووی گەلی کوردستان. قەرەبووکردنەوەی قوربانیان لەلایەن حکوومەتی عێراق و، ناساندنی ئەو مێژووە بە نەوەکانی داهاتوو، دانانان بە تاوانی جینۆسایدی خەڵکی کوردستان لە ناوەندی نێودەوڵەتی و بەدەستهێنانی پاڵپشتیشیان لە پێناو پاراستنی گەلی کوردستان لە دووبارەبوونەوەی ئەو تاوانانە.

سێیەم: هەوڵدان بۆ قەرەبوونکردنەوە و گەڕانەوەی هەموو ئەو هاووڵاتیانەی کوردستان لە پێکهاتەکانی (ئێزدی، کریستیان، شەبەک و کاکەیی) بۆ ناوچەکانیان کە بە هۆی پەلامارەکانی داعش و گرووپە تیرۆریستییەکانی دیکە زیانیان بەر کەوتووە. هەروەها هەوڵدان لەگەڵ دامەزراوەکانی حکوومەتی عێراق و ئاژانسە نێودەوڵەتییەکان بۆ ئەوەی چارەنووسی ڕفێندراو و بێسەروشوێنەکان دەستنیشان بکرێت.

چوارەم: بایەخدان بە گەشەپێدانی (گەشتوگوزاری تاریك- Dark Tourism) بۆ زیاتر ناساندنی پرۆسەکانی جینۆساید.

ماددەی (٥٣): لە ئاستی خاوەن پێداویستی تایبەت

دەستەبەرکردنی سیستمی خزمەتگوزاریی تەندروستی و پەروەردەیی پێشکەوتوو بۆ خاوەن پێداویستیی تایبەت، بە هەموو جۆرەکانیان، ڕێزگرتن لێیان و بەرزکردنەوەی ئاستی هۆشیاریی کۆمەڵگا لەو بارەیەوە و، مسۆگەرکردنی ژیانێکی ئاسوودە و شایستە بۆ ئەو توێژە. پارتی کار دەکات بۆ زامنکردنی ژیانێکی ئاسوودە و بەدەستهێنانی مافەکانیان وەك فێرکردن و چارەسەری و دووبارە شیاندنیان و گونجاندنیان لەناو کۆمەڵگا بە پێی بەڵگەنامە و ڕێککەوتننامانە نێودەوڵەتییەکانی تایبەت بەم توێژە.

بەشی پێنجەم :

لە ئاستی فەرهەنگی و خزمەتگوزارییە کۆمەڵایەتییەکاندا

ماددەی (٥٤): لە ئاستی پەروەردە و پێگەیاندنی زانستی

یەکەم: دەستەبەرکردنی کۆمەڵگایەکی خوێندەوار و ئاستبەرزی زانستی، بە ڕێگای فەراهەمکردنی سیستمێکی پەروەردە و فێرکردنی پێشکەوتوو لە هەردوو کەرتی گشتی و تایبەت، هاوتەریب لەگەڵ پێشکەوتنی جیهانی، بۆ هەموو چین و توێژێک کە خزمەت بە زانست و ئاشتەوایی کۆمەڵایەتی، نەهێشتنی دەمارگیریی ئایینی، جیاکاریی ڕەگەزی، گەشەسەندنی هەستی نیشتیمانپەروەری و هێنانەکایەی کۆمەڵگایەکی بەرهەمهێن بکات.

دووەم: بەرزکردنەوەی ئاستی زانستیی زانکۆ و پەیمانگاکانی کوردستان، بە جۆرێک بەرهەمهێنانی تاکی کارامە و بەتوانا بۆ گشت سێکتەرەکانی ژیانی کۆمەڵگا مسۆگەر بکات.

سێیەم: پەرەدان بە توێژینەوەی زانستیی لەسەر بنەما و ستانداردی نێودەوڵەتی بۆ ئەوەی دامەزراوە مەعریفی و هزرییەکان ببنە بەرهەمهێنەری هزر و سیاسەت بۆ بەڕێوەبردن و پێشکەوتنی کوردستان.

چوارەم: کارکردن بۆ زمانێکی ستاندارد.

ماددەی (٥٥): لە ئاستی تەندروستی

پێشخستن و باشترکردنی سیستمی تەندروستی، بە مەبەستی دابینکردنی خزمەتگوزاری تەندروستی لە بواری خۆپاراستن و، هۆشیاری تەندروستی و چارەسەر و دووبارە شیاندنی پزیشکی و تەندروستی بە کوالێتی (جۆری)ی بەرز، بۆ هەموو دانیشتووانی کوردستان.

ماددەی (٥٦): لە ئاستی پێشمەرگە و ئاسایش

یەکەم: پێشمەرگە سیمبوولی بەرخودان و پارێزگاریکردنە لە ماف و ئازادی و سەروەریی خاکی کوردستان، پارتی ڕۆڵی خەبات و قوربانیدانی ئەو توێژە بەرز دەنرخێنێت و، کاردەکات بۆ ڕێکخستن و یەکخستنی هێزی پێشمەرگەی کوردستان و بەهێزکردنی توانای و کارامەییان

لە بەرگریکردندا بە شێوەیەکی مۆدێرن و، دابینکردنی ژیانێکی شایستە بۆیان.

دووەم: هێزەکانی ئاسایش و هەواڵگری کوردستان ڕۆڵێکی مەزن و سەرەکی لە پاراستنی ئاسایشی هاووڵاتیانی کوردستان و بەرگریکردن لە دەسکەوتەکانی گەلەکەمان دەگێڕن، بۆیە پارتی بە سوودوەرگرتن لە زانست و تەکنۆلۆژیا و ڕێسا و یاسا بەرکارە جیهانییەکان کە خزمەت بە پاراستن و دەستەبەرکردنی ئارامی و ئاسوودەیی زیاتر بە ژیان و ماف و ئازادییەکانی هاووڵاتیان دەکات، هەوڵ دەدات بۆ زیاتر بەدامەزراوەییکردن و پێشخستنی تواناکانی ئەو دامەزراوەیە.

ماددەی (٥٧): لە ئاستی کولتووری

کارکردن لە پێناو پەرەپێدانی کولتووری (ڕۆشنبیری، هونەری، پاراستنی بەڵگەنامە و دەستنووسەکان، کەلەپوور، ئەدەبیات، مێژوو، زمان و هزری نیشتیمانی) کە ڕەنگدانەوەی ڕاستەقینەی کۆمەڵگای کوردستانی بێت و، فرە کولتووری و فرە ئایینی و یەکترقبوڵکردن و ڕێزگرتن لە جیاوازییەکانمان زیاتر تێیدا بەرجەستە بێت، ئەمەش لە پێناو بەرزکردنەوەی ئاستی هزری و هوشیاری و نیشتیمانی کوردستانی بێت.

ماددەی (٥٨): لە بواری ئایینی

ڕۆڵ و بایەخی ئایین لە ڕوانگەی پارتی ئەم بوارانە لەخۆی دەگریت:

یەکەم: پارتی ڕێز لە فرە ئایینی و فرە مەزهەبیی دەگرێت و دەرفەتی یەکسان بۆ باوەڕداران دەڕەخسێنێت و، پشتگیری لە پێکەوەژیانی ئاشتیانە لە نێوان گشت ئایین و ئایینزاکانی کوردستان دەکات و، ڕێگری لە هەر جۆرە بەریەککەوتن و توندوتیژی و چەوساندنەوەیەك لەم بوارەدا دەکات.

دووەم: پارتی وەکو سەرمایەیەکی گرنگ دەڕوانێتە کولتوور و نەریت و شوێنەوارە ئایینییە جیاوازەکان و، لە لەناوچوون دەیانپارێزێت.

سێیەم: پارتی هەوڵ دەدات بۆ سارێژکردنی هەموو ئەو برین و کەلێنانەی کە دەرهاویشتەی شەڕی تیرۆریستانی داعشن و، بوونە هۆی دروستکردنی جۆرێك لە بێمتمانەیی و ڕق لە نێوان پێکهاتە ئایینی و مەزهەبییەکان، بە تایبەتتر لە ناوچە کوردستانییەکانی دەرەوەی ئیدارەی هەرێمی کوردستان.

ماددەی (٥٩): لە ئاستی ژینگە

پارتی کاردەکات بۆ بڵاوکردنەوەی هۆشیاریی ژینگەیی، پاراستنی ژیانی کێوی و جۆراوجۆری بایۆلۆژی، نەبەزاندنی سنوورەکانی توانای ژینگە و سەرچاوە سرووشتییەکان، کەمکردنەوەی پیسبوون بە ڕەچاوکردنی پرەنسیپەکانی گەشەپێدانی بەردەوام لە بەڕێوەبردنی ژینگەدا. هەروەها کار دەکات بۆ ئەوەی بە شێوەی زانستی و بە سوودوەرگرتن لە ئەزموونی وڵاتان، ژینگەی وڵاتەکەمان پاک بکرێتەوە و پانتایی سەوزایی زیاد بکرێت و هاوسەنگی ژینگەیی بپارێزرێت بۆ ڕێگریکردن لە بەبیابانبوون و کارەساتی ژینگەیی و سروشتی. کار دەکەین بۆ پاککردنەوەی هەموو کوردستان لە مین، فراوانکردنی ناوچە پارێزراوە سرووشتییەکان و دووبارە بەکارهێنانەوەی خاشاک بە شێوەی زانستی و مۆدێرن. هەروەها بایەخدان بە دامەزراوەکانی ژینگەپارێزی بۆ ئەوەی هۆشیاریی خۆشەویستی سروشت و ژینگە لە ناو خەڵکدا فراوانتر بکرێت.

ماددەی (٦٠): لە ئاستی شار

پارتی گرنگییەکی تایبەتی بە شار و شارۆچکەکان دەدات و هەوڵی گەشەپێکردن و چارەسەرکردنی کێشەکانیان دەدات. ئەویش لە ڕێگای دامەزراوەکانی شارەوانی، بەجۆرێک کە کارەکانیان بە شێوەیەکی دروست و بە بوونی ماستەرپلان، خزمەتگوزارییە گشتییەکان بە کوالێتی بەرز و بەپێی ستانداردی ئەندازیاری بە هاووڵاتیان بگەیەنێت. لە دانانی پلانی خزمەتکردنیش پشت ببەستێت بە پێوەرەکانی: ژمارەی دانیشتووان و ڕووبەری ناوچەکان و ئاستی پێداویستی بۆ خزمەتگوزاری و ئاستی وێرانبوون و زیانپێگەیشتوویی لە ڕابردوودا.

ماددەی (٦١): لە ئاستی لادێ (گوند)

بایەخدان بە گەشەپێدانی گوند و لادێکانی کوردستان و، ئاوەدانکردنەوەی گوندە وێرانکراوەکان و دابینکردنی خزمەتگوزاریی گشتی بۆ گوند و لادێکان، بە جۆرێك شوێنە نزیک و دوورەدەستەکان بگرێتەوە و زەمینە بڕەخسێندرێت بۆ زیاتر ئاوەدانکردنەوە و گەڕانەوەی خەڵك بۆ گوند و لادێکان، هەروەها گەیاندنی هەموو خزمەتگووزارییەکی شارستانی بۆ گوند، بۆ نەهێشتنی جیاوازییە کۆمەڵایەتییەکان و کەمکردنەوەی فشار لەسەر شارە گەورەکان.

ماددەی (٦٢): لە ئاستی کاری ڕێکخراوە پیشەیی و مەدەنییەکان دا

پارتی گرنگییەکی تەواو بە ڕەخساندنی دەرفەت، ئازادیی کارکردن، چالاکی و کاریی ڕێکخراوەیی کۆمەڵی مەدەنی و ڕێکخراوە پیشەییەکان (یەکێتی- سەندیکا- کۆمەڵە پیشەییەکان)دەدات، لە پێناو:

یەکەم: نوێنەرایەتیکردنێکی ڕاستەقینە و کاریگەری چین و توێژەکانی کۆمەڵگا و بەرگریکردن لە ماف و داخوازییەکانیان.

دووەم: برەودان بە پرۆسەی بەدیموکراسی و بەمەدەنیکردنی کۆمەڵگای کوردستان بە لە بەرچاوگرتنی ڕێککار و بنەما یاسایی و بەها دیموکراسییەکان.

ماددەی (٦٣): لە ئاستی ڕاگەیاندن و میدیا

پارتی پاڵپشتیی و پشتگیریی بەرجەستەکردنی ئازادیی ڕاگەیاندن و میدیایی دەکات، بە جۆرێك لە چوارچێوەی یاسادا ڕێکبخرێت و ڕەنگدانەوەی نیشتیمانی و پیشەیی هەبێت و، لەسەر بنەمای زانستی و پاراستنی ئیتیکی ڕۆژنامەنووسی بەڕێوە بچێت.

ماددەی (٦٤): لە ئاستی سۆشیال میدیادا

پارتی پاڵپشتیی پێشخستن و ڕێکخستنی زیاتری بواری کاری سۆشیالمیدیایی دەکات، بە جۆرێك لە چوارچێوەی یاسادا ڕێکبخرێت و بەها نیشتیمانی و کولتووری و کۆمەڵایەتییەکان تێیدا بپارێزرێن.

ماددەی (٦٥): بواری سیستمی گەیاندنی (کۆمیونیکەیشن) ئەلیکترۆنی و ئینتەرنێت

گەشەپێکردن و ڕێکخستن و گەیاندنی، سیستمی گەیاندنی (کۆمیونیکەیشن) ئەلیکترۆنی و ئینتەرنێت بۆ هەموو شار و شارۆچکە و ناوچەکانی هەرێمی کوردستان، بە جۆرێک کە لە ڕووی کوالێتی و نرخەوە گونجاو بێت بۆ هاووڵاتیانی کوردستان. هەروەها دانانی چوارچێوەی یاسایی بۆ بەکارهێنانیان و پاراستنیان لە خراپ بەکارهێنان بۆ بواری تیرۆر و نانەوەی کێشە کۆمەڵایەتییەکان و پێشێلکردنی مافی تاک و کۆمەڵگا. هەروەها بەرپرسیارێتیی بەکارهێنانی دیاری بکرێت و بەپێی یاسا و ڕێساکان ڕێکبخرێت.

ماددەی (٦٦): له ئاستی خزمەتگوزاریی گشتی

پارتی کار دەکات بۆ دابینکردن و گەیاندنی خزمەتگوزاریی گشتی، بە کوالیتییەکی بەرز بۆ هەموو خەڵکی کوردستان و هەموو شوێنێك بە بێ جیاوازی.

ماددەی (٦٧): خۆشگوزەرانیی گشتی (بەختەوەریی گشتی)

پارتی کار دەکات بۆ بەرزکردنەوەی پێوەرەکانی بەختەوەریی گشتی، کە خۆی لە پێداویستییەکانی خۆشگوزەرانی، کار، بیمەی تەندروستی، پەروەردە و بیمەی کۆمەڵایەتی دەبینێتەوە و، سەقامگیریی دەروونی، کۆمەڵایەتی، سیاسی و ئابووری مسۆگەر دەکات.

پەیڕەوی ناوخۆی

پارتی دیموکراتی کوردستان

کۆنگرەی ١٤

٣ - ٦/١١/٢٠٢٢

دهۆك

پێرست

بەشی یەکەم: چەند پێناسەیەکی بنەڕەتی	٢٧
بەشی دووەم: پرەنسیپە ڕێکخراوەییەکانی پارتی	٢٩
بەشی سێیەم: هاتنەنێو پارتی	٣٠
بەشی چوارەم: پێکهاتەی ڕێکخراوەیی پارتی	٣٤
بەشی پێنجەم: لیژنە و دەستەکانی کۆنگرە	٥٩
بەشی شەشەم: هەڵبژاردنی ئۆرگانەکانی پارتی و نوێنەرانی کۆنگرە	٦٢
بەشی حەوتەم: دارایی پارتی	٦٣
بەشی هەشتەم: سیستمی دیسپلینی پارتایەتی	٦٤

بەشی یەکەم

چەند پێناسەیەکی بنەڕەتی

ماددەی (١): پێناسەی پارتی لە ڕووی ڕێکخراوەییەوە

پارتی دیموکراتی کوردستان، پارتێکی دیموکراتی نیشتمانیی جەماوەرییە، لە یەکگرتنی ئارەزوومەندانەی ئەو تێکۆشەرە دیموکراتخوازانە پێکهاتووە، کە هاوئامانجی و هاوبڕوایی بە پەیڕەو و پرۆگرامی پارتی کۆیکردوونەتەوە و لە ڕیزەکانی پێشەوەی جەماوەردا بۆ بەدیهێنانی ستراتیژیای پارتی خەبات دەکەن، ئەویش بە پێی نەخشە و پلانێکی واقیعبینانە، کە لە مێژووی نەتەوەی کورد و گەلی کوردستان و ئەزموونەکانی بزاڤە ڕزگاریخوازەکەی و کەلەپووری نیشتمانی و خەباتکارانەی بارزانیی نەمرەوە سەرچاوە دەگرێ و سوودیش لە ئەزموونی گەلان دەبینێ بە جۆرێک، کە لەگەڵ واقیعی هەرێمی کوردستان و گۆڕانکارییەکاندا بگونجێ.

ماددەی (٢): ناوی پارتی و کورتکراوەی ناو

بە زمانی کوردی: پارتی دیموکراتی کوردستان (پ.د.ک)

بە ڕێنووسی لاتینی: **Partîya Dêmokrata Kurdistanê (P.D.K)**

بە زمانی ئینگلیزی: Kurdistan Democratic Party (K.D.P)

بە زمانی عەرەبی: الحزب الديمقراطي الكوردستاني (ح.د.ك)

ماددەی (٣): دروشم و هێمای پارتی

ماددەی (٤): ئاڵای پارتی

ڕەنگی ئاڵاکە زەردە، لە ناوەڕاستیدا و لە نێو بازنەیەکی سووردا کورتکراوەی ناوی پارتی (pdk) نووسراوە.

ماددەی (٥): زمانحاڵی پارتی

پێکدێت لە دوو ڕۆژنامەی ناوەندی: (خەبات) بە زمانی کوردی و (التآخي) بە زمانی عەرەبی، هەروەها ماڵپەڕی ئەلیکترۆنی (kdp.info).

بەشی دووەم

پرەنسیپە ڕێکخراوەییەکانی پارتی

ماددەی (٦): پارتی لەسەر ئەم پرەنسیپە ڕێکخراوەییانەی خوارەوە دامەزراوە

١. پەیڕەوکردنی پرەنسیپی دەنگدانی نهێنی بۆ هەڵبژاردنی لیژنەکانی پارتی.

٢. ئۆرگانەکانی خوارەوە بۆ بڕیار و ڕێنوێنییەکانی ئۆرگانەکانی سەرەوە گوێڕایەڵ دەبن، کەمینە بڕیارەکانی زۆرینە قبوڵ و جێبەجێ دەکات، بەڵام مافی ڕادەربڕین و سەرنجدانی هەیە و لە کۆنووسدا تۆمار دەکرێ و نهێنەکان دەپارێزرێ.

٣. ئەو بڕیارانەی لە دەسەڵاتی ئۆرگان و لیژنە و ڕێکخراوەکاندان، تاکەکس بۆی نییە بڕیاریان لێبدات، بەڵام دەبێ پرەنسیپی بەرپرسیاری و ڕای تاکە کەسیش ڕەچاو بکرێ.

٤. پەیڕەوکردنی پرەنسیپی ڕاوێژ و ڕاگۆڕینەوە لەنێو ئۆرگانەکانی پارتیدا.

٥. ڕەخنە و ڕەخنە لە خۆگرتن لەنێو ئۆرگانەکانی پارتیدا پەیڕەودەکرێ نەک لە دەرەوە، هەروەها دەبێت دوور بێت لە تانە و تەشەر و خراپگۆیی.

٦. پابەندبوون بە پرەنسیپی یەکسانیی دەرفەت.

٧. کەسی شیاو بۆ شوێنی شیاو.

٨. پەیڕەوکردنی پرەنسیپی سزا و پاداشت.

٩. سەرکردایەتی بەکۆمەڵ و بەرپرسیاریەتیی هاوبەش.

١٠. گەڕانەوە بۆ ڕای ئۆرگانەکان لە بابەتە هەستیارە نەتەوەیی و نیشتمانییەکاندا.

١١. پەیڕەوکردنی پرەنسیپی جیاکاریی ئەرێنی بۆ پڕکردنەوەی کەمیی ڕێژەی ئافرەت لە ئۆرگان و ڕێکخستنەکانی حزبدا.

١٢. پرەنسیپی گیانی خۆبەخشی.

١٣. پێگەیاندن و تواناسازی، بنەمای کاری پارتایەتییە.

بەشی سێیەم

هاتنە نێو پارتی

ماددەی (٧): پاڵاوتن

یەکەم: ڕێوشوێن و مەرجەکانی پاڵاوتن بۆ هاتنە نێو ڕیزەکانی پارتییەوە.

پاڵیوراو دەبێ ئەم مەرجانەی تێدا بێ:

١. بڕوای بە پرەنسیپە ڕێکخراوەییەکانی پارتی هەبێ و تەمەنی لە شازدە ساڵ کەمتر نەبێ.

٢. ناوبانگی پاک و ڕەفتاری شیاو بێت.

٣. بە تاوانەکانی کۆکوژی و دژ بە مرۆڤایەتی تاوانبار نەکرابێت.

٤. نابێ بەکرێگیراو یان سیخوڕ یان ئەندامی ڕێکخراوێکی تێکدەر بێت.

٥. فۆرمی تایبەت بە هاتنە نێو ڕیزەکانی پارتی پڕبکاتەوە.

٦. فۆرمە پڕکراوەکە لە ڕێی بنکەی ڕێکخستنەوە بە ڕاسپاردەوە بۆ لیژنەی ڕێکخراو بەرز دەکرێتەوە، بۆ ئەوەی بڕیاری لەسەر بدرێت.

٧. ئەگەر داواکە ڕەت کرایەوە، داواکار دەتوانێ لای لیژنەی ناوچە نارەزایی دەرببڕێ و دوابڕیاریش لەم بارەیەوە بۆ لیژنەی ناوچەیە.

٨. ئەگەر داواکەی پەسند کرا، لە یەکێک لە بنکەکانی تایبەت بە پاڵیوراواندا ڕێکدەخرێت و هەموو ئەو مافانەی دەبێت، کە بەپێی ئەم پەیڕەوە پاڵیوراوان هەیانە.

دووەم: ئەرک و مافەکانی پاڵێوراو

أ. **ئەرکەکان**

١. دەبێ بە بەردەوامی بەشداریی کۆبوونەوەکان بکات.

٢. دەبێ بە پرۆگرام و پەیڕەوی ناوخۆ و مێژووی خەباتی پارتی خۆی پەروەردە و گۆش بکات.

٣. دەبێ نهێنییەکانی پارتی بپارێزێ.

٤. دەبێ ئابوونەی مانگانە بدات.

٥. دەبێ بەشداری لە چالاکییەکانی پارتی و کۆڕ و کۆبوونەوە گشتییەکاندا بکات، بە تایبەتی لە پرۆسەی هەڵبژاردنە گشتیەکاندا.

ب. **مافەکان:**

١. مافی ڕادەربڕین و تێبینی و پێشنیاز و پرسیارکردنی هەیە.

٢. مافی بەشداربوونی لە خولەکانی ئامادەسازی و مەشقی تایبەت بە پاڵێوراوانی هەیە.

ماددەی (٨): ئەندامێتی

یەکەم: مەرجەکانی ئەندامێتی

١. بە لایەنی کەمەوە دەبێ شەش مانگ پاڵێوراو بووبێت.

٢. پێداویستییەکانی ماوەی پاڵێوراوێتی سەرکەوتووانە تەواو کردبێت.

٣. تەمەنی لە هەژدە ساڵ کەمتر نەبێت.

٤. دەبێ لە یەکێک لە بنکە یاخود لیژنەکانی پارتیدا ڕێکخرابێ.

٥. دەبێ بە بەردەوامی ئابوونە بدات.

دووەم: ئەرک و مافەکانی ئەندام

أ. ئەرکەکان:

١. کاردەکات بۆ بەدیهێنانی ناوەڕۆکی پرۆگرامی پارتی و بەجێهێنانی بڕیارەکان بەپێی پەیڕەوی ناوخۆ.

٢. دەبێ پابەندی دیسپلینی پارتایەتی بێت و پارێزگاری لە یەکێتیی فکری و ڕێکخراوەیی پارتی بکات و پارێزەری نهێنییەکانی بێت.

٣. کار بۆ بەرزکردنەوەی ئاستی ڕۆشنبیری و سیاسیی خۆی بکات و، ڕۆڵی پێشەنگانەی خۆی لە هۆشیارکردنەوە و پێشخستنی کۆمەڵگادا ببینێت.

٤. دەبێ پەیوەندییەکانی لەگەڵ جەماوەر توندوتۆڵ بێت و ڕێزی بەها و باوەڕەکانی تێکڕای چین و توێژەکانی کۆمەڵگا بگرێت، دەبێ داکۆکیکارانە سیاسەتی پارتی سەبارەت بە دۆزە جۆراوجۆرەکان بۆ خەڵک ڕوون بکاتەوە و هاوکات گرفتەکانی خەڵکیش بۆ چارەسەرکردنیان بە پارتی بگەیەنێت .

٥. دەبێ بایەخێکی تایبەت بە لایەنگران و دۆستانی پارتی بدات و پەیوەندییان لەگەڵ پتەو بکات و هانیان بدات تا بێنە ڕیزی پارتییەوە.

٦. هەرکات شوێنی نیشتەجێبوون یاخود کارەکەی گۆڕا، دەبێ پارتی ئاگادار بکاتەوە.

٧. دەبێ بەشداری لە چالاکییەکانی پارتی و کۆڕ و کۆبوونەوە گشتییەکاندا بکات، بە تایبەتی لە پرۆسەی هەڵبژاردنە گشتییەکاندا.

ب. مافەکان: ئەندام ئەم مافانەی خوارەوەی هەیە:

١. ڕادەربڕین و تێبینیدان و پێشنیازکردن دەربارەی سیاسەتی پارتی لە چوارچێوەی ڕێکخستنەکانیدا.

٢. خۆپاڵاوتن و هەڵبژاردن لە هەموو ئۆرگانەکانی پارتیدا بە پێی پەیڕەوی ناوخۆ.

٣. داواکردنی هاوکاری لە پارتی لە کاتی پێویستدا و وەرگرتنی یارمەتی لە کاتی زیانلێکەوتنی ماددی یان مەعنەوی بە هۆی خەباتی پارتایەتییەوە.

٤. لەکاتی سزادانیدا مافی تانەلێدانی لە بەردەم ئۆرگانی بەرزتری حزبدا هەیە.

٥. بۆی هەیە دەست لە پارتی بکێشێتەوە.

ماددەی (٩): کادیر

یەکەم: پێناسەی کادیر

کادیر ئەو ئەندامە کارا و هەڵسووڕاوەیە، کە توانا و چالاکییەکانی بۆ خزمەتی پارتی تەرخان دەکات.

دووەم: مەرجەکانی

١. دەبێ ماوەی ئەندامێتی لە پارتیدا لە پێنج ساڵ کەمتر نەبێت.
٢. دەبێ دەرچووی یەک لە خولەکانی ئەکادیمیای پارتی بێت، یاخود ئەندامی کارگێڕی یەکێک لە لیژنە ڕێکخستنەکان بێت.
٣. دەبێ لە ئەندامە دیار و نموونەییەکان بێت لە ڕووی فکری و ڕەفتار و پیادەکارییەوە.
٤. دەبێ توانا و چالاکییەکانی لە یەکێک لە ڕێکخراو و ئۆرگانەکانی پارتیدا تەرخان بکات.

سێیەم: ماف و ئەرکەکانی

١. کۆمیتەی ناوەندی بە پێی پێویستی و بە سیستمێک مووچەی بۆ دابین دەکات.
٢. لە کاتی پەککەوتەیی و پیربووندا پارتی لای لێ دەکاتەوە، هەروەها ئاوڕ لە میراتگرە شەرعییەکانی، یا ئەوانەی بەخێویکردوون دەداتەوە.
٣. دەبێ هۆشیار بێت و لە ئاستی ڕووداوەکاندا بێ و بەردەوام ڕۆشنبیری و توانستە مرۆییەکانی خۆی گەشە پێبدات.
٤. دەبێ ئەڵقەی پەیوەندیی نێوان پارتی و جەماوەر بێت لە سنووری کار و بەرپرسیارییەتیە حزبییەکەیدا.
٥. هەر ماف و ئەرکێکی تر، کە لە پەیڕەوی تایبەت بە کادیراندا هاتووە.

بەشی چوارەم

پێکهاتەی ڕێکخراوەیی پارتی

بونیاد و پێکهاتەی پارتی لە خوارەوە بۆ سەرەوە بەم جۆرە دەبێت: بنکە، لیژنەی ڕێکخراو، لیژنەی ناوچە، لیژنەی لق، مەکتەبی ڕێکخستنی پارێزگا، کۆمیتەی ناوەندی (مەکتەبی سیاسی)، سەرۆک، کۆنفرانس و کۆنگرە. وەک چۆن لەم هێڵکارییەی خوارەوەدا دیاریکراوە، ئەم پێکهاتەیە بەپێی پرەنسیپە ڕێکخراوەییەکانی ماددەی شەشەمی ئەم پەیڕەوە دارێژراوە.

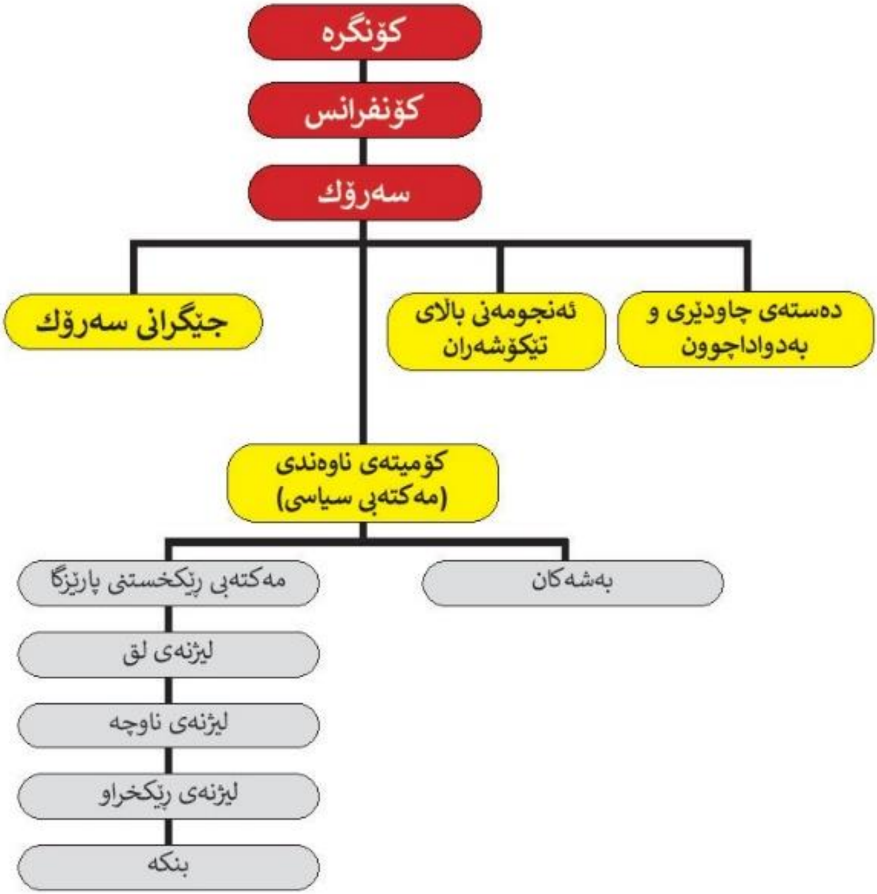

ڕێکخستنەکانی پارتی: ئەرک و دەسەڵاتەکانیان

ماددەی (١٠): بنکە

یەکەم: پێناسەی بنکە

ناوەکی بنچینەیی ڕێکخستنەکانی پارتییە لە پانتاییەکی جوگرافیی دیاریکراودا، بنکەی جەماوەریی پارتییە و سەرچاوەی شەرعییەت و دەسەڵاتەکانیەتی.

دووەم: پێکهاتەی بنکە

بنکە لە (١٠) ئەندام کەمتر نابێ، لە ناوچەیەکی جوگرافی (گەڕەک یاخود گوند) کە گونجاو بێت لەگەڵ وێزگەی هەڵبژاردنی کۆمسیۆنی هەڵبژاردنەکان پێکدێت، بەرپرس و هەردوو جێگرەکەی لەلایەن ئەندامانەوە هەڵدەبژێردرێن و لەلایەن لیژنەی ڕێکخراوەوە پەسەند دەکرێن. بەرپرسیاریەتی لە بنکەدا هاوبەش دەبێت.

سێیەم: ئەرکەکانی بنکە

١. بەپێی ڕێنماییەکانی پارتی کار بۆ بەدیهێنانی ئامانج و پرەنسیپەکانی پارتی دەکات.

٢. بەرزکردنەوەی ئاستی هۆشیاریی ئەندامان بە شێوەیەکی بەردەوام و ئاشناکردنیان بە ئەدەبیاتی پارتی و ڕۆشنبیرکردنیان.

٣. بەلایەنی کەمەوە مانگی جارێک بە بەسەرپەرشتی بەرپرسی بنکە یان جێگر کۆدەبێتەوە و دەشتوانێ بەپێی پێویست کۆبوونەوەی نائاسایی بە ئەندامەکانی بکات.

٤. ئەرکی پارتایەتی بەسەر ئەندامانددا دابەش دەکات و چاودێریی چۆنیەتی جێبەجێکردنیان دەکات.

٥. جەماوەر بەلای پارتیدا ڕادەکێشێ و بیروباوەڕەکانی پارتییان بۆ ڕوون دەکاتەوە و ئەدەبیاتی پارتی بە نێویاندا بڵاودەکاتەوە.

٦. داواکاری و ڕاوبۆچون و گرفت و تێبینییەکانی هاووڵاتیان بە پیشنازەوە بۆ لیژنەی ڕێکخراو بەرز دەکاتەوە.

٧. لیژنەی ڕێکخراو لە کێشە و ڕووداوەکانی سنووری چالاکیی خۆی ئاگادار دەکاتەوە.

٨. بنکەکانی پاڵێوراوان پێکدەهێنێت و سەرپەرشتییان دەکات و پاڵێوراوان بە بیروباوەڕی پارتایەتی ڕۆشنبیر دەکات.

٩. ئابوونەی ئەندامان کۆدەکاتەوە و لەگەڵ کۆنووسی کۆبوونەوەکان و ڕاپۆرتی چالاکییەکان مانگانە بۆ لیژنەی ڕێکخراو بەرزدەکاتەوە.

چوارەم: دەسەڵاتەکانی بنکە

١. فۆڕمەکانی پاڵاوتن بۆ هاتنە نێو پارتی دەبینێ و ڕای لەسەر دەدات و بۆ لیژنەی ڕێکخراو بەرز دەکاتەوە.

٢. ڕاسپاردەی بەخشینی مافی ئەندامێتی بەو پاڵێوراوانەی مەرجەکانیان تێدایە بۆ لیژنەی ڕێکخراو بەرز دەکاتەوە.

٣. لە سنووره جوگرافییەکەی خۆیدا بنکەی پاڵێوراوان دروست دەکات کە گونجاو بێ لەگەڵ وێزگەی دەنگدانی کۆمسیۆنی هەڵبژاردنەکان.

٤. سەرنجی ئەو پاڵێوراوانە ڕادەکێشێ، کە ئەرکەکەنیان جێبەجێ ناکەن.

٥. ڕاسپاردە بۆ لیژنەی ڕێکخراو بەرزدەکاتەوە بۆ قەدرگرتنی ئەندامانی نموونەیی.

٦. ڕاسپاردە بۆ لیژنەی ڕێکخراو بەرز دەکاتەوە بۆ سزادانی ئەندام لەو بارانەی سزادان پێویست بێت.

٧. داواکاری و نامەکانی ئەندام و پاڵێوراوان دەبینێ و بۆ لیژنەی ڕێکخراو بەرزیان دەکاتەوە.

ماددەی (١١): لیژنەی ڕێکخراو

یەکەم: پێناسەی لیژنەی ڕێکخراو

یەکەیەکی ڕێکخراوەیی پارتییە، سەرپەرشتی بەلایەنی کەمەوە (١٠) بنکە دەکات و لە ناوچەیەکی جوگرافی یاخود ئیداری دیاریکراودا، بە جۆرێک ژمارەی ئەندامەکانی لە (٢٠٠ بۆ ٢٥٠) ئەندام کەمتر نەبێت.

دووەم: پێکهاتەی لیژنەی ڕێکخراو

أ. پێکدێت لە بەرپرس و دوو کارگێڕ و بەرپرسی بنکەکانی سەر بە ڕێکخراوەکە.

ب. بە سەرپەرشتی لیژنەیەکی تایبەت بە هەڵبژاردن، دەستەی کارگێڕیی لیژنەی ڕێکخراو لەنێو بەرپرس و جێگرانی بنکەکاندا هەڵدەبژێردرێ و، دەستەی کارگێڕیی هەڵبژێردراو لە یەکەمین کۆبوونەوەیاندا بەرپرسی ڕێکخراوەکە هەڵدەبژێرن، ئەندامانی پێشووی دەستەی کارگێڕی بۆیان هەیە لە بازنەی هەڵبژاردنی خۆیاندا دووبارە خۆیان بپاڵێونەوە.

ج. لەکاتی دروستبوونی بۆشایی لە دەستەی کارگێڕ، بە هەمان ئەو میکانیزمەی لە بڕگەی (ب) دیاری کراوە، بۆشاییەکە پڕ دەکرێتەوە.

سێیەم: ئەرکەکانی لیژنەی ڕێکخراو

١. سەرکردایەتی و ڕێنوێنی بنکەکانی سەر بە ڕێکخرا و دەکات و چالاکییەکانیان هە ڵد ە سە نگێنێ.

٢. ئەو ئەرکانە جێبەجێ دەکات، کە لیژنەی ناوچە پێی دەسپێرێت.

٣. بە لایەنی کەمەوە مانگانە یەک کۆبوونەوەی ئاسایی دەکات، بەرپرسی ڕێکخراو دەتوانێ لە کاتی پێویستدا کۆبوونەوەی نائاسایی بە ئەندامانی لیژنە بکات.

٤. کۆنووسی کۆبوونەوەکان و ڕاپۆرتی چالاکییەکان و ئابوونەی مانگانە بۆ لیژنەی ناوچە بەرز دەکاتەوە.

٥. پێویستە بە خێرایی لیژنەی ناوچە لە ڕووداو و کێشەکانی سنوورەکەی ئاگادار بکاتەوە و ڕای خۆی لەسەریان بدات و پێشنیازی پێویستیش بۆ چارەسەرکردنیان بخاتەڕوو.

٦. لەکاتی هەڵبژاردنە گشتییەکاندا، بۆ بەشدارییپێکردنێکی کارای ئەندامان و پاڵێوراوان ڕێوشوێنی پێویست دەگرێتەبەر.

٧. لە سنوورەکەی خۆیدا هاوکاری و هاوئاهەنگی لەگەڵ ڕێکخراوەکانی کۆمەڵگای مەدەنی دەکات.

٨. بە نووسراو وەڵامی ڕاپۆرتی بنکەکانی دەداتەوە.

٩. تۆمارەکانی ڕێکخستن و دارایی و ئەرشیفی کارگێڕی ڕێک دەخات.

١٠. تۆماری ئامار ڕێکدەخات و بەلایەنی کەمەوە سێ مانگ جارێک نوێی دەکاتەوە.

چوارەم: دەسەڵاتەکانی لیژنەی ڕێکخراو

١. ڕای خۆی لەسەر داواکارییەکانی هاتنە نێو ڕیزی پارتی دەنووسێ و بۆ لیژنەی ناوچەی بەرز دەکاتەوە.

٢. بەپێی سیستمی دیسپلینی پارتایەتی، کە لە بەشی هەشتەمی ئەم پەیڕەوەدا هاتووە، دەسەڵاتی هەیە سزای ئەندامەکانی بدات.

٣. دەتوانێ بنکەی نوێ لە سنووری جوگرافییەکەی خۆیدا بەپێی پێویست زیاد بکات، بە ڕاوێژ و پەسەندکردنی لیژنەی ناوچەکەی.

٤. ڕاسپاردە بۆ لیژنەی ناوچە بەرز دەکاتەوە بۆ ڕێزلێنان لە کادر و ئەندامە نموونەییەکان.

٥. نامە و نووسراوەکانی بنکەکان دەبینێ و لێیان دەکۆڵێتەوە و ئەوەی بە پێویستی بزانێ بۆ لیژنەی ناوچە بەرزیدەکاتەوە.

ماددەی (١٢): لیژنەی ناوچە

یەکەم: پێناسەی لیژنەی ناوچە

لیژنەیەکە نوێنەرایەتی پارتی دەکات و سەرکردایەتیی چالاکییەکانی دەکات لە ناوچەیەکی جوگرافی (قەزا یان ناحیە)ی دیاریکراودا، کە کۆمیتەی ناوەندی دیاریدەکات. (٤ تا ١٢) ڕێکخراو لە خۆدەگرێت.

دووەم: پێکهاتەی لیژنەی ناوچە

أ. لیژنەی ناوچە پێکدێت لە ئەندامانی دەستەی کارگێڕی و بەرپرسانی ڕێکخراوەکانی سەر بە ناوچە.

ب. (٥) ئەندام لەنێو ئەندامانی دەستەی کارگێڕی ڕێکخراوەکان بە سەرپەرشتیی لیژنەیەکی تایبەت بە هەڵبژاردن، بۆ دەستەی کارگێڕی هەڵدەبژێرێ بە ڕەچاوکردنی بوونی کادیری ئافرەت، دەستەی کارگێڕی هەڵبژێردراو لە یەکەمین کۆبوونەوەیاندا، بەرپرسی ناوچە هەڵدەبژێرن.

ج. لیژنەی ناوچە لەم بەشانەی خوارەوە پێکدێت:

١. بەشی ڕێکخستن.

٢. بەشی هەڵبژاردن.

٣. بەشی ڕێکخراوە جەماوەری و پیشەییەکان.

٤. بەشی کارگێڕی و دارایی.

د. ئەندامانی پێشووی دەستەی لیژنە بۆیان هەیە لە بازنەی هەڵبژاردنی خۆیاندا دووبارە خۆیان بپاڵێونەوە.

هـ. لەکاتی دروستبوونی بۆشایی لە دەستەی کارگێڕ، بە هەمان ئەو میکانیزمەی کە لە بڕگەی (ب) دیاری کراوە، بۆشاییەکە پڕ دەکرێتەوە.

و. ئەندامانی دەستەی کارگێڕ دەبنە بەرپرسی بەشەکانی لیژنە ناوچە.

ز. لەکاتی مۆڵەتی بەرپرسی لیژنەی ناوچە، کارگێڕی بەرپرسی ڕێکخستنی لیژنە ناوچە ئەرکەکانی ڕادەپەڕێنێت.

سێیەم: ئەرکەکانی لیژنەی ناوچە

١. سەرکردایەتی و ڕێنوێنیی ڕێکخراوەکانی دەکات و چالاکییەکانیان هەڵدەسەنگێنێ.

٢. بەلایەنی کەمەوە مانگانە جارێک کۆدەبێتەوە و ئەگەر پێویست بوو بەرپرسی ناوچە بۆی هەیە کۆبوونەوەی نائاسایی بە ئەندامانی لیژنە بکات، یان لەسەر داوای دوو لەسەر سێی ئەندامانی لیژنە کۆدەبێتەوە.

٣. بەلایەنی کەمەوە سێ مانگ جارێک کۆبوونەوەی فراوان لەگەڵ لیژنەی ڕێکخراوەکانی دەکات.

٤. بە نووسراو وەڵامی ڕاپۆرت و پرسیاری لیژنە ڕێکخراوەکانیی دەداتەوە.

٥. بەرنامەی چالاکییە جەماوەرییەکان لە سنوورەکەیدا دادەڕێژێ.

٦. کۆنووسی کۆبوونەوەکان و ڕاپۆرتی چالاکییەکان و ئابوونەی مانگانە بۆ لیژنەی لق بەرز دەکاتەوە.

٧. بەردەوام لیژنەی لق لە ڕووداو و کێشەکانی سنوورەکەی ئاگادار دەکاتەوە و ڕای خۆی لەسەریان دەدات و پێشنیازی پێویستیش بۆ چارەسەرکردنیان دەخاتەڕوو.

٨. لە کاتی هەڵبژاردنە گشتییەکاندا، بۆ بەشداربپێکردنێکی کارای ئەندامان و پاڵێوراوان و لایەنگران بە هەماهەنگی لەگەڵ لیژنە ڕێکخراوەکانی سنوورەکەی ڕێوشوێنی پێویست دەگرێتەبەر.

٩. هاوکاری و هاوئاهەنگی لەگەڵ پارتەکان و ڕێکخراوەکانی کۆمەڵگای مەدەنی و ڕێکخراوە جەماوەری و پیشەییەکان لە سنوورەکەیدا دەکات.

١٠. تۆمارەکانی ڕێکخستن و دارایی و کارگێڕی ڕێک دەخات.

١١. خول بۆ پاڵێوراوان دەکاتەوە و ئامادەیان دەکات بۆ ئەندامێتیی پارتی.

١٢. هەر ئەرکێکی دیکە، کە لەم پەیڕەوەدا هاتووە و جێبەجێکردنی پرۆگرامی پارتی دەیخوازێ، یا لەلایەن لیژنەی لقەوە پێی دەسپێردرێت.

چوارەم: دەسەڵاتەکانی لیژنەی ناوچە

١. داواکاریی پاڵێوراوان بۆ هاتنەنێو ڕیزی پارتی دەبینێ و هەڵیاندەسەنگێنێ.

٢. شەرەفی ئەندامێتی بە پاڵێوراوە شایستەکان لە ڕێورەسمێکی تایبەتدا دەبەخشێ.

٣. بە ڕاوێژ لەگەڵ لیژنەی لق؛ تەنیا سەبارەت بە ڕووداو و کێشەکانی سنووری ناوچە جوگرافییەکەی خۆی، بۆی هەیە بەیاننامە دەربکات.

٤. بەپێی سیستمی دیسپلینی پارتایەتی، کە لە بەشی هەشتەمی ئەم پەیڕەوەدا هاتووە، دەسەڵاتی سزادانی ئەندامەکانی هەیە.

٥. دەتوانێ ڕاسپاردە بۆ لیژنەی لق بەرزبکاتەوە، سەبارەت بە زیادکردن، یان پێکەوەلکاندن، یان هەڵوەشاندنەوەی ڕێکخراوەکان بەپێی پێویست و لە سنووری ناوچە جوگرافییەکەی خۆیدا.

٦. دەتوانێ ڕاسپاردە بۆ لیژنەی لق بەرز بکاتەوە؛ سەبارەت بە ڕێزلێنان لە ئەندامانی لیژنەی ناوچە و ڕێکخراوەکان و کادیران و ئەندامانی نموونەیی لە سنوورەکەی خۆیدا.

٧. بینینی نووسراو و ڕاپۆرتی ڕێکخراوەکان و لێکۆڵینەوە و هەڵسەنگاندنیان و بەرزکردنەوەی ئەوەی بە پێویستی دەزانێت بۆ لیژنەی لق.

٨. بۆی هەیە لای دەستەی چاودێری و بەدواداچوون ناڕەزایی دەرببڕێ بەرامبەر بەو سزایانەی لق بەسەریدا دەسەپێنێت.

ماددەی (١٣): لیژنەی لق

یەکەم: پێناسەی لیژنەی لق

لیژنەیەکە، نوێنەرایەتیی پارتی دەکات و سەرکردایەتیی چالاکییەکانی دەکات لە ناوچەیەکی جوگرافیدا (قەزایەک یان زیاتر) کە کۆمیتەی ناوەندی دیاری دەکات و لیژنەی ناوچەکانی سنوورەکەی دەگرێتە خۆی.

دووەم: پێکهاتەی لیژنەی لق

أ. پێکدێت لە دەستەی کارگێڕی و بەرپرسانی لیژنە ناوچەکانی سنوورەکەی و، ئەندامێکی کۆمیتەی ناوەندی یان کادرێکی پێشکەوتوو بەرپرسی دەبێت.

ب. لق لەم بەشانەی خوارەوە پێکدێت:

١. بەشی ڕێکخستن.

٢. بەشی هەڵبژاردن.

٣. بەشی پێگەیاندن و ڕۆشنبیری و ڕاگەیاندن.

٤. بەشی پەیوەندییەکان.

٥. بەشی ڕێکخراوە جەماوەری و پیشەییەکان.

٦. بەشی کارگێڕی و دارایی.

ج. دەستەی کارگێڕیی لق لە (٦) ئەندام پێکدێت، کە لە نێوان دەستەی کارگێڕیی لیژنە ناوچەکانی سەر بە لق هەڵدەبژێردرێت بە سەرپەرشتی لیژنەیەکی تایبەت بە هەڵبژاردنەکان بە ڕەچاوکردنی بوونی کادیری ئافرەت.

د. ئەندامانی پێشووی لیژنەی لق بۆیان هەیە لە بازنەی هەڵبژاردنی خۆیاندا دووبارە خۆیان بپاڵێونەوە.

هـ. ئەگەر بە هەر هۆکارێک جێگەی ئەندامێکی دەستەی کارگێڕ بەتاڵ بوو، لیژنەی لق بەپێی برگەی (ج)ی سەرەوە جێگە بەتاڵەکان پڕ دەکاتەوە.

و. ئەندامانی دەستەی کارگێڕ دەبنە بەرپرسی بەشەکانی لق.

سێیەم: ئەرکەکانی لیژنەی لق

١. سەرکردایەتیی چالاکییەکانی لیژنە ناوچەکان و بەشەکانی سەر بە لق دەکات.

٢. مانگانە کۆبوونەوە دەکات بە بەشداریی تێکڕای ئەندامەکانی.

٣. بەلایەنی کەمەوە سێ مانگ جارێک کۆبوونەوەی فراوان لەگەڵ دەستەی کارگێڕی لیژنە ناوچەکان و بەشەکانی لق دەکات.

٤. مانگانە لەگەڵ نوێنەرانی هەڵبژێردراوی حزب لە سنوورەکەی (پەرلەمانی کوردستان و ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق و ئەنجومەنی پارێزگاکان) کۆدەبێتەوە.

٥. بە نووسراو وەڵامی نووسراو و ڕاپۆرتەکانی لیژنە ناوچەکانی سەر بە لق دەداتەوە.

٦. کۆنووسی کۆبووەنەوەکان و ڕاپۆرتی چالاکییەکان و ئابوونەی مانگانە بۆ مەکتەبی ڕێکخستنی پارێزگا بەرز دەکاتەوە.

٧. لێکۆڵینەوە و پێشنیار دەربارەی پرس و ڕووداوە سیاسی و کۆمەڵایەتی و ئابوورییەکانی سنوورەکەی خۆی گەڵاڵە دەکات و، بەرزیان دەکاتەوە.

٨. ساڵانە پلان و سیاسەتێکی گشتی بۆ چالاکییە جەماوەرییەکانی سنوورەکەی دادەڕێژێت.

٩. ئەو ئەرکانە جێبەجێدەکات، کە لە ئۆرگانەکانی سەرووی خۆیەوە پێی دەسپێرێت.

١٠. بەردەوام مەکتەبی ڕێکخستنی پارێزگا لە ڕووداو و پرس و کێشەکانی سنوورەکەی ئاگادار دەکاتەوە و ڕای خۆی لەسەر دەدات و پێشنیاز بۆ چارەسەرکردنیان دەخاتە ڕوو.

١١. هاوئاهەنگی و هاوکاری و پتەوکردنی پەیوەندی لەگەڵ پارت و ڕێکخراوەکانی کۆمەڵگای مەدەنی و ڕێکخراوە جەماوەری و پیشەییەکان و نێوەندە ڕۆشنبیری و کۆمەڵایەتییەکانی سنوورەکەی.

١٢. ڕێکخستنی تۆمارەکانی ڕێکخستن و دارایی و کارگێڕی.

١٣. ڕێکخستنی خولی پێگەیاندن و ڕۆشنبیری بۆ ئەندامانی پارتی و سازدانی کۆڕ و ئەڵقەی دیراسی پسپۆڕ بە شێوەیەکی بەردەوام.

١٤. بەدواداچوون و هەڵسەنگاندنی ئاستی پابەندیی لیژنە ناوچەکان بە پەیڕەوی ناوخۆ و جێبەجێکردنی پرۆگرامی پارتی.

١٥. لەکاتی هەڵبژاردنە گشتییەکاندا، بۆ بەشداری پێکردنێکی کارای ئۆرگانەکان بە هەماهەنگی لەگەڵ لیژنە ناوچەکانی سنوورەکەی ڕێوشوێنی پێویست دەگرێتەبەر.

١٦. ڕاپەڕاندنی هەر ئەرکێک، کە لەم پەیڕەو و پرۆگرامەدا هاتووە، یان لەلایەن مەکتەبی ڕێکخستنی پارێزگا و مەکتەبی سیاسییەوە پێی دەسپێردرێت.

چوارەم: دەسەڵاتەکانی لیژنەی لق

١. دەرکردنی بەیاننامە دەربارەی پرس و ڕووداوەکانی ناوچە جوگرافییەکەی خۆی بە ڕاوێژ لەگەڵ بەرپرسی مەکتەبی ڕێکخستنی پارێزگا.

٢. پیادەکردنی دەسەڵاتی سزادانی ئەندامانی لق و لیژنە ناوچە و لیژنە ڕێکخراوەکان بەپێی سیستمی دیسپلینی پارتایەتی، کە لە بەشی هەشتەمی ئەم پەیڕەوەدا هاتووە.

٣. بەرزکردنەوەی ڕاسپاردە بۆ مەکتەبی ڕێکخستنی پارێزگا بۆ زیادکردن یان پێکەوەلکاندن یان هەڵوەشاندنەوەی ڕێکخراو و لیژنە ناوچەکانی سنووری جوگرافییەکەی خۆی بە پێی پێویست.

٤. ناوی پاڵێوراوان بۆ هەڵبژاردنەکانی پەرلەمانی کوردستان و ئەنجوومەنی نوێنەرانی عێراق فیدراڵ و ئەنجوومەنی پارێزگاکان بۆ مەکتەبی ڕێکخستنی پارێزگا پێشنیاز و بەرز دەکاتەوە.

٥. ڕێزلێنان لە ڕێکخراو و لیژنە ناوچە و بەشەکان و کادیر و ئەندامە نموونەییەکانی سنوورەکەی خۆی.

٦. مامەڵەکردن لەگەڵ داواکاری و نووسراوەکانی لیژنە ناوچەکان و بەرزکردنەوەی ئەوەی بە پێویستی دەزانێت بۆ مەکتەبی ڕێکخستنی پارێزگا.

ماددەی (١٤): مەکتەبی رێکخستنی پارێزگا

یەکەم: پێناسەی مەکتەبی رێکخستنی پارێزگا

ئۆرگانێکی رێکخستنی پارێزگایە، بەرپرسە لە تێکرای کاروبارەکانی پارتایەتی لە سنووری پارێزگاکەیدا، لەلایەن کومیتەی ناوەندیی پارتی دادەمەزرێنرێت و لقەکانی سنوورەکە لە خۆی دەگرێت.

دووەم: پێکهاتەی مەکتەب

أ. ئەندامێکی مەکتەبی سیاسی بەرپرسی دەبێت و یاریدەدەرێک یان زیاتری دەبێ، کە ئەندام یان ئەندامی یەدەگی کۆمیتەی ناوەندی بن و، بەرپرسی لقەکانی سنوری پارێزگاکە ئەندامی مەکتەبەکە دەبن.

ب. مەکتەب لەم بەشانەی خوارەوە پێکدێت:

١. بەشی رێکخستن.

٢. بەشی هەڵبژاردن.

٣. بەشی پەیوەندییەکان.

٤. بەشی کارگێڕی و دارایی.

ج. بەرپرسی بەشەکان، لەنێو بەرپرسی لیژنە ناوچەکان و دەستەی کارگێری لقەکانی سنووری مەکتەبەکە هەڵدەبژێردێرن بە سەرپەرشتیی لیژنەیەکی تایبەت بەهەڵبژاردنەکان بە رەچاوکردنی بوونی کادیری ئافرەت.

د. ئەندامانی پێشووی لیژنەی مەکتەب (ئەنجوومەنی سەرکردایەتی پێشووی پارێزگا) بۆیان هەیە لە بازنەی هەڵبژاردنی خۆیان، بەشدار بن و خۆیان بپاڵێون.

هـ. هەموو ئەو کادیرانەی کە پلەی بەرپرسی لیژنە ناوچە و کارگێری لقیان هەیە و بە هەر هۆکارێك نەقڵی مەکتەب (ئەنجوومەنی سەرکردایەتی پێشووی پارێزگا) کرابن، دەتوانن لە بازنەی هەڵبژاردنی مەکتەبەکە بەشدار بن و خۆیان بپاڵێون.

و. ئەگەر بەهەر هۆکارێک شوێنی بەرپرسی بەشێک یان زیاتر بەتاڵ بوو، بە پێی ئەو میکانیزمەی کە لە برگەی (ج) دیاریکراوە، شوێنەکە پڕدەکرێتەوە.

ز. **مەکتەبی رێکخستنی پارێزگا بە هەماهەنگی لەگەڵ ئەنجوومەنی باڵای تێکۆشەران،**

ئەنجوومەنێکی تێکۆشەران پێکدێنێ، پێکهاتە و ئەرکەکانی لەلایەن ئەنجوومەنی باڵای تێکوشەران دیاری دەکرێن.

سێیەم: ئەرکەکانی مەکتەب:

١. پیادەکردنی سیاسەت و بەرنامەی پارتی بە ڕەچاوکردنی تایبەتمەندیی هەر پارێزگایەک و، بەشداریکردن لە داڕشتنی سیاسەتی پارتی لە پارێزگاکەیدا لە ڕێگای دەربڕینی ڕاوبۆچوون و پێشنیاز.

٢. هەڵسەنگاندنی کاری ئۆرگانەکان و کادیرانی سنووری پارێزگاکە هەر شەش مانگ جارێک.

٣. پشتگیری و هاندانی چالاکی ئۆرگانەکانی سنوورەکەی بۆ بەهێزکردنی ڕێکخستنەکان.

٤. پێشنیاز کردن بۆ چالاککردنی ڕاگەیاندنی پارتی بەپێی تایبەتمەندیی پارێزگاکە.

٥. وەڵامدانەوەی کۆنووسەکان و نووسراوی لقەکان.

٦. مەکتەب مانگانە جارێک کۆبوونەوەی ئاسایی ئەنجام دەدات، بەپێی پێویستیش کۆبوونەوەی نائاسایی ئەنجام دەدات.

٧. هەرسێ مانگ جارێک کۆبوونەوەی فراوان ئەنجامدەدات کە بەرپرسی بەشەکانی مەکتەبی ڕێکخستنی پارێزگا و گشت ئەندامانی دەستەی لقەکان و بەرپرسی لیژنە ناوچەکان و، بەرپرسی یەکە ئیدارییەکانی سنوورەکەی کە کادیری پارتیمانن، لەگەڵ بەرپرسی هەرسێ ڕێکخراوی ئافرەتان و قوتابیان و لاوانی سنوورەکە، تێیدا بەشدار دەبن.

٨. هەرسێ مانگ جارێک کۆبوونەوە لەگەڵ ئەنجوومەنی تێکۆشەران ئەنجام دەدات.

٩. مانگانە لەگەڵ نوێنەرانی هەڵبژێردراوی حزب لە سنووری خۆی بۆ ئەنجوومەنی پارێزگا و پەرلەمانی کوردستان و ئەنجوومەنی نوێنەرانی عێراق کۆدەبێتەوە.

١٠. کۆنووسی کۆبوونەوەکان بۆ مەکتەبی سیاسی بەرز دەکاتەوە.

١١. مەکتەب بەرپرسە لە کۆکردنەوەی ئابوونە و سەرپەرشتیی کردنی هەر داهاتێکی دیکە لە سنوورەکەی.

١٢. مەکتەب بەرپرسیارە لە وەرگرتن و دابەشکردنی مووچەی کادیر و نەسریەی دیاریکراوی ئۆرگانەکانی سنوورەکەی و تەصفیەکردنی بۆ مەکتەبی سیاسی.

١٣. ڕێکخستن و چالاککردنی پەیوەندییەکان لەگەڵ هێز و لایەنە سیاسییەکانی سنوورەکەی.

١٤. ڕاپەراندنی هەر ئەرکێك کە لەم پەیڕەو و پرۆگرامەدا هاتووە یان لەلایەن مەکتەبی سیاسی پێی دەسپێردرێت.

چوارەم: دەسەڵاتەکانی مەکتەب:

١. هەڵسەنگاندنی کاندیدەکانی لقەکانی سنووری بۆ پەرلەمانی کوردستان و ئەنجوومەنی نوێنەرانی عێراق و ئەنجوومەنی پارێزگاکان و بەرزکردنەوەیان بۆ مەکتەبی سیاسی.

٢. پێشنیاز بۆ دروستکردن یان تێکەڵکردن یان هەڵوەشاندنەوەی لیژنە ڕێکخراوەکان و لیژنە ناوچەکان لەسەر پێشنیازی لقەکانی سنووری پارێزگاکە بۆ مەکتەبی سیاسی بەرز دەکاتەوە.

٣. بەرزکردنەوەی ڕاسپاردە بۆ مەکتەبی سیاسی سەبارەت بە پەسەندکردنی ئەنجامی هەڵبژاردنەکانی لیژنەی لقەکانی سنوورەکەی.

٤. پێشنیاز بۆ پەسەندکردنی ئەنجامی هەڵبژاردنەکانی ڕێکخراو و لیژنە ناوچەکانی سنوورەکەی.

٥. ڕێزلێنان لە هەوڵ و ماندووبوونی کادر و ئەندامە نموونەییەکان.

٦. بەرزکردنەوەی ڕاسپاردە بۆ مەکتەبی سیاسی بۆ ڕێزلێنانی کەسایەتی و ڕیکخراوە سیاسی و کۆمەڵایەتی و ڕۆشنبیرییەکانی پارێزگاکان، بەرامبەر هەوڵ و ماندووبوونی کەموێنەیان لەسەر ئاستی پارێزگادا.

٧. پیادەکردنی دەسەڵاتی سزادانی ئەندامان بەپێی سیستمی دیسپلینی پارتایەتی کە لە بەشی هەشتەمی ئەم پەیڕەوەدا هاتووە.

٨. پەسەندکردنی بڕیار و ڕاسپاردەکانی کۆنفرانسی خۆجێیی لقەکان.

ماددەی (١٥): ئەنجوومەنی باڵای تێکۆشەران

یەکەم: پێناسەی ئەنجوومەنی باڵای تێکۆشەران

یەکەیەکی ڕێکخراوەییە لە نێو پێکهاتەی پارتیدا و سەر بە سەرۆکە، سێ مانگ جارێک لەگەڵ سەرۆك کۆدەبنەوە و پێکدێت لە وکادیرانەی پێشتر پلە باڵایان لە پارتی، پەرلەمان و حکوومەتدا هەبووە.

دووەم: پێکهاتەی ئەنجوومەنی باڵای تێکۆشەران

أ. ئەندامانی ئەنجوومەن لەلایەن سەرۆک و بە ڕاوێژ لەگەڵ مەکتەبی سیاسی دەستنیشان دەکرێن.

ب. ئەنجوومەن دەستەیەکی کارگێڕی دەبێت، سەرۆک دەستنیشانیان دەکات.

سێیەم: کۆبوونەوەکانی ئەنجوومەنی باڵای تێکۆشەران

ئەنجوومەن مانگانە کۆبوونەوەیەکی ئاسایی ئەنجام دەدات و بەپێی پێویستیش کۆبوونەوەی نائاسایی ئەنجام دەدات.

چوارەم: ئەرکەکانی ئەنجوومەنی باڵای تێکۆشەران

١. ڕاسپاردە و ڕاوێژەکانی دەداتە سەرۆک.

٢. پێشنیاز دەداتە مەکتەبی سیاسی دەربارەی پرسە سیاسی، ئابووری، کۆمەڵایەتی، کارگێڕییەکان و هەر پرسێکی دیکەی کە بە بەرژەوەندی بزانرێت.

٣. ئەو ئەرکانە جێبەجێ دەکات کە سەرۆک پێی دەسپێرێت.

ماددەی (١٦): دەستەی چاودێری و بەدواداچوون

یەکەم: پێناسەی دەستەی چاودێری و بەدواداچوون

دەستەیەکی باڵایە کە سەر بە سەرۆکە، پەیوەندیدارە بە دڵنیابوون لەوەی کە تا چەند هەنگاو و ڕێوشوێنە حزبییەکان بە دروستی بەڕێوەدەچن و تا چەند پرۆگرام و پەیڕەوی ناوخۆ و بڕیارەکانی کۆمیتەی ناوەندی جێبەجێ دەکرێن، هاوکات ئەم دەستەیە ئەرکی دەستنیشانکردنی هەر لادانێکە لە پرەنسیپە ڕێکخراوەییەکانی پارتی و پیادەکردنی دادپەروەریی پارتایەتی لە نێوان ئەندامانداا، هەروەها دڵنیابوون لەوەی مامەڵەی دروست بە موڵک و سامانی پارتییەوە دەکرێت.

دووەم: پێکهاتەی دەستە

١. دەستە سەر بە سەرۆکە و لە (٧-١١) ئەندام پێکدێت.

٢. لە ئەندامێکی مەکتەبی سیاسی و چەند ئەندامێکی کۆمیتەی ناوەندی و کادیرانی پێشکەوتووی پارتی کە لە لایەن سەرۆکەوە دەستنیشان دەکرێن، پێك دێت و، سێ مانگ جارێک لەگەڵ سەرۆك یان مەکتەبی سیاسیدا کۆدەبنەوە.

سێیەم: ئەرک و دەسەلاتەکانی دەستە

١. چاودێری و بەدواداچوونی چۆنیەتیی جێبەجێکردنی پرۆگرام و پەیڕەوی ناوخۆی پارتی دەکات.

٢. چاودێری و بەدواداچوونی جێبەجێکردنی بڕیارەکانی سەرۆک و کومیتەی ناوەندی پارتی دەکات.

٣. دەستنیشانی هەر لادانێک لە پرەنسیپە ڕێکخراوەییەکانی پارتی لە ئاستی سەرجەم ئۆرگانەکاندا.

٤. چاودێری و بەدواداچوونی ژیان و دادپەروەریی پارتایەتی لە نێوان ئەندامانداا.

٥. چاودێری و بەدواداچوون بۆ دڵنیابوون لە مامەڵەی دروست بە موڵک و سامانی پارتییەوە.

٦. بەدواداچوون و لێکۆڵینەوە لە سکاڵای کادیرانی پارتی کە ئاراستەی دەکرێن.

٧. لە کاتی هەبوونی سکاڵا و دروستبوونی هەر کێشە و گرفتێک لە هەر ئۆرگانێکی پارتیدا، دەستە لێکۆڵینەوە و بەدواداچوونی بۆ دەکات.

٨. بڕیارەکانی دەستە لەلایەن مەکتەبی سیاسییەوە جێبەجێ دەکرێن.

ماددەی (١٧): کۆمیتەی ناوەندی

یەکەم: پێناسەی کۆمیتەی ناوەندی

بەرزترین دەستەی ڕاپەراندنە لە ماوەی نێوان دوو کۆنگرەدا، سەرکردایەتیی پارتی دەکات لە ڕووی ڕێکخراوەیی و سیاسی و فکرییەوە بەرەو بەدیهێنانی ئامانجەکانی، بەپێی پرۆگرام و پەیڕەوی ناوخۆ.

دووەم: پێکهاتەی کۆمیتەی ناوەندی

١. کۆمیتەی ناوەندی پێکدێت لە (٥٢) ئەندام و (٩) ئەندامی یەدەگ، بە دەنگدانی نهێنی لەلایەن کۆنگرەوە هەڵدەبژێردرێن، تێکڕای ئەندامانی کۆمیتەی ناوەندی چ وەک کۆمیتە چ وەک تاکەکەس لە بەردەم کۆنفرانس یان کۆنگرەدا ڕاستەوخۆ بەرپرسیارن لە جێبەجێکردنی سیاسەتەکانی پارتی و ئەو ئەرکانەی پێیان سپێردراوە.

٢. بەشداریی ئافرەت لە کۆمیتەی ناوەندیدا لە (١٥٪) کەمتر نەبێ.

٣. ئەگەر بە هەر هۆیەک جێگەی ئەندامێکی کۆمیتەی ناوەندی چۆڵ بوو، ئەندامێکی یەدەگ جێی دەگرێتەوە.

سێیەم: مەرجەکانی خۆپاڵاوتن بۆ کۆمیتەی ناوەندی:

١. دەبێ (١٠) ساڵی بەردەوام بەسەر ئەندامێتیدا لە نێو پارتی تێپەرببێت.

٢. دەبێ ئەندامێکی کارا و پاک بێت.

٣. دەبێ کەسێکی پێشەنگ بێت لە ڕەفتاردا و خەسڵەتەکانی سەرکردایەتیی تێدا بێ و بەلایەنی کەمەوە ماوەی (٥) ساڵ ئەرک و پلە و پایەی سەرکردانەی بەڕێوەبردبێ.

٤. نابێ لەو کەسانە بێت، کە پێشتر لە ڕیزی لایەنێکی دژ بە بزووتنەوەی ڕزگاریخوازی کورد، یاخود دەزگا سەرکوتکەر و تیرۆریستییەکاندا بووبێت یان هاوکاریی کردبن.

٥. دەبێ خاوەن فکری ئازاد و دیموکراسیخواز بێت.

٦. نابێ لەو کەسانە بێ کە پێشتر بە تاوانی شەرەف سزا درابێت.

چوارەم: ئەرکەکانی کۆمیتەی ناوەندی:

١. هەڵبژاردنی ئەندامانی مەکتەبی سیاسی لە یەکەمین کۆبوونەوەیدا.

٢. دارشتنی سیاسەت و بەرنامەی پێویست بۆ بەدیهێنانی ئامانجەکانی پارتی و بەدواداچوونی جێبەجێکردنیان.

٣. دیاریکردنی هەڵوێستی پارتی لەسەر هەموو رووداو و پێشهاتەکان.

٤. پیادەکردنی پرۆگرام و پەیرەوی ناوخۆی پارتی و بریارەکانی کۆنفرانس و کۆنگرە لەسەر هەموو ئاستەکانی پارتی.

٥. پتەوکردنی یەکریزی پارتی و پاراستنی نهێنییەکانی.

٦. پارێزگاریکردنی موڵک و سامانی پارتی و وەبەرهێنان و رێکخستنی داهات و خەرجییەکانی.

٧. بەرنامەرێژی بۆ پەروەردە و پێگەیاندنی کادرانی پارتی و بەرزکردنەوەی ئاستی هۆشیاری و ئاگایی تیۆری و سیاسییان.

٨. دارشتنی سیاسەتی گشتی راگەیاندنی پارتی و بەرێوەبردنی و رێنوێنیکردنی بەپێی رێبازێکی دیاریکراو و دابینکردنی پێداویستییەکانی و بەدواداچوونی.

٩. وردبوونەوە لە رەخنە و پێشنیاز و پرسیار و سکاڵاکانی ئەندامان و رێکخستنەکانی پارتی و کارکردن بۆ چارەسەرکردنی کێشەکانیان.

١٠. ئامادەکردنی راپۆرتی گشتی بۆ کۆنفرانس و کۆنگرە.

١١. کۆمیتەی ناوەندی بەرپرسە لە:

أ. دیاریکردنی کات و شوێنی بەستنی کۆنفرانسی گشتی و کۆنگرە.

ب. لە دیاریکردنی ژمارەی ئەندامان لە کۆنفرانسی گشتی و کۆنگرەدا بە رەچاوکردنی ئەو سنوورانەی کە هەلومەرجی تایبەتیان هەیە.

١٢. بانگەواز بۆ بەستنی کۆنفرانسی گشتی و کۆنگرە بە شێوەی نائاسایی لەسەر داوای:

أ. زۆرینەی ئەندامانی پارتی لە رێی رێکخستنەکانیەوە.

ب. دوو لەسەر سێی ئەندامانی کۆمیتەی ناوەندی.

١٣. کۆمیتەی ناوەندی هەر سێ مانگ جارێک کۆدەبێتەوە، بۆی هەیە بەپێی پێویست کۆبوونەوەی نائاسایی بکات، ڕێژەی یاسایی بە ئامادەبوونی زۆرینەی ئەندامان تەواو دەبێ، بڕیارەکانی بە زۆرینەی سادە دەردەچن و دەبێ هەموو ئۆرگانەکانی پارتی پێیانەوە پابەند بن.

١٤. کۆمیتەی ناوەندی ساڵی جارێک کۆبوونەوەی فراوان دەکات، تێیدا سەرباری ئەندامانی یەدەگ، لیژنەی لقەکان، بەرپرسی بەشەکانی مەکتەبی ڕێکخستنی پارێزگا و ئەندامانی بەشەکانی سەر بە مەکتەبی سیاسیی حزب ئامادەی دەبن.

١٥. هەر ئەرکێکی دیکە کە لەم پەیڕەوەدا هاتبێ و بۆ پیادەکردنی پرۆگرامی پارتی پێویست بێت، یاخود لە لایەن کۆنگرەی گشتییەوە ڕاسپێردرابێت.

١٦. دارشتنی سیستمی تایبەت بە بەش و هەر ئۆرگانێکی دیکە، کە لەم پەیڕەوەدا هاتبێ و دەسەڵات درابێتە کۆمیتەی ناوەندی.

١٧. کۆمیتەی ناوەندی ساڵی جارێك کۆبوونەوەی فراوان دەکات، کە تیایدا ئەندامانی فراکسیونی پارتیمان لە پەرلەمانی کوردستان، ئەنجوومەنی نوێنەرانی عێراق، فراکسیۆنی پارتی لە حکوومەتی هەرێم و فیدراڵ، پارێزگارەکان، سەرۆکی ئەنجوومەنی پاریزگاکان و سەرۆکی فراکسیون، سەرۆکی ئیدارە سەربەخۆکان و جێگرەکانی پارێزگار و، سکرتێری هەرسێ ڕێکخراوی ئافرەتان و قوتابیان و **لاوان، بەشدار دەبن.**

پێنجەم: دەسەڵاتەکانی کۆمیتەی ناوەندی

١. دیاریکردنی ئەرک و کارەکانی مەکتەبی سیاسی و هەڵسەنگاندنی ڕاپەراندنی کارەکان.

٢. پێدانی بەشێک لە دەسەڵاتەکانی بە مەکتەبی سیاسی و لەنێو ئەو دەسەڵاتانەشدا دامەزراندن یان لێکدان یاخود هەڵوەشاندنەوەی بەش و دەزگا پسپۆڕییەکان.

٣. ستاندنەوەی متمانە لە یەکێك یان کۆی ئەندامانی مەکتەبی سیاسی بە دەنگی دوو لەسەر سێی ئەندامان.

٤. گرتنەبەری هەر ڕێوشوێنێکی پێویست، کە یەکریزیی پارتی و ڕاستکردنەوەی ڕەوشی ڕێکخراوەیی و پاککردنەوەی پارتی لە ڕەوتی زیانبەخش بە یەکێتیی ڕیزەکانی بیخوازێ، بە مەرجێک پێشتر دەستەی چاودێری و بەدواداچوون لێکۆڵینەوەی لەو حاڵەتەدا کردبێ، ئەوانەی ئەم ڕێوشوێنانە دەیانگرێتەوە بۆیان هەیە لە لای کۆبوونەوەی فراوانی کۆمیتەی ناوەندی نارەزایی دەرببڕن.

٥. سەپاندنی سزای گونجاو بەسەر ئەندامەکانیدا بەپێی پەیڕەوی ناوخۆ و بە زۆرینەی دەنگی دوو لەسەر سێی ئەندامان.

٦. ئەگەر ئەندامێکی کۆمیتەی ناوەندی ڕەفتارێکی ئەوتۆی کرد کە بە هۆیەوە شایستەی دەرکردن بێت لە پارتی یاخود خۆی ئیستیقالە پێشکەش بکات، کۆمیتەی ناوەندی بە دەنگی دوو لەسەر سێی ئەندامەکانی بۆی هەیە بەرپرسیاریەتی لێوەربگرێتەوە و ئەندامێتی هەڵپەسێرێت و بیداتە کۆنفرانس، یان کۆنگرە تا سزای پێویست بدرێت.

٧. دەرچوواندنی ڕێنووێنی تایبەت بە چۆنێتیی وەرگرتنی ئەندامانی پارتە سیاسییەکانی دیکە لە ڕیزەکانی پارتیدا.

٨. وردبوونەوە لە داواکاریی کادرانی پارتە سیاسییەکان بۆ هاتنە نێو پارتی.

٩. سەرنجدانی داواکاریی ئەو کادرانەی ماوەیەک وازیان لە پارتی هێناوە و داوای گەرانەوە دەکەن.

١٠. ڕەزامەندی لەسەر هاتن و تێکەڵبوونی پارت و ڕێکخراوی سیاسیی کوردستانی لەگەڵ پارتی.

١١. هەڵوەشاندنەوەی بڕیارەکانی لیژنە و ئۆرگانەکانی خوارتر.

١٢. دامەزراندن یان پێکەوەلکاندن یان هەڵوەشاندنەوەی لیژنەی لقەکان و لیژنە ناوچەکان و ڕێکخراوەکان بەپێی پێویست.

١٣. بەستنی ڕێککەوتننامە و یاداشتنامەی لێگەیشتن لەگەڵ پارت و ڕێکخراوە نێوخۆیی و ناوچەیی و نێودەوڵەتییەکان.

١٤. دارشتنی بەرنامەی پارتی بۆ هەڵبژاردنەکان لەسەر ئاستی هەرێم و عێراق.

١٥. دۆزینەوەی شێوازی ڕێکخراوەیی نوێ بەپێی پێشهاتەکان و بەو گوێرەی هەلومەرج.

١٦. دیاریکردنی ڕێژەی هەڵبژاردن بۆ نوێنەرانی کۆنگرە و دیاریکردنی ناوی کادیرانی پێشکەوتوو بۆ کۆنفرانسی گشتی.

شەشەم: مافەکانی ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی

١. مافەکانی کادیری پارتی هەیە لەپاڵ ئەو مافانەی کە کۆمیتەی ناوەندی بڕیاری بۆ دەدات.

٢. لە کاتی زیندانیکردن یان بزربوونی بە هۆی خەباتی سیاسییەوە، ئەندامێتیی لە کۆمیتەی ناوەندی بەردەوام دەبێت.

ماددەی (١٨): مەکتەبی سیاسی

یەکەم: پێناسەی مەکتەبی سیاسی

دەستەیەکی سەرکردایەتیی هەڵبژێردراو و ڕێگەپێدراوە لە لایەن کۆمیتەی ناوەندیەوە بۆ جێبەجێکردنی بڕیارەکان و هاوئاهەنگی لە نێوان ئۆرگانەکان و ڕاپەڕاندنی کاروباری ڕۆژانەی پارتی.

دووەم: پێکهاتەی مەکتەبی سیاسی

أ. مەکتەبی سیاسی لە (١٥-١٧) ئەندام پێکدێت، یاریدەی سەرۆک دەدەن هەر یەکێک لە بواری کاری خۆیدا و، هاوبەشن لە بەرپرسیاریەتیدا لەگەڵ سەرۆک.

ب. مەکتەبی سیاسی لە نێو ئەندامەکانیدا دەستەیەکی کارگێڕی هەڵدەبژێرێ کە پێکدێت لە بەرپرسێک و چوار ئەندام کە خۆیان تەرخان دەکەن بۆ ڕاپەڕاندنی کاروباری ڕۆژانە و هاوئاهەنگی لە نێوان ئۆرگانەکان و ئامادەکاریی کۆبوونەوەی ڕۆژانە و دەورییەکان و، ئەندامانی دیکە هاوکاری دەکەن.

سێیەم: ئەرک و دەسەڵاتەکانی مەکتەبی سیاسی:

أ. ئەم بەشانەی خوارەوە دادەمەزرێنێ و بەپێی سیستمێکی تایبەتی ئەرکەکانیان دیاری دەکات:

١. بەشی ڕێکخستن.

٢. بەشی هەڵبژاردن.

٣. بەشی دیراسات و پێگەیاندن.

٤. بەشی ڕۆشنبیری و ڕاگەیاندن.

٥. بەشی پەیوەندیی گشتی.

٦. بەشی ڕێکخراوە جەماوەری و پیشەییەکان.

٧. بەشی کارگێڕی و دارایی.

٨. بەشی وەبەرهێنان و پرۆژەکان.

ب. بڕیارەکانی نێوان دوو کۆبوونەوەی پارتی جێبەجێ دەکات و کاری ڕۆژانەی پارتی ڕادەپەڕێنێت.

ج. کات و شوێنی کۆبوونەوەکانی کۆمیتەی ناوەندی دیاری دەکات و خشتەی کاری کۆبوونەوەکان ئامادەدەکات.

د. داڕشتن و بەرنامەڕێژی بۆ پیادەکردنی سیاسەتە ستراتیژییەکانی پارتی دەکات.

هـ. هەڵسەنگاندنی کاری ئۆرگان و لقەکان دەکات.

و. بڕیاری کۆتایی و پەسەندکردنی پاڵێوراوان بۆ هەڵبژاردنەکانی پەرلەمان و ئەنجوومەنی نوێنەرانی عێراقی فیدراڵ و ئەنجوومەنی پارێزگاکان و هەروەها کادیر و کاندیدکراوان بۆ پۆستە حکوومییەکان.

ز. دەرچوواندنی ڕێنوێنی و ئاراستەکاریی تایبەت بە ڕێکخستنەکانی پارتی لە دەرەوە.

ح. کادیر و پێداویستی بۆ بەش و ئۆرگانەکانی پارتی دابین دەکات.

ط. بە بەردەوامی بەرنامەڕێژی، بەدواداچوون و هەڵسەنگاندن بۆ ئاستی کارکردنی ئەو کادیر و نوێنەرانەی پارتی دەکات کە ئەرکی پەرلەمانی و حکوومییان پێ سپێردراوە.

ي. بەرنامەڕێژی و بەڕێوەبردنی پەیوەندییەکانی نیشتمانی و دەرەوەی پارتی.

ك. وەڵامی ڕاپۆرت و نووسراوی مەکتەبی ڕێکخستنی پارێزگا و بەشەکانی مەکتەبی سیاسی دەداتەوە.

ل. بەلایەنی کەمەوە سێ مانگ جارێک لەگەڵ ئەنجوومەنی باڵای تێکۆشەران کۆدەبێتەوە.

م. پێکهێنانی ئۆرگان یان گۆڕینی شێوازی ڕێکخستن لە باردۆخ و هەلومەرجێکی تایبەتیدا.

ماددەی (١٩): سەرۆکی پارتی

١. سەرۆکایەتیی پارتی و کۆمیتەی ناوەندی و مەکتەبی سیاسی دەکات، زامنی یەکێتیی ڕیزەکانی پارتی و بەرنامە سیاسی و فیکریەکەیەتی و سەرپەرشتیاری بەرژەوەندییە باڵاکانی دەکات، ڕاستەوخۆ لە لایەن کۆنگرەوە هەڵدەبژێردرێت.

٢. سەرۆکایەتیی کۆبوونەوەکانی مەکتەبی سیاسی و کۆمیتەی ناوەندی و کۆبوونەوە فراوانەکان و کۆنفرانسی گشتی دەکات.

٣. لە هەر دەنگدانێکدا لە ئۆرگانەکانی پارتی کە لە برگەی (٢) لە سەرەوە ناویان هاتووە، دەنگەکان یەکسان بوون، دەنگی سەرۆک یەکلاکەرەوەیە.

٤. دەتوانێت لەکاتی پێویستدا بانگهێشت بۆ بەستنی کۆنگرە و کۆنفرانس بکات.

٥. ڕەزامەندی و واژۆکردنی هەموو نووسراو و ڕێنوێنییە گرنگەکانی پارتی دەکات.

٦. سەرۆک سکرتاریەتێکی دەبێت پێکهاتە و ئەرکەکانی بە سیستمێکی تایبەت ڕێک دەخرێن.

٧. سەرۆک بۆی هەیە جێگرێک یان زیاتر بۆ خۆی دەستنیشان بکات و دەسەڵاتەکانیش دیاری بکات.

ماددەی (٢٠): کۆنفرانس

یەکەم: کۆنفرانسی خۆجێیی

أ. لقەکان دوو ساڵ جارێک کۆنفرانسی خۆجێیی ئاسایی دەبەستن، یاخود لەسەر داوای زیاتر لە نیوەی ئەندامانی پارتی لەسەر ئاستی لق یان دوو لەسەر سێی ئەندامانی لێژنە ناوچەکانی سەر بەو لقە دەبەسترێت؛ بە ڕەزامەندیی مەکتەبی سیاسی و لە ژێر چاودێریی مەکتەبی ڕێکخستنی پارێزگا.

ب. لێژنە ناوچەکان دوو ساڵ جارێک کۆنفرانسی خۆجێیی ئاسایی دەبەستن، یاخود لەسەر داوای زیاتر لە نیوەی ئەندامانی پارتی لەسەر ئاستی ڕێکخراوەکان یان دوو لەسەر سێی ئەندامانی لێژنەی ڕێکخراوەکان دەبەسترێت؛ بە ڕەزامەندیی مەکتەبی سیاسی و مەکتەبی ڕێکخستنی پارێزگا و، لە ژێر چاودێریی لقدا.

ج. کۆنفرانسی خۆجێیی کاردەکات بۆ دارشتنی کارنامەیەکی زەمەنیی گونجاو بۆ کاراکردنی چالاکیی پارتایەتی و پتەوکردنی پەیوەندییە جەماوەرییەکان و چارەسەرکردن کێشە و ناکۆکییەکان بەپێی پەیڕەوی ناوخۆ.

دووەم: کۆنفرانسی گشتی

أ. لەسەر داوای زیاتر لە نیوەی ئەندامانی پارتی یاخود دوو لەسەر سێی ئەندامانی لیژنە ناوچەکان لەکاتی ڕوودانی گۆڕانکاری سیاسیی گرنگدا، یان لە حاڵەتی پێویستدا کە بخوازێ، کە بخوازێ کۆنفرانسی گشتی دەبەسترێت.

ب. کۆنفرانسی گشتی پێکدێت لە سەرۆک و **جێگرانی سەرۆك و ئەندامانی کۆمیتەی ناوەندی و یەدەگەکانی و ئەندامانی دەستەی چاودێری و بەدواداچوون و ئەندامانی دەستەی کارگێڕیی** ئەنجوومەنی باڵای تێکۆشەران و ئەندام بەشەکانی مەکتەبی سیاسی و سەرۆکایەتی فراکسیۆنەکانیی پارتی لە پەرلەمانی کوردستان و ئەنجوومەنی نوێنەرانی عێراق و، ئەنجوومەنی پارێزگاکان و بەرپرسی بەشەکانی مەکتەبی ڕێکخستنی پارێزگاکان و ئەندامانی لیژنەی لقەکان و کادیرانی پێشکەوتوو کە مەکتەبی سیاسی دەستنیشانیان دەکات.

سێیەم: ئەرکەکانی کۆنفرانسی گشتی

أ. گوێگرتن لە ڕاپۆرتی کۆمیتەی ناوەندی و گفتوگۆ لەسەرکردن و پەسەندکردنی.

ب. دیاریکردنی هەڵوێستی پارتی لە گۆرانکاریی و پێشهاتە نوێیەکاندا.

ج. بینین و مامەڵەکردن لەگەڵ سکاڵا و نارەزاییەکانی پێشکەشکراو بە کۆنفرانس.

چوارەم: دەسەڵاتەکانی کۆنفرانسی گشتی

أ. هەڵسەنگاندنی ئاستی کاری کۆمیتەی ناوەندی و سزادانی ئەندامە کەمتەرخەمەکانی پاش لێکۆڵینەوەیەکی دادپەروەرانە.

ب. لادانی ئەندامانی کەمتەرخەمی کۆمیتەی ناوەندی بە مەرجێک کۆی ژمارەی لادراوان بە یەکجار یان چەند جارێک لە سێیەکی ئەندامانی کۆمیتەی ناوەندی زیاتر نەبن.

ج. هەموارکردن و گونجاندنی پێکهاتەی ڕێکخراوەیی پارتی بەپێی پێوویستی قۆناغەکە.

د. بانگهێشت بۆ بەستنی کۆنگرە بە زۆرینەی دوو لەسەر سێی دەنگی بەشداران لە ماوەیەکدا، کە لە شەش مانگ زیاتر نەبێت و ئامادەکردنی هەلومەرجی لەبار بۆ بەستنی کۆنگرەکە.

ماددەی (٢١): کۆنگرە

یەکەم: پێناسەی کۆنگرە

کۆنگرە باڵاترین دەسەڵاتە لە پارتیدا.

دووەم: پێکهاتەی کۆنگرە

پێکدێت لە سەرۆک و جێگرانی سەرۆك وئەندامانی کۆمیتەی ناوەندی و ئەندامانی یەدەگ و ئەندامانی دەستەی چاودێری و بەدواداچوون و ئەندامانی کارگێڕیی ئەنجوومەنی باڵای تێکۆشەران و ئەندامانی هەردوو لیژنەی هەڵبژاردنی نوێنەران بۆ کۆنگرە و لیژنەی ئیدارە و ئامادەکاری کۆنگرە و کادیرانی پێشکەوتوو و نوێنەرە هەڵبژێردراوەکانی سەرجەم ئۆرگانەکانی پارتی بەو ڕێژەیەی کە کۆمیتەی ناوەندی دیاری کردووە.

سێیەم: بەستنی کۆنگرە

أ. تەمەنی یاسایی نێوان دوو کۆنگرە پێنج ساڵ دەبێت، لە حاڵەتی زۆر پێویستدا کۆمیتەی ناوەندی مافی درێژکردنەوەی تەنیا یەک ساڵ تەمەنی یاسایی کۆنگرەی هەیە.

ب. کۆنگرەی نائاسایی لەم حاڵەتانەی خوارەوەدا دەبەسترێت:

١. بانگهێشتی سەرۆکی پارتی بەپێی ماددە (١٩)ی ئەم پەیڕەوە.

٢. بانگهێشتی کۆمیتەی ناوەندی لەسەر داوای دوو لەسەر سێی ئەندامەکانی بەپێی ماددە (١٧) بڕگە (چوارەم-١٢-ب)ی ئەم پەیڕەوە.

٣. بانگهێشتی کۆمیتەی ناوەندی لەسەر داوای زۆرینەی ئەندامانی پارتی لە ڕێگەی ڕێکخراوەکانیان بەپێی ماددە (١٧) بڕگەی (چوارەم-١٢-آ)ی ئەم پەیڕەوە.

٤. بانگهیشتی کۆنفرانسی گشتی لەسەر داوای دوو لەسەر سێی بەشداران بەپێی ماددە (٢٠) بڕگە (چوارەم-د)ی ئەم پەیڕەوە.

چوارەم: ئەرکەکانی کۆنگرە

أ. گوێگرتن لە ڕاپۆرتی گشتیی کۆمیتەی ناوەندی و گفتوگۆ لەسەر کردن و پەسەندکردنی.

ب. هەڵسەنگاندنی کارەکانی کۆمیتەی ناوەندی لە ماوەی نێوان دوو کۆنگرەدا و لێپێچینەوە و سزادانی ئەندامە کەمتەرخەمەکانی.

ج. لێکدانەوە و هەڵسەنگاندنی ڕەوشی ناوخۆیی و ناوچەیی و جیهانی.

د. دارشتنی سیاسەتی گشتیی پارتی (ستراتیژی و تەکتیکی) و دیاریکردنی ئاراستەی سیاسی و کۆمەڵایەتی و فکرییەکانی و گوتارە سیاسییەکەی و دانانی بەرنامە و میکانیزم لەبەر ڕۆشنایی ئەو ئاراستانەدا.

هـ. وردبوونەوە لە سکاڵا و ناڕەزاییەکانی نوێنەرانی کۆنگرە و کار لەسەر کردنیان.

پێنجەم: دەسەڵاتەکانی کۆنگرە

أ. هەڵبژاردنی سەرۆکی پارتی **و ئەندامانی** کۆمیتەی ناوەندی و یەدەگەکانی.

ب. بۆ ئەندامێتیی کۆمیتەی ناوەندی، پێویستە هەر پاڵێوراوێک متمانەی زۆرینەی سادەی دەنگەکانی دروستی ئەندامانی کۆنگرە مسۆگەر بکات.

ج. هەڵوەشاندنەوەی پارتی یان گۆڕینی ناوەکەی یان هەڵپەساردنی چالاکییەکانی یاخود یەکگرتنی لەگەڵ حزبێکی دیکەدا.

د. پەسەندکردن یان هەمووارکردنی پرۆگرام و پەیڕەوی ناوخۆ.

بەشی پێنجەم

لیژنە و دەستەکانی کۆنگرە

ماددەی (٢٢): لیژنەی هەڵبژاردنی نوێنەران بۆ کۆنگرە

یەکەم: پێناسەی لیژنە

لە لایەن کۆمیتەی ناوەندیەوە بە هاوئاهەنگی لەگەڵ لقەکان بۆ سەرپەرشتیی هەڵبژاردنەکانی نوێنەرانی کۆنگرە پێکدەهێنرێت.

دووەم: پێکهاتەی لیژنە

أ. لە ژمارەیەك کادیری پێشکەوتوو پێکدێت، کە بە شارەزایی پارتایەتی و سەرڕاستی و خۆنەویستی ناسراون.

ب. کۆمیتەی ناوەندی بەرپرس و یاریدەدەر و ژمارەی ئەندامەکانی دیاری دەکات.

ج. ئەندامانی لیژنە بۆیان نییە خۆ بۆ ئەندامێتیی کۆمیتەی ناوەندی هەڵبژێرن.

د. لیژنە بۆی هەیە لیژنەی لاوەکی بەپێی پێویست و بە ڕەزامەندیی مەکتەبی سیاسی پێکبهێنێت .

سێیەم: ئەرکەکانی لیژنە

أ. ئامادەکردن و سەرپەرشتیکردنی هەڵبژاردنەکانی نوێنەرانی کۆنگرە بەپێی ئەو لیستانەی لەلایەن مەکتەبی سیاسییەوە ئامادەکراون و لە کۆبوونەوەی کۆمیتەی ناوەندی پەسەندکراون.

ب. پابەندبوون بە جێبەجێکردنی بڕیار و ڕێنوێنییەکانی کۆمیتەی ناوەندی دەربارەی کۆنگرە.

ج. ئامادەكردنی ناسنامە و لیستی تایبەت بە ناو و ژمارەی نوێنەران.

د. ئامادەكردنی ڕاپۆرتێكی گشتگیر دەربارەی ئەنجامی هەڵبژاردنەكان و تێبینییەكان لەسەر چۆنێتیی بەڕێوەچوونیان.

ماددەی (٢٣): لیژنەی ئیدارە و ئامادەكاریی كۆنگرە

یەكەم: پێناسەی لیژنە

لەلایەن كۆمیتەی ناوەندیەوە پێكدەهێنرێت بۆ ئامادەكردن و دابینكردنی پێداویستییەكانی كۆنگرە.

دووەم: پێكهاتەی لیژنە

أ. پێكدێت لە كۆمەڵێك كادیری پێشكەوتووی بەتوانا لەم بوارەدا.

ب. كۆمیتەی ناوەندی بەرپرس و یاریدەدەر و ژمارەی ئەندامانی دیاری دەكات.

ج. ئەندامانی لیژنەی ئیدارە و ئامادەكاری بۆیان نییە خۆیان بۆ ئەندامێتیی كۆمیتەی ناوەندی بپاڵێون.

سێیەم: ئەركەكانی لیژنە

أ. دەستنیشانكردنی شوێنی بەستنی كۆنگرە.

ب. پێكهێنانی لیژنە پسپۆڕییەكان بۆ كاروبارەكانی كۆنگرە.

ج. هاوئاهەنگی لەگەڵ لیژنەی هەڵبژاردنی نوێنەرانی كۆنگرە بۆ دابینكردنی پێداویستی و خزمەتگوزارییەكانی كۆنگرە.

ماددەی (٢٤): دەستەی سەرۆکایەتیی کۆنگرە

١. دەستەیەکە بە درێژایی ماوەی کۆنگرە سەرپەرشتیی بەڕێوەچوونی کۆنگرە دەکات، لە یەکەم دانیشتندا لە لایەن ئەندامانی کۆنگرە هەڵدەبژێردرێت.

٢. دەستەی سەرۆکایەتیی کۆنگرە سیستمێکی تایبەت بۆ بەڕێوەبردنی دانیشتنەکان دادەنێ، کە ڕێوشوێن و شێوازی ڕێکخستنی گفتوگۆکان لە خۆ دەگرێت.

٣. ئەندامانی دەستەی سەرۆکایەتی بۆیان نییە خۆیان بۆ ئەندامێتیی کۆمیتەی ناوەندی بپاڵێون.

٤. هەموو بەڵگەنامەکانی کۆنگرە و بڕیار و ڕاسپاردەکانی دوای تەواوبوونی کۆنگرە دەداتە کۆمیتەی ناوەندی هەڵبژێردراو.

٥. بەپێی ڕێوشوێنی گونجاو و یاسایی و بە سوود وەرگرتن لە تەکنەلۆژیای نوێ، پرۆسەی هەڵبژاردنی (کۆمیتەی ناوەندی) بە چاودێریی دادوەران سەرپەرشتی دەکرێت.

بەشی شەشەم

هەڵبژاردنی ئۆرگانەکانی پارتی و نوێنەرانی کۆنگرە

ماددەی (٢٥): هەڵبژاردنی ئۆرگانەکانی پارتی

هەڵبژاردنی ئۆرگانەکانی پارتی لە خوارەوە بۆ سەرەوە ئەنجام دەدرێت، واتە: بنکە، لیژنەی ڕێکخراو، لیژنەی ناوچە، لیژنەی لق و **مەکتەبی ڕێکخستنی پارێزگا. هەر** ئۆرگانە و بەگوێرەی ئەو بازنە هەڵبژاردنەی کە لەم پەیڕەوەدا دیاری کراوە.

ماددەی (٢٦): هەڵبژاردنی نوێنەرانی کۆنگرە

هەڵبژاردنی نوێنەرانی کۆنگرە بەم جۆرەی خوارەوە دەبێت:

١. لیژنەی ناوچە و ئۆرگانی پارتی بە بازنەی هەڵبژاردن دادەنرێت بەپێی ئەو ڕێژەیەی، کە کۆمیتەی ناوەندی دیاری دەکات.

٢. ئەندامانی لیژنە ناوچە و لیژنە لقەکان لە بازنەی هەڵبژاردنی سنوورەکەیان خۆیان دەپاڵێون.

٣. کادیرانی بەشەکانی سەر بە مەکتەبی سیاسی و کادیرە پێشکەوتووەکان و دەزگاکانی دیکەی پارتی، بۆیان هەیە لە سنووری یەکێک لەو بازنانەی هەڵبژاردن کە لەلایەن بەشی ڕێکخستنی مەکتەبی سیاسییەوە بۆیان دیاری دەکرێت، خۆیان بپاڵێون.

بەشی حەوتەم

دارایی پارتی

ماددەی (٢٧): دارایی پارتی

١. دارایی پارتی بریتییە لە:

أ. ئابوونەی مانگانە، کە مەکتەبی سیاسی ڕێژەکەی و چۆنیەتیی وەرگرتنی دیاری دەکات.

ب. بەخشینی حکوومەت.

ج. کۆمەک و هاوکاری و پیتاك.

د. قازانجی چاپەمەنییەکانی پارتی.

ه. قازانجی پرۆژەکانی وەبەرهێنان کە پارتی ئەنجامیان دەدات.

٢. پێویستە هەموو ڕێکخراو و ئۆرگانەکانی پارتی تۆماری تایبەت بە داهات و خەرجییان هەبێت، بەپێی نەریت و ڕێساکانی ژمێریاریی بەرکار بە شێوەیەکی ڕوون و لە ژێر چاودێری بەشی کارگێڕی و دارایی مەکتەبی سیاسیش بن.

٣. مەکتەبی سیاسی نەسرییەی ڕێکخراو و ئۆرگانەکان دیاری دەکات و ڕێنوێنیی پێویستیش دەربارەی چۆنێتیی خەرجکردنی دەردەکات.

بەشی هەشتەم

سیستمی دیسپلینی پارتایەتی

ئامانج لە هەموو سزاکان ڕاستکردنەوەی ڕەفتار و پەروەردەکردنی گیانی دیسپلین و کاری بەکۆمەڵە لای ئەندامان، هەروەها لە پێناو پیادەکردنی پەیڕەوی ناوخۆ و جێبەجێکردنی بڕیارەکانی پارتییە بە شێوەیەکی دروست.

ماددەی (٢٨):

سزادان لەسەر هەر کارێک یان پابەندنەبوون بە هەر کارێک تەنها بەپێی ئەم پەیڕەوە دەبێت و پێویستە لە پەیڕەودا هاتبێت کە ئەو هەڵسوکەوتە سەرپێچییە.

ماددەی (٢٩):

ئەوانەی سەرپێچی لە پەیڕەوی ناوخۆ و بنەماکانی کاری پارتایەتی دەکەن، بەپێی جۆر و ئاستی سەرپێچییەکەیان دەکەونە بەر لێپرسینەوە، سزاکانیش لە سووکەوە بۆ قورس ئەمانەی خوارەوەن:

یەکەم: سەرنجڕاکێشان

ئەم سزایە لە دەسەڵاتی هەموو ئۆرگانەکانی پارتیدایە و بەسەر ئەندامەکانیدا دەسەپێنێ، ئەگەر یەک لەم سەرپێچییانەی خوارەوەیان کرد:

أ. ئەگەر بەبێ پاساوێکی ڕەوا سێ جار لەسەر یەک لە کۆبوونەوەدا ئامادە نەبوون.

ب. ئەگەر بەبێ پاساوێکی ڕەوا سێ مانگ لەسەر یەک ئابوونەی نەدا.

ج. ئەگەر ئەو ئەرک و فەرمانانەی جێبەجێ نەکرد کە پێی دەسپێردرێت.

د. ئەگەر بێ مەبەست خەمساردییەکی نواند.

دووەم: ئاگادارکردنەوە

ئەم سزایە لە دەسەڵاتی هەموو ئۆرگانەکانی پارتیدایە و بەسەر ئەندامدا دەیسەپێنێ، ئەگەر سزای سەرنجراکێشان دادی نەدا و ئەو سەرپێچییانەی دووبارەکردەوە کە پێشتر بە هۆیانەوە سەرنجی ڕاکێشرابوو.

سێیەم: ئینزار

بێجگە لە بنکە، ئەم سزایە لە دەسەڵاتی هەموو ئۆرگانەکانی پارتیدایە و بەسەر ئەندامدا دەسەپێ، ئەگەر سزای سەرنجراکێشان و ئاگادارکردنەوە دادی نەدا و ئەو سەرپێچییانەی دووبارەکردنەوە.

چوارەم: سڕکردن

لە دەسەڵاتی لیژنەی ناوچە و ئۆرگانەکانی باڵاتردایە و بەسەر ئەندامە سەرپێچیکارەکانی ئۆرگانەکانی نزمتردا دەسەپێنرێت لەم بارانەی خوارەوەدا:

أ. ئەگەر سزاکانی سووکتر دادی نەدا.

ب. بە ئەنقەست ئەو ئەندامە بە کارە حزبییەکانی هەڵنەستا.

ج. ئەگەر لەو ڕێنماییانە لایدا کە بەپێی پەیڕەوی ناوخۆ دەرچوون و ئەو بڕیارانەی جێبەجێ نەکرد، کە لە سەرکردایەتیی پارتی دەرچوون.

د. ئەگەر ڕەفتارێکی نواند، کە زیان بە بنەما ڕێکخراوەییەکان یان بە ناوبانگی ڕێکخراوەیی و خەباتی پارتی بگەیەنێت.

پێنجەم: دابەزاندنی پلەی پارتایەتی

ئەم سزایە لە لایەن مەکتەبی سیاسییەوە دەسەپێنرێت، ئەگەر هاتوو ئەندامی سزادراو لە مەکتەبی ڕێکخستنی پارێزگا یان ئەندامی لیژنەی لق بوو، بەڵام ئەگەر پلەی ئەندامی سزادراو لەوە نزمتر بوو، ئەوا سزاکەی لە لایەن لیژنەی لقەوە بە هەماهەنگی و پەسەندکردنی مەکتەبی ڕێکخستنی پارێزگا دەسەپێنرێت، ئەویش لەم بارانەی خوارەوە:

أ. ئەگەر سزاکانی سووکتر سوودیان نەبوو.

ب. ئەگەر کەمتەرخەمییەکەی بووە مایەی شکست لە بەجێهێنانی ئەرکە پێسپێردراوەکاندا.

ج. ئەگەر بەردەوام بوو لە ڕەفتاری زیانبەخش بە پارتی.

شەشەم: لادان

أ. سزای لادان لە لایەن لیژنەی لقەوە دەسەپێنرێ دوای وەرگرتنی ڕەزامەندی مەکتەب سیاسی لەم بارانەی خوارەوەدا:

١. ئەگەر سزاکانی سووکتر بێسوود بوون.

٢. نەمانی مەرجێک یان چەند مەرجێکی ئەندامێتی.

٣. ئەگەر سەلمێنرا، کە ئەو ئەندامە چۆتە ڕێزی ڕێکخراوێکی سیاسیی دیکە.

٤. دەرچوون لە ئامانجە بنەڕەتییەکانی پارتی.

٥. بانگەواز بۆ دروستکردنی دەستەگەری لەنێو پارتیدا یاخود هەستان بە کارێکی ئەوتۆ کە زیان بە ناوبانگی پارتی بگەیەنێت.

٦. ناوزڕاندنی سەرکردایەتی.

٧. هەراسانکردن و توندوتیژی نواندن دژ بە ئەندام و کادیرێکی ئافرەت لەناو ئۆرگانەکانی پارتیدا.

٨. خراپ بەکارهێنانی ئامێرەکانی پەیوەندیکردن و سۆشیال میدیا بە مەبەستی یەکترشکاندن و ناوزڕاندن و ئاشکراکردنی نهێنییەکانی پارتی.

ب. ئەندامی لادراو ئەندامێتی بۆ ناگێڕدرێتەوە، تاکو داوایەکی نووسراو پێشکەش دەکات، گەڕاندنەوەکەشی بە بڕیارێک دەبێت لەو ئۆرگانەوە، کە پێشتر دەریکردووە و لە بڕیارەکەدا هۆکاری گەڕاندنەوەی ڕوون دەکاتەوە بە مەرجێک بەلایەنی کەمەوە ساڵێک بەسەر دەرکردنیدا تێپەڕیبێت.

حەوتەم: دەرکردن

أ. ئەم سزایە لە لایەن لیژنەی لقەوە دەسەپێنرێت و مەکتەبی ڕێکسختنی پارێزگا پەسەندی دەکات دوای وەرگرتنی ڕەزامەندی، مەکتەبی سیاسی پەسەندی دەکات لەم بارانەی خوارەوەدا:

١. ئەگەر سزاکانی سووکتر بێسوود بوون.

٢. دەرچوون لە هێڵی فیکری و سیاسیی پارتی.

٣. دووفاقی لە پابەندبوونی پارتایەتیدا.

٤. پەیوەندیی دەرەکی بە هەر ڕێکخراوێک یا حزبێک یان دەستەیەکی نانیشتمانی.

٥. خستنەڕوو و بڵاوکردنەوەی بیروڕای دژ بە ئاسایشی نەتەوەییمان.

ب. ئەندامی دەرکراو ئەندامێتی بۆ ناگێڕدرێتەوە تا سێ ساڵ بەسەر دەرکردنیدا تێدەپەڕێت، ئەوساش دەبێت تکانامەیەک بنووسێت و باسی هۆکاری سەرپێچییەکەی بکات، ئینجا تکانامەکەی بۆ کۆبوونەوەی کۆمیتەی ناوەندی دەنێردرێت تا قسەی لەسەر بکرێت.

ماددەی (٣٠):

دەکرێ بەبێ ڕەچاوکردنی ڕێزبەندیی سزاکان لە سووکەوە بۆ قورس، بەپێی پێویست سزای گونجاو بدرێت بە مەرجێک لەگەڵ قەبارەی سەرپێچییەکەدا بگونجێت و لە لایەن ئەو ئۆرگانەوە بدرێت، کە دەسەڵاتی سەپاندنی ئەو سزایەی هەیە.

ماددەی (٣١):

لە سەپاندنی سزاکانی ئەم پەیڕەوەدا دەبێ ڕەچاوی ئەوە بکرێت کە سزا بەپێی لێکۆڵینەوەیەکی ئوسوڵی دەبێت لە ڕێی دەستەی چاودێری و بەدواداچوون لە دوای وەرگرتنی ڕەزامەندیی مەکتەبی سیاسی.

ماددەی (٣٢):

لەکاتی وەرگرتنی سزاکەوە تا ماوەی مانگێک ئەندامی سزادراو بە سزاکانی سەرەوە، بۆی هەیە لای دەستەی چاودێری و بەدواداچوون ناڕەزایی دەربڕێت.

ئەحکامی گشتی:

١. مەکتەبی سیاسی بەر لە هەر پرۆسەیەکی هەڵبژاردنی گشتی سێ مانگ پێشتر، ژوورێکی هەماهەنگی و کارکردن پێکدەهێنێت.

٢. لە پرۆسەکانی هەڵبژاردنی گشتیدا، هەر ئۆرگانێکی تەنزیمی (لیژنەی رێکخراو، لیژنەی ناوچە) ژمارەی دەنگدەرانی پارتیمان کەمتر بێت لە ژمارەی ئەندامانی پارتیمان لە سنوورەکەیدا، دوای لێکۆڵینەوە دەستەی ئەو ئۆرگانە هەڵدەوەشێندرێتەوە و، دووبارە هەڵبژاردن بۆ دەستەکەی دەکرێتەوە، بەرپرس و ئەندامانی پێشووی لیژنەکەش مافی خۆپاڵاوتنیان نابێ بۆ هەڵبژاردنی دەستەی نوێ.

٣. لە هەر پرۆسەیەکی هەڵبژارنی گشتیدا، لە سنووری هەر ئۆرگانێکی تەنزیمی (لیژنەی رێکخراو، لیژنەی ناوچە، لیژنەی لق)دا رێژەی دەنگەکانی پارتیمان کەمتر بێت بە بەراورد بە رێژەی دەنگی پارتیمان لە دوا هەڵبژاردندا، لیژنەی تایبەت و پسپۆڕ لەلایەن مەکتەبی سیاسییەوە رادەسپێردرێت بۆ لێکۆڵینەوە و بەدواداچوون و، دیاریکردنی لایەنی کەمتەرخەم و، ئیجرائاتی بەرامبەر دەکرێت.

گەنجانی
پارتی لە کەرکوک - گەرمیان
ganjani parti
La Kirkuk - Garmyan

PDK

KDP
1946

1946 PDK 2022

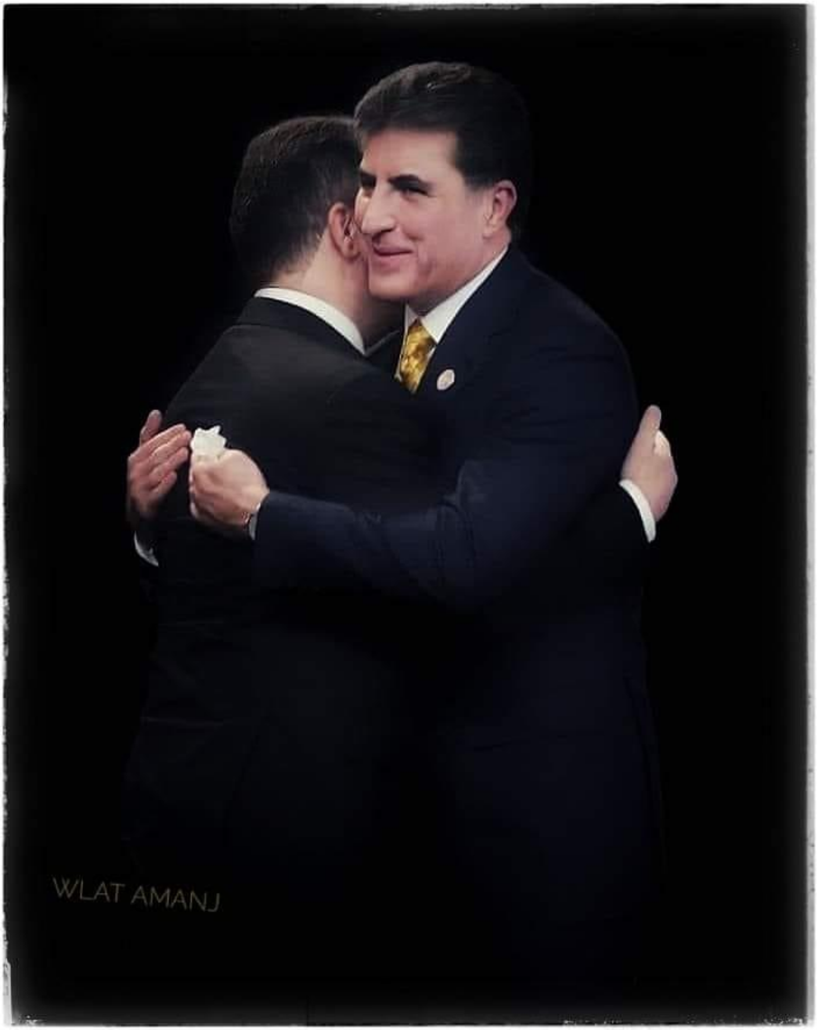
WLAT AMANJ

کۆنگرەی 14ی پارتی دیموکراتی کوردستان
دهۆک - 2022

کۆنگرەی 14ی پارتی دیموکراتی کوردستان
دهۆک - 2022

14
PDK
ئازادی . دیموکراسی . دادپەروەر
کۆنگرەی ١٤ی
پارتی دیموکراتی کوردستان

ناسنامەی دەستە

پرۆژەی دەستەی ئینسکلۆپیدیای پارتی دیموکراتی کوردستان، لە پێناو ناساندن، کۆکردنەوە، بە دیکۆمێنتکردن و بڵاوکردنەوەی مێژووی پڕ لە سەروەری کار و خەباتی پارتی دیموکراتی کوردستان، لەسەر پێشنیازی ڕێزدار مەسرور بارزانی، لە ساڵی ٢٠١٤ دامەزراوە.

ئەم بەرهەمەی بەردەستی بەڕێزتان بەشێکە لە هەوڵ و ئامانجەکانی ئەم پڕۆژەیە.

P.D.K ENCYCLOPEDIA